

Stockholm Vatten och Avfall
Årsredovisning och
hållbarhetsredovisning 2023

Tillsammans för världens
mest hållbara stad

STOCKHOLM
VATTEN
OCH AVFALL

Innehållsförteckning

VD har ordet	3
Tillsammans för världens mest hållbara stad	4
Uppdrag och ägande.....	5
Styrning	7
Våra intressenter	8
Hållbarhetsredovisning.....	9
Agenda 2030	9
Våra viktigaste hållbarhetsområden.....	11
Rent Vatten.....	12
Cirkulär verksamhet.....	18
Minskad klimatpåverkan	24
Hållbart arbetsliv	29
Hållbara inköp.....	32
Systematiskt hållbarhetsarbete	35
Årsredovisning och koncernredovisning	37
Förvaltningsberättelse	37
Koncernens resultaträkning.....	46
Koncernens balansräkning	47
Koncernens rapport över förändringar i eget kapital	49
Koncernens kassaflödesanalys	50
Moderbolagets resultaträkning	51
Moderbolagets balansräkning	52
Moderbolagets rapport över förändringar i eget kapital	54
Moderbolagets kassaflödesanalys	55
Noter	56
Hållbarhetsindikatorer.....	77
GRI-index.....	86

VD har ordet

Nu lägger vi år 2023 till handlingarna. Ett år som påverkats starkt av de mycket omfattande utbyggnader och moderniseringar som vi på Stockholm Vatten och Avfall är mitt uppe i. Projekt Stockholms framtida avloppsrening (SFA), är i full gång, liksom vår stora satsning på framtidens vattenförsörjning och bygget av eftersorteringsanläggningen för avfall. Med dem lägger vi grunden för framtidens hållbara stad.

Med avfallsanläggningen Resursutvinning Stockholm, blir det möjligt för alla stockholmare att sortera sitt matavfall från hösten 2024. Är det inte möjligt att ha kärll för matavfall, sorteras det i en grön påse och separeras ut optiskt i anläggningen. Även plast och metall som av misstag hamnat i restavfallet sorteras ut. Sammantaget ger det enorma miljövinster.

Inom dricksvattensatsningen moderniseras och byggs reningen ut, vi bygger ut vattenledningsnätet och samtliga elva vattentorn moderniseras eller byggs om. Genom Stockholms stads största miljöprojekt SFA, kommer avloppsreningen möta framtidens hårdare miljökrav, samtidigt som kapaciteten ökar.

Året har även präglats av förberedelserna inför det kommunala ansvaret för insamling av förpackningar som träder i kraft 1 januari 2024. I Stockholm ligger det ansvaret på oss, och vi gör allt för att förändringen ska märkas så lite som möjligt för våra kunder. På sikt ska övertagandet innebära förbättringar, med ökad sortering och återvinning.

Vi tar vår roll som samhällsviktig verksamhet på allvar i en orolig värld. Det kräver både strategiskt och proaktivt arbete samt konkreta åtgärder och övning för att vara förberedd på såväl förutsägbara som mer oväntade händelser.

Under förra året inledde bolaget sin satsning på en bolagsövergripande ledarutbildning. Den börjar närma sig sitt mål, att samtliga chefer och ledare ska ha samma goda grund att stå på för ett gemensamt och gott ledarskap.

Dygnet runt, året om, ser vi till att våra 1,5 miljoner kunder har rent, gott dricksvatten i kranen. Vi renar avloppsvattnet, hämtar avfallet och ger möjlighet till återvinning och återbruk. Allt detta möjliggörs av våra engagerade och kompetenta medarbetare.

Vår verksamhet berör alla stockholmare varje dag, det är för dem vi finns till.

Det är en roll vi är stolta över!

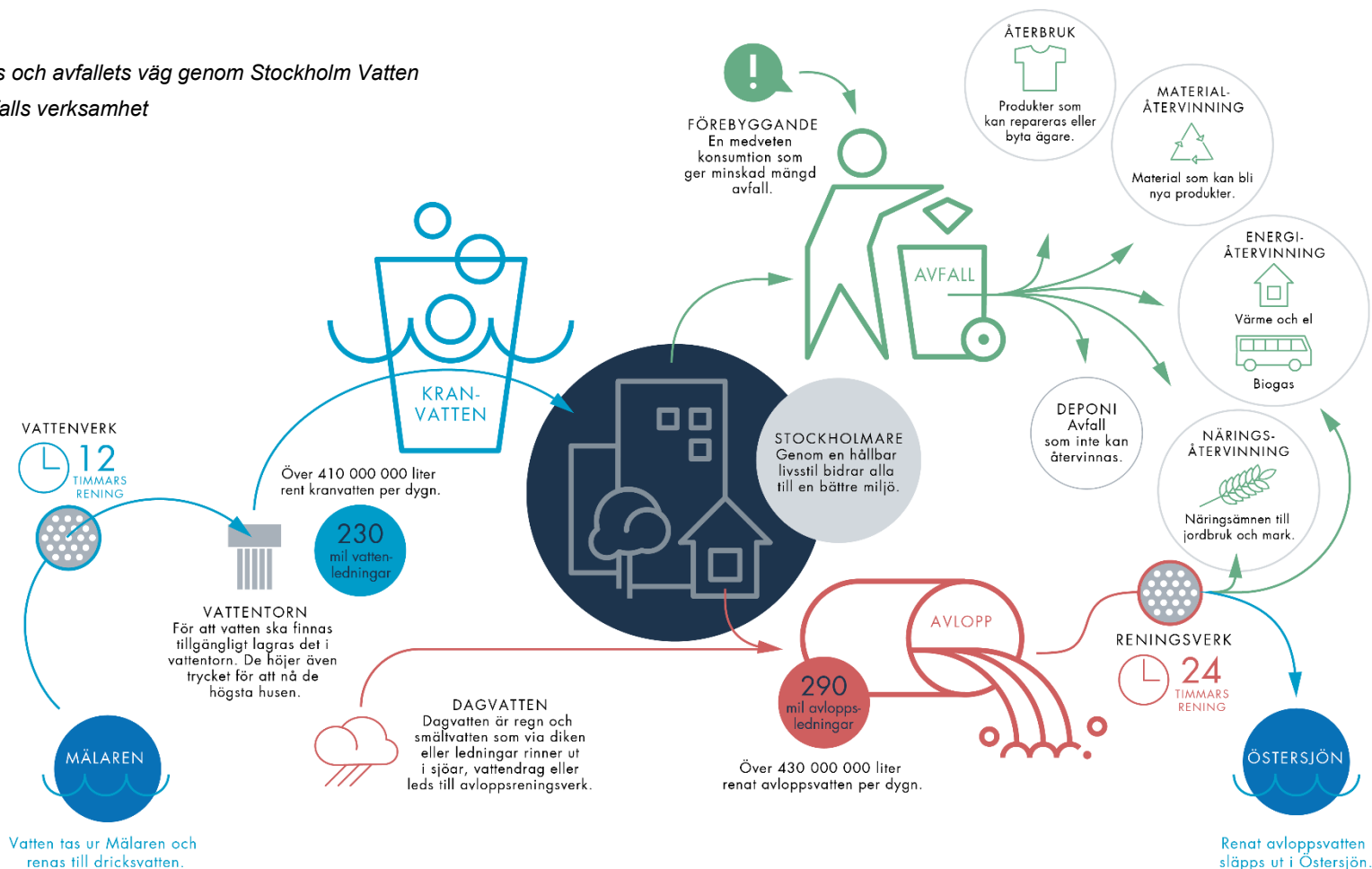
*Christian Rockberger VD
Stockholm Vatten och Avfall*

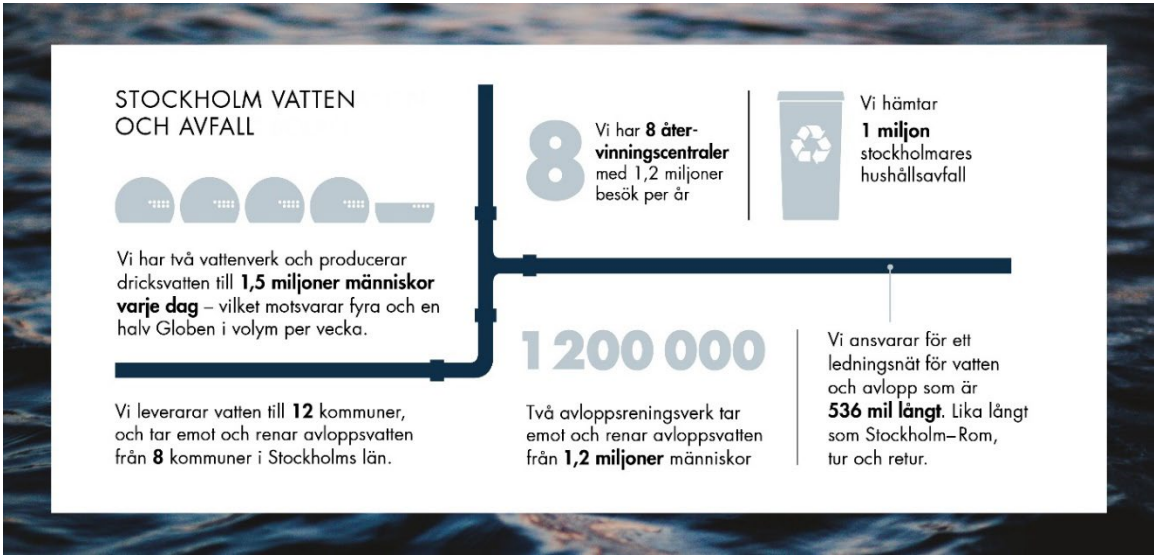
Tillsammans för världens mest hållbara stad

Så lyder Stockholm Vatten och Avfalls vision som genomsyrar vår verksamhet och våra mål. Vårt uppdrag är en viktig del i en hållbar samhällsutveckling – att förse stockholmarna med friskt, gott vatten, rena deras avloppsvatten, hantera dagvatten och ta hand om deras avfall med ett kretsloppsperspektiv. Vår egen verksamhet har naturligtvis också en påverkan på miljö och samhälle genom vår resursanvändning och våra utsläpp. Samtidigt återför vi resurser i form av biogas, och näringsrikt slam och biogödsel till jordbruksmark och värmen i renat avloppsvatten bidrar till en hållbar fjärrvärme. Tillsammans med våra kunder, leverantörer och andra intressenter kan vi utveckla våra tjänster och skapa en mer hållbar utveckling såväl i vår egen verksamhet som i samhället.

Vattnets och avfallets väg genom Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet

Uppdrag och ägande

Stockholm Vatten och Avfall är en kommunal koncern som ägs av Stockholms Stadshus AB och består av moderbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB samt dotterbolagen Stockholm Vatten AB och Stockholm Avfall AB. Det är i dotterbolagen verksamheten bedrivs. Stockholm Vatten och Avfall AB äger till 100 procent Stockholm Avfall AB och till 98 procent Stockholm Vatten AB. Resterande två procent ägs av Huddinge kommun. Samtliga bolag har sitt säte i Stockholms stad och huvudkontoret ligger i Ulvsunda.

Vårt ägardirektiv anger att vi ska leverera hälsosamt och gott dricksvatten, att vi ska ombesörja avloppshantering av god kvalitet och att vi ska medverka till en effektiv och hållbar avfallshantering och återvinning i staden. Vidare ska vi ha en tydlig miljöprofil och utveckla reningsprocesser och återföring av näringsämnen för att uppnå målet om resurseffektiva kretslopp. Vi ska ständigt verka för att förflytta avfallshanteringen uppåt enligt EU:s avfallshierarki (avfallstrappan). Att minska mängden avfall som uppkommer är en stor och viktig utmaning inom bolagets miljöarbete. Våra taxor ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten.

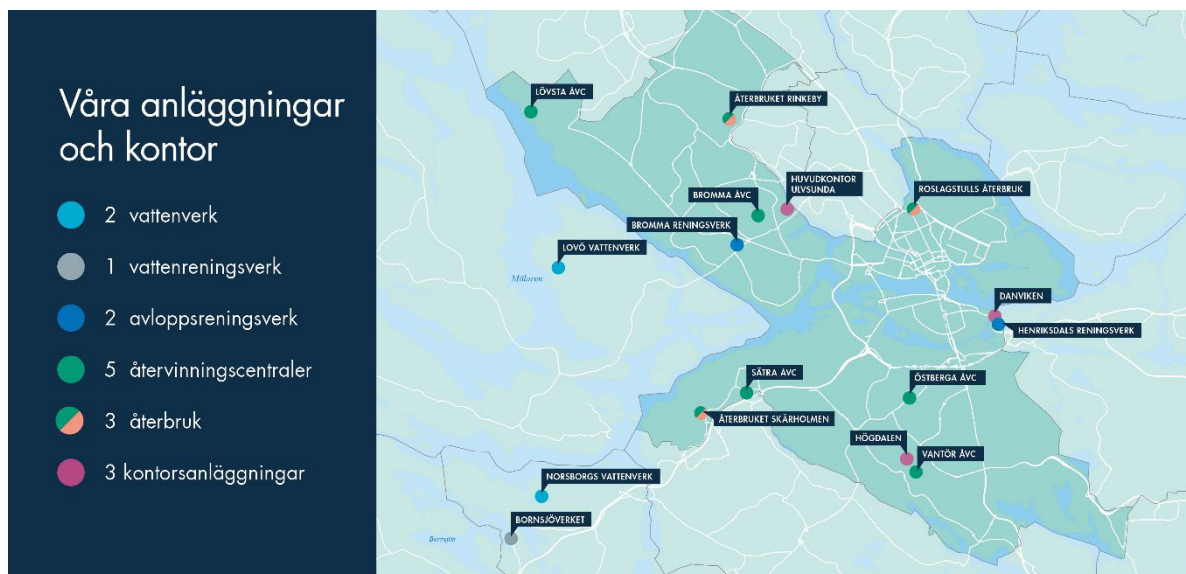
	Stockholm Vatten AB	Stockholm Avfall AB
Huvuduppdrag	Leverera dricksvatten, avleda och rena avloppsvatten (spill ¹ - och dagvatten ²) och samt skydda vattenmiljöer och restaurera sjöar.	Ansvara för hantering av avfall inom kommunens ansvar - restavfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall och returpapper. Från och med 2024 även insamling av förpackningsmaterial.
Verksamhetsområde	Verksamhetsområdet omfattar anslutna privat- och företagskunder i Stockholm och Huddinge. Därtill säljs VA-tjänster till ett antal grannkommuner.	Privat- och företagskunder i Stockholms kommun.
Intäkter	Vatten- och avloppstaxor (VA-taxor). Intäkter från externa affärer så som VA-tjänster till grannkommuner.	Avfallstaxor. Intäkter utöver taxan utgörs materialintäkter och avgifter för företag vid avlämning av grovavfall.

¹ Spillvatten är vatten från toaletter, bad, disk och tvätt samt från ansluten kommersiell verksamhet och industrier.

² Dagvatten är regnvatten och smältvatten från tak och andra hårdgjorda ytor.

Viktigaste styrande lagar, förordningar och domar	Lagen om allmänna vattentjänster, livsmedelslagstiftning, miljöbalken, miljödomar och villkor enligt miljöbalken.	Miljöbalken, avfallsförordningen, lokala föreskrifter och avfallsplan för Stockholm, miljödomar och villkor enligt miljöbalken.
--	---	---

Utanför vårt verksamhetsområde för vatten och avlopp har vi även grannkommuner som kunder. Följande tolv kommuner får dricksvatten från oss: Stockholm, Huddinge, Lidingö, Nacka, Tyresö, Botkyrka, Salem, Haninge, Värmdö, Ekerö, Nynäshamn och Strängnäs. Från följande åtta kommuner renar vi avloppsvatten: Stockholm, Huddinge, Sundbyberg, Nacka, Tyresö, Haninge, Järfälla och Ekerö.

Förutom ovanstående anläggningar och kontor samt det omkring 520 mil långa ledningsnätet, äger bolaget sammanlagt elva vattentorn och dessutom många pumpstationer. Bolaget ansvarar också för ett stort antal dagvattenanläggningar där dagvattnet uppehålls och renas innan det leds vidare ut i sjöar och vattendrag.

Söder om Stockholm ligger Bornsjön, vår reservvattentäkt. Genom framsynta och långsiktiga beslut har vattentillgången säkrats, om vi av någon anledning inte kan ta råvatten från vattentäkten Mälaren. Stockholm Vatten och Avfall äger såväl sjöområdet, vilket vi vårdar och kontrollerar, som stora markområden omkring sjön. För att hålla den höga vattenkvaliteten, drivs jord- och skogsbruk i egen regi kring sjön. Invid sjön ligger Bornsjöverket, ett vattenreningsverk som renar och syresätter sjövattnet och vid behov kan leverera vatten till Norsborgs vattenverk för ytterligare rening.

Styrning

Stockholm Vatten och Avfall styrs av Stockholms stad genom mål, ägardirektiv, budget och andra styrdokument. Staden anger inriktningen genom sin övergripande vision som gäller alla bolag och förvaltningar. Vision 2040 lyder "Möjligheternas Stockholm".

Stockholms stad har tre inriktningsmål:

- Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden
- Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning
- Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Styrelserna i bolagen i Stockholm Vatten och Avfall-koncernen är tillsammans med VD ansvariga för hur bolagen styrs och att de lever upp till ställda krav och regler. Till sitt stöd har VD en ledningsgrupp bestående av bolagets avdelningschefer. Styrelserna består av ledamöter och suppleanter valda av kommunfullmäktige i Stockholm respektive Stockholm och Huddinge. VD och styrelserna styrs övergripande av aktiebolagslagens bolagsordning och av arbetsordningen för VD och styrelse.

Genom bolagets vision "Tillsammans för världens mest hållbara stad" och bolagets mål arbetar vi för att uppfylla stadens vision och inriktningsmål. Uppföljning av mål och indikatorer sker tertialvis och rapporteras till styrelse och moderbolag.

Under 2023 har vi arbetat om målstrukturen på bolagsnivå för att tydliggöra styrningen från Stockholms stads mål. Det är i första hand två av inriktningsmålen som berör vår verksamhet. Våra tidigare bolagsmål har omvandlats till strategiska mål som vart och ett representerar ett perspektiv i vår målkarta.

VISION	Tillsammans för världens mest hållbara stad				
VERKSAMHETSIDÉ	Vi är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus för invånare, företag och intressenter i ett Stockholm som växer.				
KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL	Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.		Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.		
	Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring. Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar. Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar. Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giffria miljöer.		Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en stark välfärd. I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb. Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb. Hög beredskap och stark rådgivning ska råda i alla verksamhetsområden. Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser. Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt		
PERSPEKTIV STRATEGISKA MÅL	KUND	MILJÖ	LEVERANS	EKONOMI	MEDARBETARE
	Inspirera och förenkla för stockholmarna att göra aktiva och hållbara val. 	Sträva mot en fossilfri och cirkulär verksamhet som är klimatpositiv och energieffektiv. 	Förvalta och förbättra processer för trygga och driftsäkra leveranser. 	Säkerställa en ekonomi som är hållbar över tid. 	Verka för en attraktiv och säker arbetsplats.

Målkarta för Stockholm Vatten och Avfall.

Våra intressenter

Att ha regelbunden kontakt med våra intressenter, så som kunder, ägare och samarbetspartners, är en förutsättning för att kunna utföra vårt uppdrag och utforma vårt strategiska arbete. Genom samarbete kan vi förbättra våra tjänster och bli allt mer hållbara. Vi vill samarbeta mer med våra intressenter om hållbarhet genom utökade dialoger under kommande år.

Tabellen visar exempel på vilka intressentgrupper vi kommunicerar med, samt vilka frågor som är särskilt viktiga i kommunikationen.

Intressenter	Typ av kommunikation	Viktiga frågor
Kunder - privatpersoner och verksamheter med behov inom VA och avfall, samt grannkommuner	Kundundersökningar och fokusgrupper Kundärenden och klagomål via telefon, mejl och webbplats Kundkontakt på våra återvinnings- och återbruksanläggningar Samråd i samband med stora projekt Kundinformation via olika kanaler som webbplats, sociala kanaler och nyhetsbrev Informationskampanjer Fakturor	Dricksvattenkvalitet, leveranssäkerhet, hållbara avloppslösningar, hållbara och enkla avfallslösningar Information, rådgivning och felanmälan Utvecklingsprojekt och störningar Återvinning, återbruk, minskad konsumtion Matavfallsinsamling Individuell vattenmätning Hållbar vattenhantering Endast önskade ämnen till avloppet Avgifter och vad kunden får för sin taxa
Leverantörer och entreprenörer - Företag vi köper varor och tjänster ifrån	Upphandlingar, beställningar, inköp och avtalsuppföljning Kommunikation i det dagliga arbetet med till exempel konsulter och entreprenörer Gemensamma analyser och projekt	Tydliga och relevanta krav och kriterier Bra dialog och samarbete Bevis på uppfyllda krav och kriterier
Medarbetare - Anställda på Stockholm Vatten och Avfall	Möten, dialoger med chefer och kollegor, utbildning, internkommunikation via bolagets kanaler exempelvis intranätet, medarbetarsamtal, medarbetarundersökningar	Styrning och ledning av arbetet Intern kommunikation Hälsa och säkerhet Likabehandling Kontinuerlig kompetensutveckling
Ägare - Stockholms stad och Huddinge kommun	Ägardirektiv, styrelsemöten, beslutsärenden i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen, löpande dialoger i verksamheten, gemensamma arbetsgrupper	Rapportering mot ägardirektiv Måluppfyllelse Ekonomisk planering, budgetering och utfall
Tillsynsmyndigheter - Dricksvattenförsörjning tillses av miljö- och hälsoskyddsnämnderna i Ekerö, Botkyrka, Stockholms och Huddinges kommuner Avloppsrening, slamlager och återvinningscentraler tillses av miljö- och hälsoskyddsnämnderna i Stockholm och Huddinge respektive Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (Valsta slamlager)	Regelbundna möten och tillsynsbesök, rapportering av avvikelser som kan ha betydelse för människors hälsa eller miljön	Eventuella anmärkningar Klagomål Tolkning av villkor i tillstånd Egenkontrollprogram och provtagningsprogram

Hållbarhetsredovisning

Agenda 2030

För att skapa en hållbar värld behöver företag och organisationer i alla länder arbeta mot samma mål. Det är möjligt tack vare FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030. Stockholms stad har ambitionen att vara ledande i genomförandet av de globala hållbarhetsmålen. Därför pågår ett gemensamt arbete inom staden, där ett samordnande ansvar för de globala hållbarhetsmålen fördelats till stadens bolag och förvaltningar.

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet har en stark koppling till flera av de globala hållbarhetsmålen, vilket visar hur viktigt vårt uppdrag är för utvecklingen av ett hållbart samhälle. De mål som Stockholm Vatten och Avfall berörs mest av är:

Mål 6: Rent vatten och sanitet för alla

Stockholm Vatten och Avfall har det samordnande ansvaret för detta mål i Stockholms stad. Stockholmarna har mycket god tillgång till rent dricksvatten och sanitet. Ett utvecklingsområde inom Stockholms stad är de grupper som inte har en självklar tillgång till våra tjänster. Vi arbetar för att minimera utsläpp av orenat avloppsvatten, inte minst genom att bygga ut och modernisera avloppsreningen. Samtidigt förebygger

vi genom uppströmsarbete utsläpp av oönskade ämnen till avloppsledningsnätet och recipienten³. Bolaget har en viktig roll i stadens arbete med att uppnå god vattenstatus i sjöar och vattendrag. Vi satsar också på kommunikation med stockholmarna för att skapa ett hållbart agerande relaterat till vatten och avlopp.

³ Recipient innebär hav, sjö eller annat vatten som är mottagare av avloppsvattnet

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Vårt uppdrag innebär att alla invånare ska ha tillgång till rent vatten, hållbara avloppslösningar och hållbar avfallshantering. Vi vill genom innovation hitta nya lösningar för uppdraget och utveckla de cirkulära flödena inom samhället. Detta genom att öka andelen återbruk och återvinning samt återföra näringsämnen och energi till kretsloppet.

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

Vår verksamhet har stor påverkan på miljön, både genom det material vi samlar in från stockholmarna och verksamhetens egen användning av material och kemikalier. Vi arbetar för att minska användningen av kemikalier och material som innehåller miljöfarliga ämnen och vi utvecklar löpande återanvändning och återvinning av såväl vårt eget som stockholmarnas avfall. Genom aktiv kommunikation vill vi få stockholmarna att minimera sitt avfall, medverka till återbruk och sortera sitt avfall på bästa sätt. För att påverka produktionskedjan ställer vi upphandlingskrav på eller premierar leverantörer som producerar hållbara produkter och tjänster.

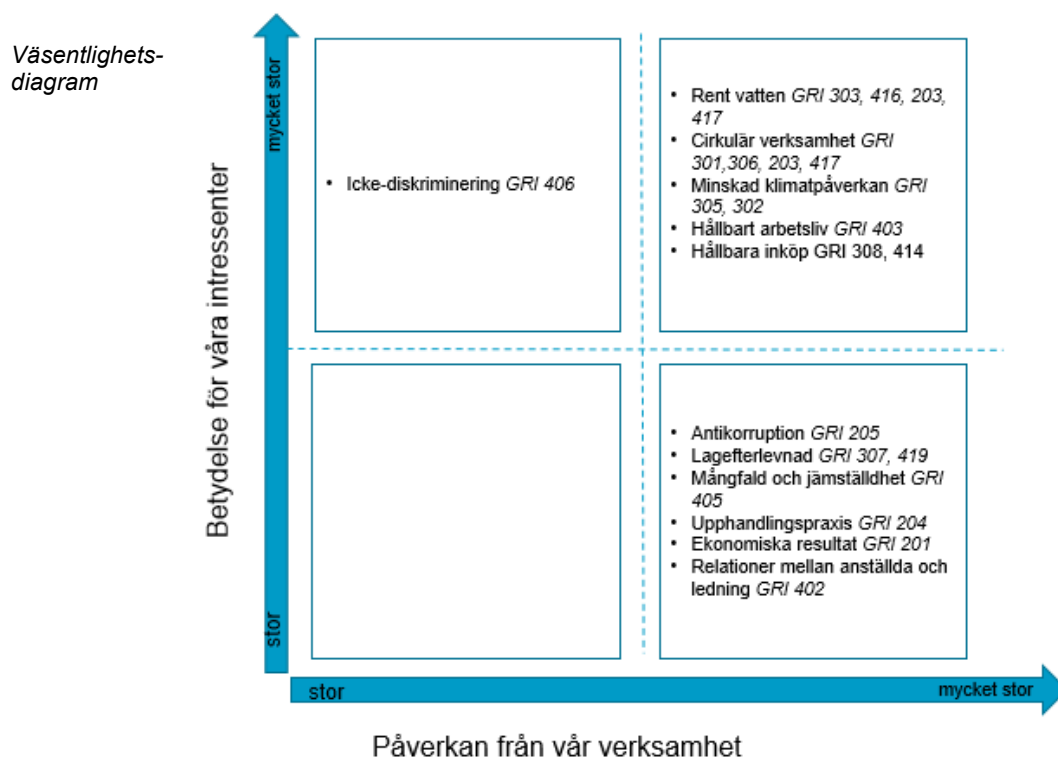
Mål 13: Bekämpa klimatförändringar

Vår verksamhet använder mycket energi och orsakar stora utsläpp av växthusgaser, framför allt biogen⁴ metangas och lustgas som släpps ut från avloppsverksamheten. För att minska vår påverkan använder vi till största delen förnybar energi i våra anläggningar, lokaler och fordon. Vi producerar biogas, återvinner värme samt arbetar med att reducera utsläpp av växthusgaser från våra reningsverk. Genom bindning av kol i marken från avloppsslam, vattenverksmull och biokol som används i jordbruk och planteringar motverkas också frisättande av koldioxid.

⁴ Ett ämne är biogent om det kommer från biomassa och inte från en fossil källa

Våra viktigaste hållbarhetsområden

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet har en stor påverkan inom många hållbarhetsområden. För att kunna fokusera och prioritera, har vi valt ut de allra viktigaste områdena utifrån verksamhetens påverkan och betydelsen för intressenterna. Dessa syns längst upp till höger i diagrammet. Där redovisas också en koppling till hållbarhetsområdena i Global Reporting Initiative (GRI) Standards indelning.

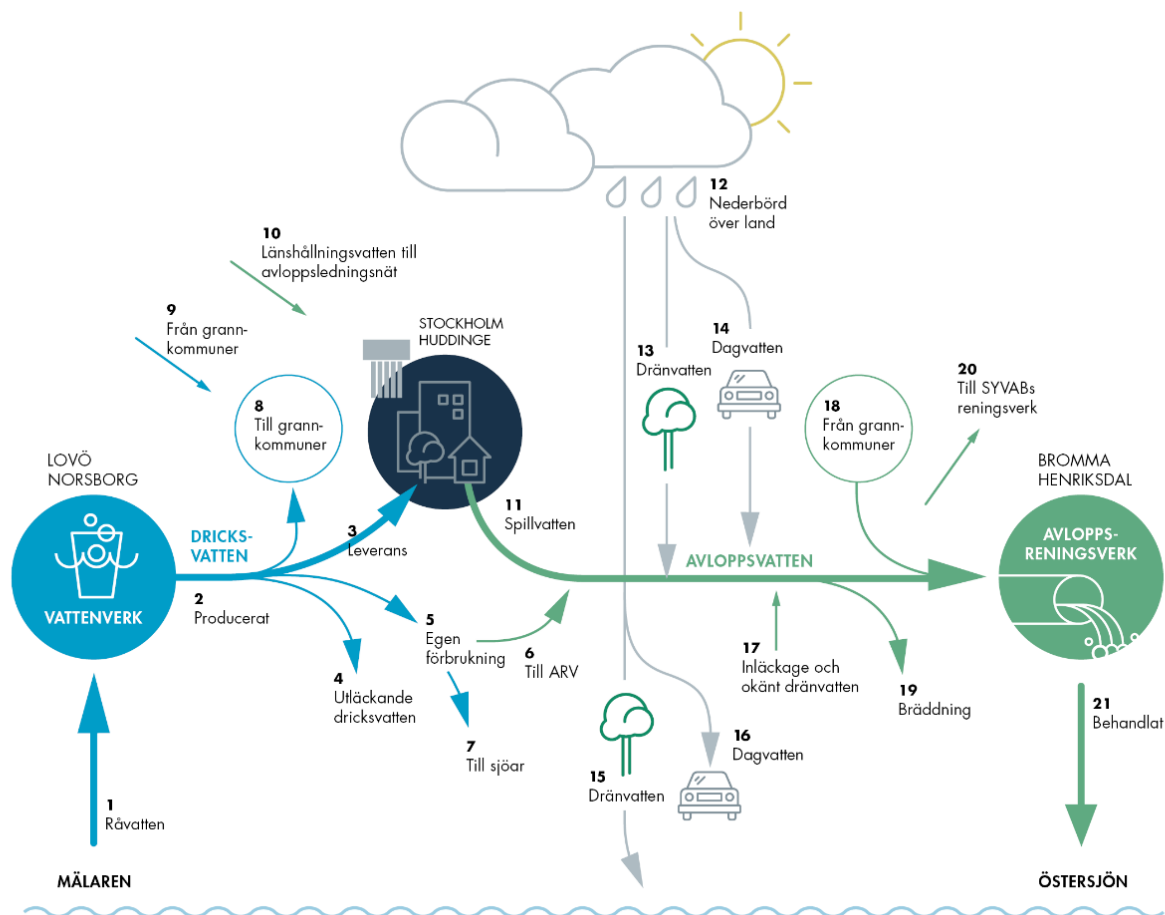
Nedanstående tabell visar våra viktigaste hållbarhetsområden och deras koppling till Agenda 2030.

Viktigt hållbarhetsområde	Globala hållbarhetsmål i Agenda 2030	Bolagsmål
Rent vatten	6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA, 11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN, 14 HAV OCH MARINA RESURSER, 15 ÖKOSYSTEM OCH BIODIVERSITET, 3 RYTTELAMPNÄR OCH HYGEN OCH 9 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION	1, 2, 4
Cirkulär verksamhet	11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN, 12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION, 9 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION	1, 2, 3
Minskad klimatpåverkan	11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN, 13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA, 7 HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA, 12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION	1, 3
Hållbara inköp	8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT, 11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN, 12 HÅLLBAR KONSUMTION OCH PRODUKTION, 16 FRED OCH INOMLIGGANDENDE SAMHÄLLEN, 17 GENOMFÖRANDE OCH GLOBALT PARTNERSKAP	1, 3, 4
Hållbart arbetsliv	3 RYTTELAMPNÄR OCH HYGEN OCH 5 JÄMSTÄLLD HET, 8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT, 10 MINSKAD OJÄMLIGHET	1, 4

Följande sidor visar information om våra viktigaste hållbarhetsområden i fyra avsnitt per område: Påverkan från verksamheten, Styrning och förutsättningar, Utfallsrapport samt Händelser och aktiviteter.

Rent vatten – påverkan från vår verksamhet

Stockholm Vatten och Avfall producerar och distribuerar dricksvatten, avleder och renar avloppsvatten och påverkar miljön i skärgård, sjöar och vattendrag som tar emot vatten från staden.

Vattenbalansen 2023. Volymen i miljoner kubikmeter presenteras i tabellen för respektive siffra i bilden. Vissa värden är uppskattade.

1) 160	8) 37	15) 6
2) 141	9) 0,4	16) 8
3) 80	10) 2,1	17) 51
4) 20	11) 78	18) 32
5) 4	12) 73	19) 1
6) 0,9	13) 12	20) 17
7) 3	14) 8	21) 166

Säkerställa hälsosamt dricksvatten

Rent dricksvatten är avgörande för våra kunders hälsa och för livsmedelsindustrin. För dricksvattenproduktionen som sker i Lovö och Norsborgs vattenverk används vatten från Mälaren där vattentillgången är god. Vi använder också mindre volymer vatten från vår reservvattentäkt Bornsjön. Vi måste i dricksvattenproduktionen och vattenledningsnätet säkerställa att vi levererar ett hälsosamt och rent dricksvatten som minst klarar kvalitetskraven för kemiska ämnen, mikroorganismer och parasiter. Därtill har vi en skyldighet att redogöra för innehållet i dricksvattnet.

Vi måste också undvika störningar i vattenleveransen vid avbrott och vattenläckor samt kunna möta det ökade kapacitetsbehovet under värmeböljor. Vi behöver planera för framtida behov. Med en växande befolkning och klimatförändringar måste kapaciteten utökas och fler reningssteg i vattenverken kan behövas. I vårt investeringsprogram 'Stockholms framtida vattenförsörjning' utökas kapaciteten inom såväl vattenreningen som ledningsnätet, där fem mil huvudvattenledning byggs och samtliga elva vattenreservoarer renoveras eller byggs ut.

Hållbar vattenanvändning

Bolaget försörjer Stockholm, Huddinge och ett antal grannkommuner med dricksvatten. Vi behöver arbeta för en hållbar vattenanvändning både hos kunderna och i den egna verksamheten. Under varma perioder går det vanligtvis åt mycket vatten och även om vi idag har god tillgång till råvatten så finns det en begränsning i reningskapacitet. Dessutom går det åt resurser som kemikalier och energi för att rena dricksvattnet. Omkring 20 procent av det producerade dricksvattnet debiteras inte någon kund. Detta vatten används idag internt inom verksamheten eller försvinner från vattenledningsnätet genom läckage eller på annat sätt. Genom att minska vattenvändningen och förlusterna kan vi säkerställa att behovet täcks och att resurser för vattenproduktion och vattendistribution inte används i onödan. Genom kommunikation uppmärksammas kunder på vikten av att använda vattnet hållbart.

Effektiv avloppshantering

När vattnet har använts av våra kunder blir det avloppsvatten som leds till våra avloppsreningsverk. Reningen sker huvudsakligen i de två avloppsreningsverken i Henriksdal och Bromma och det renade avloppsvattnet släpps ut i recipienten Östersjön. Avloppsvattnet renas från stora mängder fosfor, kväve och organiskt material, som annars skulle orsaka övergödning. Andra ämnen som är lättnedbrytbara bryts också ner i reningsprocessen. Metaller och svårnedbrytbara organiska ämnen hamnar till största del i avloppsslammet, men en del följer med det renade vattnet.

Vi arbetar för att minska utsläppen från våra avloppsreningsverk genom att utveckla reningsprocesserna i verken, inte minst genom det stora projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA). För att klara framtidens miljökrav och säkra framtidens avloppsrening moderniserar Henriksdals reningsverk med ny teknik vilket renar vattnet mycket bättre från bland annat fosfor och kväve samt ger större kapacitet än idag. Det innebär även att avloppsvattnet som idag går till Bromma reningsverk leds till Henriksdal.

Dagvattnet, som också är ett avloppsvatten, leds antingen till avloppsreningsverk, direkt till recipient eller via andra typer av reningsanläggningar såsom dagvattendammar, skärmbassänger eller våtmarker där det renas från näringsämnen, tungmetaller och organiska föroreningar.

Vi verkar även för att minska föroreningarna i det vatten som kommer in i avloppsledningarna. Det sker genom lokalt omhändertagande av dagvatten och arbete för att motverka föroreningar till avloppsvattnet redan vid källan.

Minska tillskottsvatten till avloppssystemet

Avloppsvatten består huvudsakligen av spillvatten och dagvatten. Dagvatten avleds i samma ledningar som spillvatten där ledningsnätet är kombinerat. Dessutom läcker vatten in i det spillvattenförande systemet eller kopplas dit felaktigt. Ett samlingsnamn för det extra vatten som når det spillvattenförande systemet är tillskottsvatten. Tillskottsvatten medför sämre rening vid reningsverken och ökar även användningen av energi och kemikalier för att hantera det tillkommande vattnet.

Vid kraftig nederbörd kan det kombinerade avloppssystemet bli överbelastat. Orenat avloppsvatten (blandat spillvatten och dagvatten) bräddas då ut i recipienterna. Bräddningar kan också orsakas av stopp i ledningsnätet eller vid problem i avloppspumpstationer. Tillskottsvatten är en bidragande orsak till att vatten kan tränga in i källare genom golvbrunnar och andra avloppsenheter i samband med kraftig nederbörd. Vi arbetar för att minska andelen tillskottsvatten och förebygger bräddningar på grund av stopp på ledningsnät eller fel i avloppspumpstationer. Genom SFA-projektet kommer flera bräddpunkter till recipienten byggas bort.

God status i vattenförekomster

Vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav påverkas både av nuvarande utsläpp från ledningsnätet och av gamla föroreningar. Vi arbetar på olika sätt med förbättringsåtgärder för att nå god vattenstatus.

Förutom ovan nämnt arbete för att minska tillskottsvatten och bräddningar är vi delaktiga i arbetet med att ta fram lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus. Vi arbetar med att genomföra stora åtaganden från programmen. Bland annat bygger vi anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten samt identifierar och åtgärdar felaktigheter i dagvattennätet, som felanslutna spillvattenledningar.

Vi följer även upp Mälarens och andra recipients vattenkvalitet. Årligen tar vi fram Skärgårdsrapporten som visar tillståndet för de vikar i Östersjön som påverkas av vårt utsläpp av renat avloppsvatten.

Rent vatten - styrning och förutsättningar

Krav

- Lagen om allmänna vattentjänster som reglerar våra skyldigheter gentemot kunderna och kundernas skyldigheter gentemot oss.
- Livsmedelslagstiftningen som fastställer krav på beredning, distribution och gränsvärden för det dricksvatten som lämnar vattenverket samt dricksvattnet hos användare.
- Avloppsreningsverk är tillståndspliktiga enligt 9 kap. miljöbalken och miljöprövningsförfordningen. Vattentäkt och grundvattenbortledning från tunnlar är tillståndspliktigt enligt 11 kap. miljöbalken. Dagvattenanläggningar är anmälningspliktiga enligt Förfordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.
- Miljötillstånd för vattentäkt, grundvattenbortledning och avloppsreningsverk med bland annat utsläppsvillkor för det renade avloppsvattnet, krav att minska tillkottsvatten till och bräddningar från ledningsnätet samt uppströmsarbete.
- Krav på egenkontroll enligt HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points) för dricksvatten.
- Krav på egenkontroll för miljöfarliga verksamheter och vattenverksamheter.

Risker och utmaningar

- Förorening av vattentäkt.
- Ökande temperatur på råvattnet under sommaren, vilket kan leda till försämrad vattenkvalitet.
- Ökande befolkning.
- Klimatförändringar som orsakar värmeböljor, ökad nederbörd samt ger fler och längre skyfall.
- Föroreningar från verksamheter, privatpersoner och bebyggelse till avloppsreningsverk och recipient.
- Otillräcklig finansiering och resurser för underhåll och förnyelse av VA-anläggningen.
- Driftstörningar i anläggningar.
- Sabotage och desinformation.

Kontroller och löpande åtgärder

- För att säkerställa att dricksvattnet har god kvalitet genomför vi över 1 000 provtagningar på vattenledningsnätet årligen. Vattenproduktionen och distributionen kontrolleras flera gånger per år av miljöförvaltningarna i Stockholm, Huddinge, Botkyrka och Ekerö. För dricksvattenhanteringen finns obligatorisk dricksvattenhygienutbildning, strikta regler för hygien vid arbete i dricksvattenanläggningen, provtagningsprogram, faroanalys genom HACCP, larmrutiner, egenkontroll och intern revision. Vid reparationer på ledningsnätet sker extra provtagningar för att kontrollera kvaliteten innan vattnet släpps på. På vår webbplats redovisar vi årliga medelvärden för innehållet i råvattnet och dricksvattnet vid vattenverken.
- Bornsjön är Stockholms reservvattentäkt och för att säkerställa god vattenkvalitet äger och sköter bolaget så gott som sjöns hela avrinningsområde. Här bedriver vi ett KRAV-certifierat ekologiskt jordbruk och ett FSC-certifierat skogsbruk och ett kontrollprogram för att följa upp sjöns vattenkvalitet. Då markområdet är både vattenskyddsområde, naturreservat och natura 2000-område omfattas vi av ett rigoröst regelverk.
- Utsläppt avloppsvatten från reningsverken kontrolleras för att säkerställa att vi klarar våra utsläppsvillkor. Ett övervakningssystem för avloppspumpstationerna larmar och registrerar inträffade bräddningar. Utsläpp i samband med bräddningar vid regn modellberäknas. Bräddningar från avloppspumpstationer och reningsverk, utsläpp av biogas och andra driftstörningar som kan orsaka olägenhet rapporteras utan dröjsmål till miljötillsynsmyndigheten.
- Våra dagvattenanläggningar underhålls, bland annat genom regelbunden muddring av sediment. Tillsynsmyndigheterna har löpande tillsyn av anläggningarna.
- I vårt uppströmsarbete för spillvattnet riktar vi oss mot anslutna verksamheter. Vi samarbetar med tillsynsmyndigheter, provtar ledningsnätet för att spåra utsläpp och källor till föroreningar samt tar fram riktlinjer och information till verksamheter och allmänhet om vad som får tillföras avloppet.
- Systematiskt uppströmsarbete bedrivs på dagvattenledningsnätet med löpande egenkontroll, där vi med systematisk provtagning aktivt spårar och åtgärdar felanslutningar på dagvattenledningsnätet i syfte att minska utsläpp till sjöar och vattendrag.
- Genom uppströmsarbete mot dricksvattenverken, med skyddet av vår råvattentäkt Östra Mälaren, arbetar vi med att långsiktigt minska föroreningsbelastningen på Mälaren och risken för utsläpp.
- Vi arbetar systematiskt med riskhantering och skydd av våra anläggningar.
- Kommunikation om hållbar vattenanvändning pågår under hela året, men framför allt under försommaren när extra mycket vatten används.

Rent vatten - utfallsrapport för 2023

Indikatorer för *Rent vatten* redovisas på sidan 77.

Under 2023 togs över 1 000 prov inom den ordinarie dricksvattenkontrollen på vattenledningsnätet. Av dessa prov så hade fyra prov som togs en bekräftad avvikelse. I ett fall uppfylldes inte gällande gränsvärdeskrav för järn. I två fall konstaterades onormal förändring avseende mikrobiologiska parametrar, samt slutligen ett fall med koliforma bakterier⁵ som inte uppfyllde gällande gränsvärdeskrav. Efter att vi spolat fram rent vatten till fastighet eller provplats så uppfyllde proven åter gällande gränsvärdeskrav.

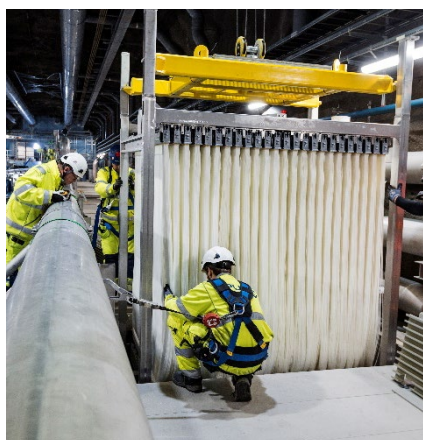
Orsaken till de avvikande resultaten bedömdes i samtliga fall kopplas till lokalt låg omsättning, det vill säga att det sannolikt varit lokalt låg vattenanvändning vid respektive fastighet/plats. Orsaken till låg omsättning kan vara att de boende i en fastighet varit på semester och att därmed inte regelbundet spolat fram färskt vatten till fastigheten. Under sommaren är råvattentemperaturen högre vilket också kan ha påverkat.

Bolaget klarade samtliga utsläppsvillkor för fosfor, kväve och syretärande organiska föreningar (BOD) och har haft en kontinuerlig kommunikation med våra tillsynsmyndigheter under året. I början av året sammanföll snabb snösmältning och kraftigt regn vilket orsakade att Henriksdal hade ett antal stora bräddningar på grund av höga vattenflöden.

Skyfallen i slutet av juli och början på augusti orsakade också höga vattenflöden och bräddningar vid Henriksdals avloppsreningsverk. Detta medförde att fosforhalterna låg högt i början av året och åtgärder fick vidtas för att skapa marginal till årsmedelvärdet. Vi har även haft mycket bräddningar från avloppsledningsnätet till sjöar på grund av stora nederbördsmängder och häftiga skyfall. I vår miljörapport för avloppsverksamheten publiceras utförlig information om bräddningar och reningsresultat för 2023.

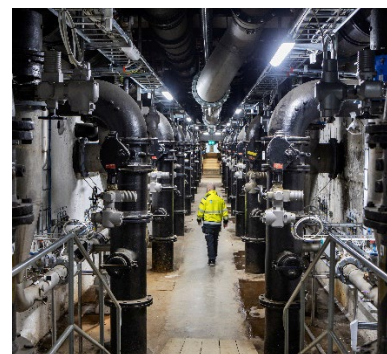
⁵ Via typning konstaterad till typen *Lelliottia amnigena*, en ickepatogen miljöbakterie som varken är sjukdomsframkallande eller har fekal ursprung.

Rent vatten - händelser och aktiviteter 2023

Stockholms framtida avloppsrening

Stockholms framtida avloppsrenings-projektet (SFA) har fortsatt med etapp 2 för ombyggnaden i Henriksdals reningsverk. Två nya biolinjer byggs om med den nya membrantechniken. Den första linjen med membrantechnik har varit i drift sedan 2021. En del av avloppsvattnet renas nu med membrantechniken, med mycket goda resultat.

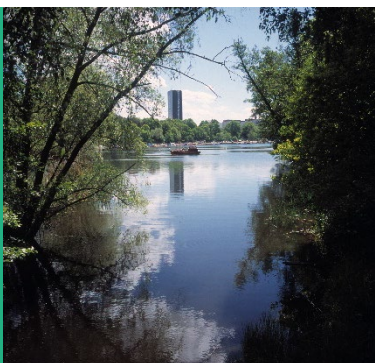

Stor satsning på vattenförsörjning

Många projekt pågår på såväl vattenverk och vattentorn som ledningsnätet. På Lovö vattenverk har nya kolfilter tagits i drift under våren. Dessa möjliggör PFAS-avskiljning på delar av verket och en kapacitetsökning som är extra viktig under årets varmare perioder.

Åtgärdade bräddningar

Vi genomför utredningar och undersökningar för att kunna åtgärda långvariga bräddningar till sjöar. Ett exempel är bräddningar från Ekhagen dagvattenmagasin. Efter att vi upptäckt och åtgärdat en större vattenläcka i Roslagsvägen har bräddningarna från magasinet under året minskat väsentligt.

Informationskampanj

Tvättmonsterkampanjen, vars mål bland annat är att vi ska vädra kläderna istället för att tvätta, fylla tvättmaskinen och dosera tvättmedlet rätt, har rullats ut och blivit väl emottagen. Syftet är även att öka det generella medvetandet om vad som ska, och inte ska, tillföras avloppsvattnet.

Dagvattendammar och skyltprogram

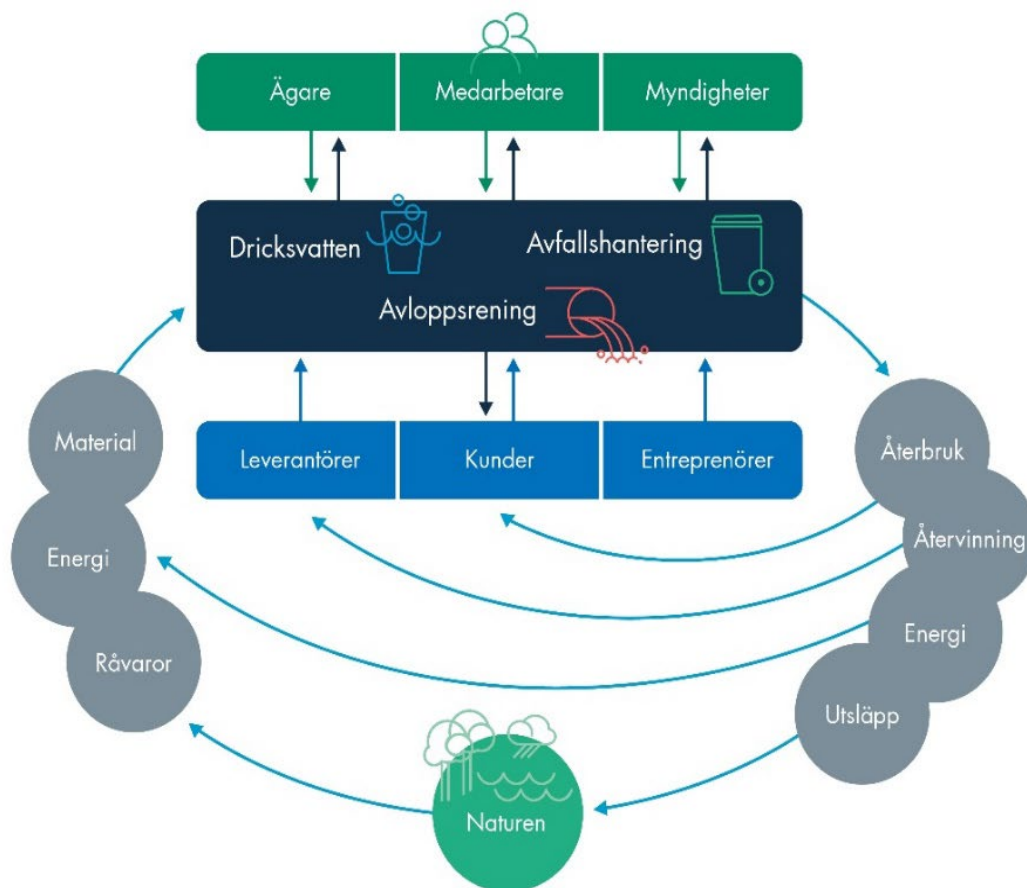
Två dagvattendammar stod färdiga under året, en i Mörtvik i Huddinge och en i Farsta. Dammarna renar dagvatten från näringsämnen, metaller och andra miljöfarliga ämnen och bidrar till att nå god status i sjöarna. I oktober invigdes den första uppsatta skylten i vårt nya skyltprogram vid dagvattenanläggningar. Syftet är att öka stockholmarnas kunskap om dagvatten och hur det egna beteendet i slutänden påverkar vattnet i sjöar och vattendrag.

Biologisk mångfald

Vid Bornsjön och runt Norsborgs vattenverk odlar vi blomsterängar för att främja pollinering. Döda ekar och sandhögar främjar solitärbin runt Bornsjön. Under sommaren har vi tagit emot får som på grund av torkan hotades av nödslakt. Istället fick de beta och bekämpa jättebjörnlokor i hagar runt Bornsjön. På Norsborgs vattenverk räddades även 13 fladdermöss där två av arterna är skyddade.

Cirkulär verksamhet – påverkan från vår verksamhet

Stockholm Vatten och Avfall hanterar stora flöden av material, energi och näringsämnen och har därför en viktig roll i omställningen till ett mer cirkulärt samhälle.

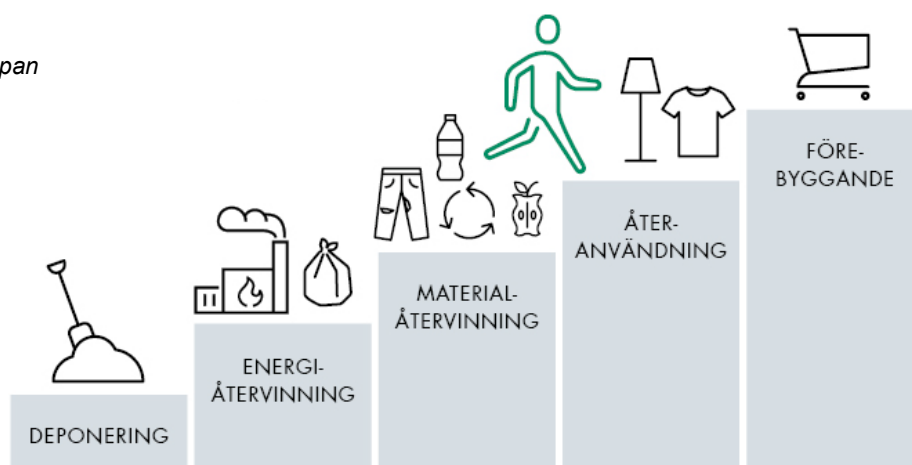

Bilden visar flöden av material och energi genom vår verksamhet och samspelet med våra intressenter. För att leverera dricksvatten och ta hand om avloppsvatten och avfall på ett mer hållbart sätt behöver vi låta energi, näringsämnen och material stanna kvar i återbruks- och återvinningsflödena så länge som möjligt. Uttaget av nya råvaror och deponering av avfall ska vara minimalt samtidigt som utsläppen till luft, mark och vatten ska vara så rena som möjligt. Vår verksamhet bidrar till återbruk och återvinning av material samt att näring från matavfall och avloppsvatten återanvänds som gödsel i jordbruket. Samtidigt nyttjas energin i matavfallet och avloppsslammet genom biogasen som uppstår när materialet rötas. Värmen från avloppsvattnet används till fjärrvärme och avfall energiåtervinns till fjärrvärme och el.

Återbruka och återvinna stockholmarnas material och avfall

Inom ramen för bolagets uppdrag att hantera stockholmarnas avfall som faller under kommunalt ansvar, arbetar vi ständigt för att öka andelen material som kan bli en resurs. Vår målsättning är att hanteringen av stockholmarnas avfall ska förflytta sig uppåt i avfallstrappan. Det innebär att avfall helst inte ska uppstå alls. Om det uppstår ska det i första hand återbrukas, i andra hand materialåtervinnas och därefter energiåtervinnas.

Avfallstrappan

Efter att produkter för återbruk, matavfall och material för materialåtervinning sorterats ut, går idag en stor del av avfallet till förbränning och blir till fjärrvärme och el. En väldigt liten andel hamnar på deponi. Energin i matavfall nyttjas till biogas och näringsämnen till biogödsel.

I syfte att underlätta för och uppmuntra stockholmarna att återbruka och återvinna har Stockholm Vatten och Avfall ett flertal tjänster. Grovavfall och farligt avfall kan lämnas till våra återvinningscentraler, där det även finns särskilda mottagningar av saker för återbruk. Vid våra återbruk Rinkeby, Roslagstull och Skärholmen samt i våra Pop-up återbruk⁶ finns möjlighet att hämta saker för återbruk. På Skärholmens återbruk finns även möjlighet att laga saker i verkstäder som finns till kundernas förfogande. Våra två Pop-up återbruk besöker olika platser varje helg under april till oktober, och uppmuntrar till att återbruka föremål, lämna grovavfall och miljöfarligt avfall. Miljöfarligt avfall, exempelvis kosmetika, färg och hushållskemikalier, kan lämnas i vissa butiker som vi samarbetar med. För miljöfarligt avfall finns även miljöstationer och en mobil miljöstation, som från och med 2024 ersätts av en mobil återvinningsstation.

Cirkulera restprodukter, energi och material från verksamheten

I Stockholm Vatten och Avfalls egen verksamhet uppstår stora mängder restprodukter och avfall. Vår målsättning är att öka andelen återbruk och återvinning av restprodukter och avfall från den egna verksamheten. Avloppsslam är en restprodukt från våra avloppsreningsverk och en viktig källa för fosfor samt även kväve, mikronäringsämnen och mull. Vi tar tillvara dessa genom att sprida slammet på åkermark vilket även innebär att kol stannar i marken istället för att släppas ut som koldioxid. I processen för produktion av dricksvatten bildas även vattenverksmull som restprodukt. Vattenverksmullen används som jordförbättring på jordbruksmark bland annat i vårt eget ekologiska jordbruk på Bornsjöområdet eller tillsätts jordprodukter.

Värme från avloppsvattnet leds till Stockholm Exergis och Norrenergis värmepumpar i Hammarby och Solna för att omvandlas till fjärrvärme. Värmeväxlare energiåtervinner värme inom våra anläggningar.

I samband med att vi underhåller och lägger nya rör i ledningsnätet uppstår en stor mängd schaktmassor. Genom att noga kontrollera och klassa material enligt gällande regelverk kan schaktmassorna återanvändas istället för att läggas på deponi. Skräp som har spolats ner i avloppet samlas in, transporteras och går till förbränning med energiutvinning. Sand som kommit in till reningsverken behandlas för att sedan återbrukas eller deponeras beroende på föroreningsgrad. Annat avfall som uppkommer i verksamheten är bland annat emballage och rester från olika typer av underhållsarbeten, exempelvis trä

⁶ Pop-up återbruk är små bemannade containrar för återbruk och återvinning som flyttas mellan olika platser enligt en turlista.

samt rör- och kabelrester. Även farligt avfall som olika kemikalier och elavfall uppkommer och behöver omhändertas på korrekt sätt.

Använda återbrukat, giftfritt och återvunnet material med lång livslängd

Det material vi använder i vår verksamhet utgörs bland annat av processkemikalier, byggmaterial och fyllnadsmassor. Dessa används när vi producerar dricksvatten, renar avloppsvatten och vid byggnationer. Den största miljöpåverkan i byggmaterialens livscykel sker vid produktionen och när det byggs in i anläggningarna.

Återvunnet material är ännu inte så vanligt i de material vi använder till våra anläggningar. Metaller som används för tillverkning är i regel återvunna, till exempel använder våra tillverkare av gatugjutgoods mer än 85 procent återvunnet järnskrot till sin produktion. Plastbranschen för rörsystem och kopplingar har inte kommit lika långt, ytterst lite av dessa produkter är av återvunnet material idag. Men det finns nya vägar då livsmedelsavfall kan ersätta fossila råvaror i produktionen av plastgranulat. Vi använder i möjligaste mån återvunna fyllnadsmassor vid egna arbeten på ledningsnätet. Stockholm Vatten och Avfall har sedan tolv år tillbaka organiserat sig i föreningen 4S, tillsammans med de större VA-organisationerna i Sverige. Syftet är att delge tillverkarna de behov som VA-organisationerna ser idag och i framtiden av hållbara och kostnadseffektiva rörsätsprodukter.

Minimera materialanvändning

Det bästa sättet att gå mot en cirkulär verksamhet är förstås att minska materialanvändningen från första början. Det kan göras genom att öka livslängden på de material som köps in och genom långsiktigt underhåll och renovering. Vi kan också arbeta för att minska onödigt emballage för inköpta varor. Inom Stockholms stad finns även en plattform för internt återbruk mellan verksamheterna, som heter Stocket Återbruk. Stocket drivs av arbetsmarknadsförvaltningen för att underlätta återanvändning av möbler, inventarier, byggmaterial och fast inredning i stadens verksamheter.

Cirkulär verksamhet - styrning och förutsättningar

Krav

- Ansvar för att omhänderta kommunalt avfall enligt miljöbalken, avfallsförordning samt lokala bestämmelser i föreskrifter och avfallsplan för Stockholm.
- Återvinningscentraler och miljöstationer är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).
- Nationellt etappmål om att 75 procent av matavfallet ska samlas in och gå till biologisk behandling 2023 samt Avfalls Sveriges 25/25 mål.
- C40 towards Zero waste declaration.
- Slammet från våra REVAQ-certifierade avloppsreningsverk i Bromma och Henriksdal sprids på åkermark och ska därför uppfylla både REVAQ kvalitetskrav samt lagkrav enligt SNFS (1994:2).
- Hantering av farligt avfall enligt avfallsförordningen (2020:614) och NFS (2020:5).
- Stockholm Vatten och Avfalls allmänna material- och arbetsbeskrivning för lednings- och markarbeten (SVAMA).
- Stockholms stads kemikalieplan med visionen om ett giftfritt Stockholm år 2030.
- Stockholms stads handlingsplan för cirkulärt byggande.
- Krav på material i kontakt med dricksvatten från livsmedelslagstiftningen samt det nya dricksvattendirektivet inom EU.

Risker och utmaningar

- Oförutsedda störningar i avfallsinsamlingen.
- Låg grad av avfallssortering samt omfattande felsortering.
- Långt kvar till Stockholms stads mål om 70 procent matavfallsinsamling.
- Avsättning för material till återbruk och materialåtervinning.
- Föroreningar till avloppet som hamnar i avloppsslammet.
- Utredning om nationellt beslut att inte tillåta spridning av avloppsslam.

Kontroller och löpande åtgärder

- ▶ Vi arbetar kontinuerligt med informationsinsatser så att allmänheten vet hur avfallssorteringen ska gå till, vad som är farligt avfall och var det ska lämnas.
- ▶ REVAQ-certifieringen innebär arbete för en långsiktig och ständig förbättring av kvaliteten på avloppsslammet och att gränsvärden för tungmetaller uppfylls. Vi genomför uppströmsarbete som bland annat innebär riktlinjer och information till verksamheter om hur de minskar sina utsläpp av föroreningar till spillvattennätet genomförs regelbundet inventering av verksamheter i industriområden.
- ▶ Byggvaror och kemiska produkter som köps in till bygg- och anläggningsprojekt ska bedömas och registreras i systemet Byggvarubedömningen (BVB). Genom BVB får vi en spårbarhet av det material som byggs in i våra anläggningar samtidigt som vi kan säkerställa att vi följer lagkrav gällande miljö och hälsa.
- ▶ I upphandlingar av ledningsnätmaterial till våra lager kräver vi numera en livslängd på mer än 100 år utan haverier.
- ▶ Vi bedriver samarbeten med flera leverantörer av ledningsnätmaterial för att fasa ut oönskade ämnen och byta till material som går att cirkulera och inte har fossilt ursprung.
- ▶ Alla kemikalier som köps in ska godkännas av Stockholm Vatten och Avfalls kemikalieråd, vars uppdrag är att minska användningen av hälsovådliga och miljöfarliga kemikalier och ersätta dem med mer hållbara alternativ.
- ▶ Obligatorium att sortera ut matavfall, som gäller i hela Stockholm från 1 januari 2023.

Cirkulär verksamhet - utfallsrapport för 2023

Indikatorer för *Cirkulär verksamhet* redovisas från sidan 78.

Vi ser en tydlig trend av minskat restavfall och grovavfall som går till förbränning. Detta hänger delvis ihop med den ökning av insamlat matavfall som skett under året. Den totala mängden matavfall till biologisk behandling har ökat till 42 procent, men är fortfarande långt ifrån det nationella miljömålet om 75 procent. Under 2023 infördes obligatorisk matavfallsinsamling även för hushåll. För fastigheter där separat sortering i dag är utesluten på grund av platsbrist och/eller arbetsmiljöskäl kommer matavfallsinsamling bli möjlig när eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm driftsätts under hösten 2024. Eftersorteringsanläggning är en viktig komponent för att uppnå matavfallsmålet tillsammans med kommunikation i syfte att öka sorteringen.

Andelen material som sorteras ut vid återvinningscentralerna för att hanteras vidare av återbruksaktörer är lägre än målsättningen. Detta beror till stor del på att vi blivit bättre på att sortera ut det material som går att sälja vidare. Istället ökar mängden föremål som ges bort i fyndhörnor i våra återbruk. Lågkonjunkturen spelar också in. Flera av återbruksaktörerna vittnar om minskade inflöden och att invånarna är mindre benägna att skänka till återbruk och kanske även försöker sälja saker själva i större utsträckning. Det betyder att invånarna själva skapar värde och cirkulerar saker de inte längre har behov av.

Under 2023 producerades totalt 77 200 ton avloppsslam vid Stockholm Vatten och Avfalls båda reningsverk. Allt slam har uppfyllt kraven för certifiering enligt Revaq liksom övriga gällande krav. Slammet har under år 2023 hållit god kvalitet och 98 procent är spridet eller inlagrat för spridning på åkermark kommande år. Totalt innebär detta att 650 ton fosfor återförts till åkermark.

Vi har de senaste två åren spridit mer vattenverksmull på åkermark jämfört med tidigare år. Inom verksamheten har vi hanterat en mindre mängd schaktmassor än de föregående åren, på grund av att vi har genomfört färre grävarbeten. Andel cirkulerade restprodukter totalt (avloppsslam, vattenverksmull och schaktmassor från verksamheten) uppgår till 78 procent.

Vi har arbetat vidare för att utveckla bolagets interna avfallshantering. Under året har vi gjort en plockanalys som blev underlag för att förbättra sorteringen. Arbetet fortgår med att slänga rörspill i egen fraktion så att ny plastprodukt kan produceras. Ett avtal har tecknats under året för att säkerställa att gammal IT-utrustning kan återbrukas eller återvinnas på korrekt sätt och kampanj har genomförts för att samla in IT-produkter som legat i skrivbordslådan hos medarbetare. Användbart material och produkter som blivit över från verksamheten avyttras allt mer, istället för att slängas.

Cirkulär verksamhet - händelser och aktiviteter 2023

Matavfall

Den första januari 2023 blev det obligatoriskt i Stockholm för hushåll att sortera ut sitt matavfall, liksom det varit sen 2021 för verksamheter. Matavfallet rötas till biogas som blir fordonsbränsle och ger biogödsel som jordförbättring till åkrar.

Nya metoder för att använda näringen i avloppsslam

Tillsammans med Stockholm Exergi och Stockholms stad har vi medverkat i en utredning kring möjligheterna att samförbränna avloppsslam med biorester. Tanken är att askan sedan granuleras och att den fosforrika askan sprids i skogsmark efter avverkning.

Minskat klimatavtryck med återbrukat stål

Stålbalkar från Malmös gamla svävarterminal har återbrukats i utbyggnaden av Henriksdals reningsverk. Balkarna blir stöd för rör till biogas. Klimatbesparingen blir på 97 procent, jämfört med att köpa nytt stål. Detta är en del av ett pilotprojekt som drivs av Sweco i samarbete med Tibnor och Dekra.

Plastsortering

Genom kommunikation som uppmuntrar till ökad platsortering är ambitionen att mindre plast ska gå till förbränning. Ett kampanjmaterial om vikten att sortera ut plasten ur restavfallet har under året synts på stadens informationstavlor på gator och torg, på våra sopbilar samt i sociala medier.

Förpackningsinsamling

Arbetet med vårt insamlingsansvar för hushållens förpackningar från och med 2024 har varit intensivt. De flesta upphandlingar är nu genomförda och därmed är många avtal på plats för implementering. Vi har också arbetat med kommunikation till olika målgrupper, skyltning och webblösningar för att förpackningssorteringen ska fungera bra för kunderna.

Resursutvinning Stockholm

Under 2023 har byggandet av anläggningen som möjliggör för alla stockholmare att sortera ut sitt matavfall fortsatt. Den beräknas vara i full drift under hösten 2024. Anläggningen ska med modern teknik sortera ut matavfallspåsar från hushåll som inte kan ha separat matavfallsinsamling men också plast och metall som av misstag hamnat i restavfallet.

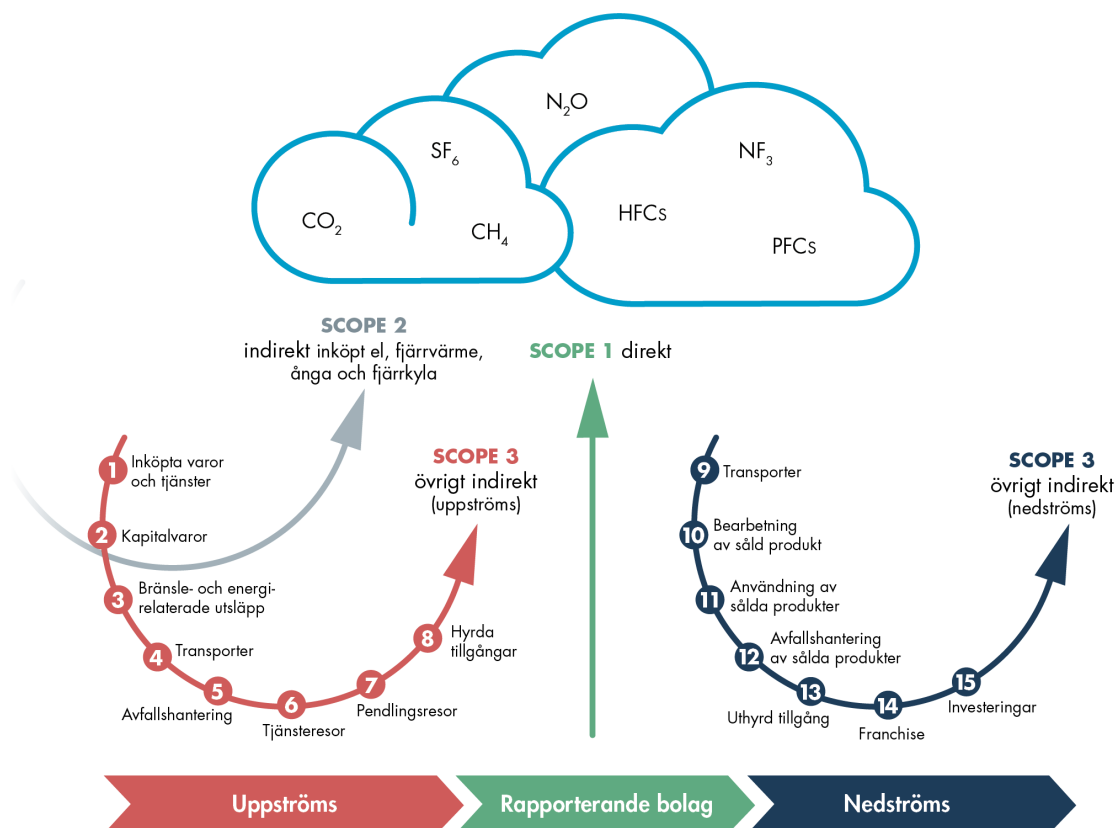
Returrundan

Under året har vi utvecklat en ny tjänst som ersätter den tidigare mobila miljöstationen. Returrundan tar utöver miljöfarligt avfall även emot föremål för återbruk och grovavfall och kommer att starta 2024.

Minskad klimatpåverkan – påverkan från vår verksamhet

Stockholm Vatten och Avfall använder mycket energi och släpper ut växthusgaser från verksamheten samtidigt som vi bidrar till att minska utsläppen av växthusgaser från samhället.

Vi beräknar och redovisar våra växthusgasutsläpp enligt Greenhouse Gas Protocol.

Bilden visar utsläpp indelat i scope 1 – direkt utsläpp, scope 2 – indirekta utsläpp från energi, scope 3 – övriga indirekta utsläpp.

Minska utsläpp av växthusgaser

Förutom utsläpp från fossila bränslen, sker stora utsläpp till luft av växthusgaser som läcker från avloppsreningsprocessen. Det handlar främst om den lustgas och metangas som vi inte lyckas samla upp och använda. Transporter för avfallsinsamlingen samt drift och underhåll av ledningsnätet genererar koldioxidutsläpp, även om vi och våra entreprenörer till stora delar använder förnybart bränsle. Vi använder också arbetsmaskiner vid drift, underhåll, byggande och i vårt jordbruk och skogsbruk i Bornsjöområdet.

Fossilfri organisation

I ett första steg strävar vi mot att verksamheten ska bli fossilbränslefri. Fortfarande kvarstår viss användning av fossila bränslen i verksamheten vilket tillför koldioxid till atmosfären. Fossila bränslen används främst till reservkraftaggregat, vissa arbetsmaskiner och biogasfordon som till en liten del även använder bensin. I nästa steg är målsättningen en helt fossilfri organisation, det vill säga att även de material och kemikalier vi köper in ska ha ett förnybart ursprung.

Energieffektivisering

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet är energikrävande och den största delen av vår energianvändning utgörs av el som används för att driva pumpar i verk och ledningsnät samt blåsmaskiner i reningsverken. Mycket fjärrvärme används också för processerna i reningsverken. I takt med att Stockholm växer och vi inför nya reningstekniker inom avloppsreningen kommer energianvändningen att öka. Samma utveckling kommer att ske genom ny teknik inom dricksvattenproduktionen och avfallshantering. Även om energiåtgången ökar totalt sett, arbetar vi för att hålla den nere genom energieffektiviseringar i verksamheten.

Producera förnybar energi

Vid våra avloppsreningsverk produceras biogas som via extern part uppgraderas till förnybart fordonsbränsle. En mindre del av biogasen används i reningsverken för att producera värme. Insamlat matavfall från stockholmarna omvandlas till biogas och biogödsel. Biogas kan ersätta fossila bränslen som bidrar till klimatpåverkan. Vi planerar att installera solceller på flera anläggningar för att producera egen el.

Kolsänkor

Kolsänkor innebär att vi undviker koldioxidutsläpp genom att istället lagra kol i marken. Trädgårdsavfall samlas in och kan användas för att framställa biokol, som nyttjas i planteringar där kolet binds och lagras i jorden istället för att släppas ut som koldioxid i luften. På så sätt sker ett så kallat negativt utsläpp av koldioxid. Vi har tidigare haft en egen mindre biokolsanläggning, men den är nu avvecklad. Istället utreds möjligheten att mer storskaligt producera biokol i framtiden. Även avloppsslam och vattenverksmull skapar kolsänkor när det återförs till marken och det organiska innehållet i slammet ökar mullhalten i jorden.

Minskad klimatpåverkan - styrning och förutsättningar

Krav

- Enligt miljöbalkens hänsynsregler ska alla verksamhetsutövare hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor.
- Lagen om energikartläggning i stora företag kräver att vi regelbundet kartlägger vår energianvändning och föreslår effektiviseringar och förbättringar.
- Lag om energideklarationer för bolagets personalbostäder och vissa lokaler gäller också. Industrilokaler, tillfälliga byggnader och byggnader som är mindre än 50 kvm är undantagna.
- Miljötillstånd för avloppsreningen innehåller villkor om utsläpp till luft samt lukt. All metangas som inte nyttiggörs ska samlas upp och förbrännas.
- Produktionen av biodrivmedel och biobränslen måste enligt hållbarhetslagen uppfylla vissa hållbarhetskriterier, bland annat kontroll av använt substrat och växthusgasutsläpp.
- Enligt miljöprogrammet ska Stockholm vara en fossilfri och klimatpositiv stad år 2040 och Stockholm stads samtliga verksamheter ska vara fossilfria till år 2030.

Risker och utmaningar

- Oavsiktliga utsläpp av växthusgaser på grund av driftstörningar.
- Brist på fossilfria processkemikalier, maskiner och utrustning.
- Svårt att hitta bra ersättningsbränslen för till exempel reservkraftaggregat där det finns lagrings- och säkerhetsaspekter som måste beaktas.
- Ökad energianvändning på grund av nya renings- och avfallstekniker, växande stad och ökande vattenflöden.

Kontroller och löpande åtgärder

- ▶ Vi köper tillsammans med Stockholms stad in ursprungsmärkt el från förnybara källor.
- ▶ Vår fordonspark består i första hand av biogasfordon och elfordon. En del specialfordon är dieseldrivna och dessa körs på förnybar diesel HVO100.
- ▶ Vi följer löpande upp vår plan för att fasa ut våra sista fossila bränslen.
- ▶ Reningsverken har installerade vocsidizers som minskar utsläpp av metangas genom att förbränna den.
- ▶ Vi har tagit fram en plan för att ytterligare minska växthusgasutsläppen från reningsverken.
- ▶ Energibesparande åtgärder planeras in och följs upp i en långsiktig energieffektiviseringsplan.

Minskad klimatpåverkan - utfallsrapport för 2023

Indikatorer för *Minskad klimatpåverkan* redovisas från sidan 80.

Under första halvan av året har vi haft haverier i våra vocsidizers – de anläggningar som fångar upp och destruerar metanutsläpp från reningsverken. Leveranstiden på reservdelar var lång och anläggningarna var avställda under flera månader. Efter driftsättningen har de gått stabilt. Under året har driften av våra rötkammare varit stabilare än under 2022 vilket har resulterat i färre oplanerade utsläpp av rötgas (mest metan). I vår miljörapport för avloppsverksamheten kommer uppdaterade utsläppssiffror att redovisas. De totala beräkningarna av lustgas- och metangasutsläppen för 2023 är ännu inte fullständiga och redovisas senare i vår miljörapport för avloppsverksamheten. Lustgasutsläppen har ökat på senare år och orsaken till detta undersöks.

Drygt 95 procent av allt tankat bränsle i fordonen är förnybart. Andelen elbilar i vår fordonspark utgör nu närmare 20 procent. I övrigt används biogas och i en del specialfordon det förnyelsebara bränslet HVO100. Fortsatta undersökningar pågår för att kunna använda fossilfria alternativ till reservkraft. Under 2022 fasades den sista oljepannan ut i vår verksamhet och 2023 upphörde därför olje användning till värmeproduktion.

Arbetet med att kartlägga ytterligare utsläpp från våra leverantörer (scope 3) har gått vidare. Vi har påbörjat klimatberäkningar i vissa bygg- och anläggningsprojekt och även för återbruksverksamheten och avfallsinsamlingen.

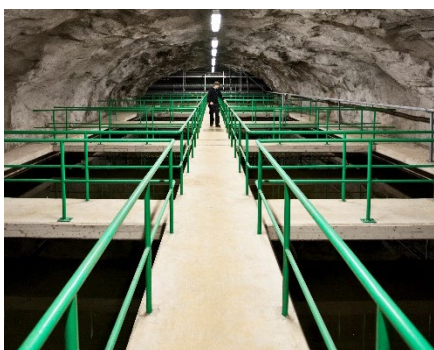
Energianvändning i avloppsverksamheten har minskat under 2022 och 2023. Under 2021 ökade energianvändningen då den nya biolinjen, med membranfiltrering som är en mer energikrävande reningsteknik, togs i drift i Henriksdals reningsverk. Vi har under perioden arbetat med att optimera driften i reningsverken och behöver utreda ytterligare parametrar som påverkar energianvändningen i processen.

Minskad klimatpåverkan - händelser och aktiviteter 2023

Sopbilar på förnybart bränsle

Fordon som samlar in stockholmarnas avfall drivs med förnyelsebara drivmedel och under perioden togs stadens första helelektriska sopbil i drift.

Batterilagring

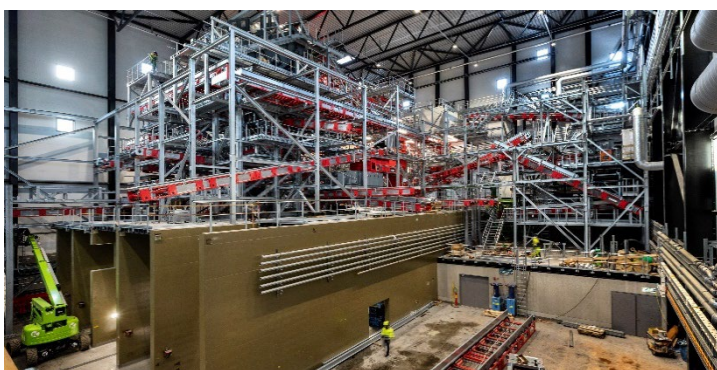
Bolaget utreder möjligheten till batterilagring i samband med solcellsanläggningar, till exempel på sopsugsterminaler och tryckstegringsstationer. För närvarande pågår en dialog om kontrakt med leverantören. En solcellsanläggning har installerats under året på Lovö vattenverk och arbete pågår för att installera fler i våra olika verksamheter.

Åtgärder mot utsläpp av växthusgaser

Under året installeras fler nya mätare på Bromma avloppsreningsverk för att kunna mäta lustgasutsläpp från den delen av processen som kallas "rejektvattenrening", där vi vet att stora utsläpp sker. Genom mätningen får vi kunskap för att planera för åtgärder som minskar utsläppen.

Elbilar

Elektrifieringen fortgår inom verksamheten. Under 2023 har vi införskaffat fyra lätta lastbilar och fem personbilar som är eldrivna. Fler eldrivna bilar är beställda men det är väldigt långa leveranstider.

Resursutvinning Stockholm (RUS)

Anläggningen som nu byggs är en del i arbetet att göra Stockholm mer klimatpositivt. När anläggningen är i drift kommer alla stockholmarnas matavfall att kunna sorteras ut och även den plast och metall som råkat hamna i soppåsen, vilket minskar utsläppen.

Löpande energieffektiviseringar

Under året har vi genomfört ett stort utbytesprojekt på Norsborgs vattenverk där drygt 900 äldre belysningsarmaturer har bytts ut till modern LED-belysning med energistyrning. Liknande insatser har också skett på återvinningscentralerna

Hållbart arbetsliv – påverkan från vår verksamhet

Stockholm Vatten och Avfall ska vara en attraktiv och ansvarsfull arbetsgivare för nuvarande och framtida medarbetare. Det innebär att erbjuda en hälsofrämjande, säker och likabehandlande arbetsplats och ett arbetsklimat som bygger på ansvarstagande, delaktighet och utveckling. Ansvaret inkluderar även sociala förhållanden och mänskliga rättigheter.

Säkerställa en god och säker arbetsmiljö

Arbetsmiljöarbetet på Stockholm Vatten och Avfall omfattar all verksamhet och medarbetarens totala arbetssituation där fysiska, sociala och organisatoriska aspekter beaktas. Syftet är att identifiera risker, förebygga tillbud och olyckor och uppnå goda och säkra arbetsplatser.

Arbeta för god hälsa

Stockholm Vatten och Avfall ska arbeta strategiskt och långsiktigt med hälsofrämjande insatser på arbetsplatserna. Vi erbjuder ett flertal aktiviteter för att medarbetare ska uppleva god hälsa och balans i livet, genom arbetslivets alla skeden. Medarbetarundersökningar, hälsoprofiler och riktade hälsofrämjande insatser är verktyg för att förbättra medarbetares arbetsmiljö, välmående och hälsa.

Säkerställa allas lika rättigheter och möjligheter

Likabehandlande anställningsvillkor är grunden för trygghet och anställningsvillkoren ska upplevas som rättvisa, moderna och effektfulla. Genom ett aktivt likabehandlingsarbete förebygger vi diskriminering och trakasserier i vår verksamhet och bidrar till att skapa ett respektfullt och öppet arbetsklimat.

Hållbart arbetsliv - styrning och förutsättningar

Krav

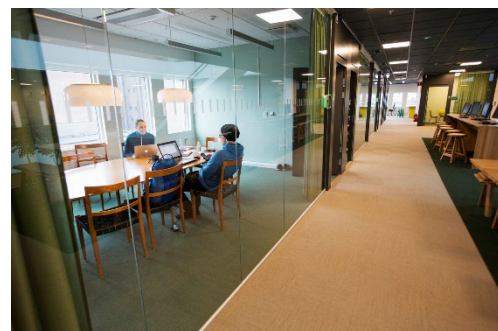
- Arbetsmiljölagstiftning.
- Arbetsrättslig lagstiftning.
- Kollektivavtal.

Risker och utmaningar

- Fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljörisker.

Kontroller och löpande åtgärder

- ▶ Personalpolicy som reglerar personalrelaterade frågor och arbetet med att trygga sociala förhållanden.
- ▶ Arbetsmiljöpolicy som beskriver viljeinriktning med arbetsmiljön.
- ▶ Årlig sammanställning av arbetsmiljörapport.
- ▶ SAM-revision enligt föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete.
- ▶ Aktiva åtgärder för likabehandling enligt diskrimineringslagen i syfte att förebygga diskriminering och kränkande särbehandling, främja lika rättigheter och möjligheter samt eftersträva en jämn könsfördelning.
- ▶ Aktivt samarbete mellan chefer, medarbetare, skyddsombud och fackliga representanter i enlighet med lagar, regler och avtal.
- ▶ Årlig medarbetarenkät.
- ▶ Tertiärs uppföljning av nyckeltal för att fånga upp sjukfrånvarotrender och andra signaler för att stötta chefer och ledare i det förebyggande arbetet.
- ▶ Regelbundna hälsoundersökningar och hälsocoaching.
- ▶ Friskvårdssubvention och tillgång till träningslokaler på anläggningarna.

***Hållbart arbetsliv* - utfallsrapport för 2023**

Indikatorer för *Hållbart arbetsliv* redovisas på sidan 84.

Den årliga medarbetarenkäten visar att medarbetare fortsätter att skatta Stockholm Vatten och Avfall högt som arbetsgivare. Höga och stabila resultat vittnar om ett gott ledarskap, att medarbetare upplever hög grad av motivation och delaktighet i verksamheten (aktivt medskapandeindex).

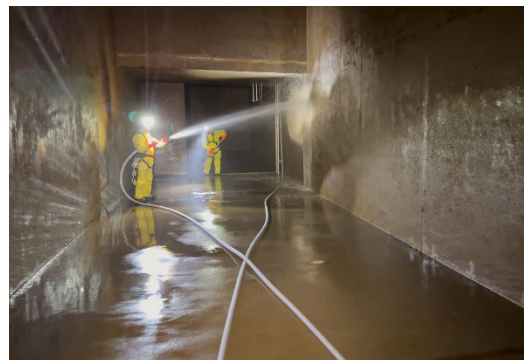
Under 2023 har vi vidareutvecklat ett koncept för mottagande av feriearbetande ungdomar vilket resulterat i att bolaget under perioden kunnat erbjuda fler feriejobb jämfört med tidigare år. Bolaget har också arbetat vidare med att anställa fler personer som står långt från arbetsmarknaden i Kommunala visstidsanställningar.

Sjukfrånvaron ligger något över målet på 3,5 procent, men har totalt sett minskat under treårsperioden. Under perioden har tre olycksfall med sjukfrånvaro rapporterats, vilket innebär samma nivå som tidigare år. Inrapportering av tillbud och riskobservationer fortsätter att öka. Det är troligen en effekt av att våra verksamheter fortsätter att prioritera arbetsmiljöfrågorna och synliggör vikten av inrapportering för att systematiskt kunna fånga upp och förhindra arbetsmiljöhändelser.

Hållbart arbetsliv - händelser och aktiviteter 2023

Ledarskap

Bolaget fortsätter att satsa på det bolagsgemensamma ledarskapsprogrammet som ger oss en gemensam plattform för ledarskapet utifrån ledarskapsmodellen "Full range leadership". Satsningen på ledarskapet skapar förutsättningar för delaktighet och engagerat medarbetarskap.

Arbetsmiljövecka

Under 2023 införde vi en arbetsmiljövecka med målet att det ska vara ett årligt återkommande åtagande för att stärka bolagets kultur avseende arbetsmiljö. Satsningen genomfördes med goda resultat och en utvärdering av satsningen har gjorts för att vidareutveckla konceptet till 2024.

Medarbetardialog med fokus på mål, utveckling och resultat

Under året har vi implementerat Medarbetardialogen – en modell för att konkretisera mål- och verksamhetsstyrning till medarbetarnivå och ett arbetssätt för ledare och medarbetare att samtala om mål, förväntningar utveckling och resultat.

Allas lika rättigheter och möjligheter

Vi har infört ett rekryteringsverktyg som underlättar för vårt kompetensbaserade rekryteringssätt. Samtidigt har vi infört ett referenstagningssystem som bidrar till objektiv och likabehandlande referenstagning.

Hälsofrämjande arbete

Stockholm Vatten och Avfall har tilldelats certifieringen "Proaktiv arbetsplats" för det systematiska, långsiktiga och aktiva arbete som bedrivs för att motverka och åtgärda drogproblematik. Förutom drogtestning i samband med rekrytering har vi beslutat att även införa slumpvisa alkohol- och drogtest. Syftet är att åstadkomma en säkrare arbetsplats och att agera starkt och konsekvent mot medarbetare som bryter mot bolagets nolltolerans mot droger.

Hållbara inköp – påverkan från vår verksamhet

Varje år upphandlar Stockholm Vatten och Avfall varor och tjänster för ungefär 4,7 miljarder kronor av cirka 1400 aktiva leverantörer. För att kunna uppnå vår vision om en hållbar stad måste vi säkerställa att våra leverantörer medverkar genom att utveckla och leverera hållbara varor och tjänster.

Hållbara val vid inköp genom analyser, kravställning och avtalstrohet

För att kunna ställa relevanta och framåtdrivande krav och utvärderingskriterier behöver vi prioritera och anpassa dem till varje upphandling. Därför behöver vi göra riskanalyser inför upphandlingen och på så sätt bedöma vilken miljöpåverkan eller social påverkan som kan finnas. För att kunna ställa hållbarhetskrav och utvärderingskriterier på rätt nivå ska vi även genomföra marknadsanalyser. Vi behöver veta vilken nivå som är relevant och rimlig för att vi ska kunna få in tillräckligt många anbud och samtidigt ge en utveckling mot mer hållbara produkter och tjänster. Vi ska arbeta med livscykelanalyser och säkerställa att vi inte gör inköp utanför våra upphandlade ramavtal.

I de fall där det kan finnas risk för att mänskliga rättigheter kränks, ska vi ställa krav på att leverantörerna ska ha ett systematiskt arbete för att förhindra eller minimera risken för överträdelse av lagstiftning och FN:s konventioner avseende mänskliga rättigheter. Bland kraven ingår grundläggande rättigheter, antidiskriminering och arbetsrättsliga villkor.

Uppföljning av hållbarhetskrav/kriterier

För att säkerställa att kraven i upphandlingarna följs måste de följas upp och eventuella avvikelser hanteras. Det är viktigt att säkerställa att vi fått det som avtalats och att alla leverantörer ska kunna konkurrera på lika villkor. Uppföljningens omfattning avgörs av avtalets vikt och hur stor hållbarhetspåverkan det bedöms ge.

Samarbeten för att utveckla hållbara varor och tjänster

Samarbete ger en möjlighet att tillsammans förbättra hållbarhetsarbetet, både i leverantörers och i vår egen verksamhet. Det ger också en förståelse för marknadsläget och bättre förutsättningar för att i framtiden ställa relevanta krav som går att uppfylla. Genom att efterfråga mer hållbara varor och tjänster och berätta om våra målsättningar kan vi driva marknadsutvecklingen framåt.

Hållbara inköp - styrning och förutsättningar

Krav

- Lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om upphandling inom försörjningssektorerna (LUF) styr vårt upphandlingsarbete och ska säkerställa en öppen och rättvis upphandling.
- Våra upphandlingar styrs också av vår inköbspolicy, riktlinjer för inköp, hållbarhetspolicy samt Stockholm stads program för upphandling och inköp.

Risker och utmaningar

- Bristande information om risker kopplade till leverantörers produkter, tillverkning och leveranskedjor.
- För höga kravnivåer kan leda till för få anbud.
- Otillräcklig uppföljning för att säkerställa att leverantörer lever upp till sociala och miljömässiga krav i avtal.
- Omställningsarbete mot hållbarare produkter och tjänster tar tid.

Kontroller och löpande åtgärder

- ▶ Gemensamma miljökrav för entreprenader som utformats av Stockholms stad, Göteborg, Malmö och Trafikverket används.
- ▶ Vi ställer krav på att material registreras och bedöms i Byggvarubedömningen (BVB) eller liknande system.
- ▶ Vid vissa entreprenader ställer vi krav på sysselsättningsfrämjande åtgärder för människor som står långt från arbetsmarknaden.
- ▶ Alla våra avtal bedöms utifrån hur mycket de påverkar miljömässig och social hållbarhet. Målsättningen är att följa upp ställda hållbarhetskrav årligen för de avtal som har störst påverkan och en gång under avtalsperioden för de som bedöms ha en väsentlig påverkan.
- ▶ Löpande hållbarhetsanalyser inom specifika inköpsområden.
- ▶ Löpande kontroller att kraven följs i ramavtal för grävmaskins- och transporttjänster görs med hjälp av extern part.

Hållbara inköp - utfallsrapport för 2023

Indikator för *Hållbara inköp* redovisas på sidan 85.

Generellt sett ställs miljökrav och sociala krav i avtal där vi genom riskanalys eller erfarenhet bedömt detta som relevant. De senaste åren har vi arbetat för att utveckla inköp, upphandling och avtalsförvaltning med avseende på hållbarhetsfrågorna, vilket påverkar resultatet. Under 2023 har andelen upphandlingar där vi ställt miljökrav minskat. Detta beror på att vi gjort fler upphandlingar där det inte bedömts som relevant att ställa miljökrav, som exempelvis konsulttjänster. Utvecklingsarbetet pågår fortfarande och en viktig del är en systematisk uppföljning av hållbarhetskraven vi ställt i avtalen med leverantörer och entreprenörer.

För att kunna fokusera uppföljningen där den bäst behövs har vi taggat våra avtal utifrån deras hållbarhetspåverkan och risker. De avtal som har den största påverkan ska enligt målsättningen följas upp årligen och granskning ska ske med avseende på hållbarhetskrav. Av dessa runt 140 avtal har vi under 2023 följt upp drygt 30 procent. Vi arbetar med att successivt öka andelen uppföljningar och bedömer kunna följa upp 60 procent under 2024. Samtidigt pågår utvecklingen av att göra riskanalyser, marknadsanalyser och att ställa relevanta och drivande hållbarhetskrav inom ramen för kategoristyrningen.

Hållbara inköp - händelser och aktiviteter 2023

Hållbar kategoristyrning

Under året fortsatte arbetet med att implementera kategoristyrning som arbetssätt. Genom att arbeta strategiskt, faktabaserat, och tvärfunktionellt inom olika specifika inköpsområden kan vi på ett tydligare sätt adressera hållbarhetsfrågor och de specifika förutsättningarna för det specifika inköpsområdet. Genom kategoriarbetet genomförs övergripande hållbarhetsanalyser som sedan resulterar i strategier och aktiviteter.

Miljökrav i entreprenadens genomförande

Vi håller på att implementera bolagets egna framtagna miljökrav i entreprenadernas genomförande. Först ut i detta är en entreprenör som utför schakt- och rörläggning – ett av våra stora ramavtal.

Miljöspendanalyser

Inom ramen för kategoristyrningen genomförs miljöspendanalyser då klimatpåverkan från våra leverantörsavtal uppskattas. Syftet är att prioritera kravställning och uppföljning av de mest klimatpåverkande avtalen.

Systematisk uppföljning

Vi har under året fortsatt implementera ett projekt för strategisk avtalsförvaltning. Där ingår det en mer systematisk uppföljning av de miljökrav och sociala krav vi ställt på leverantörerna. Under 2023 har vi stärkt upp funktionen för avtalsförvaltning.

Schaktfria metoder tillsammans med leverantörer

Under våren genomförde vi en välbesökt mäsas om schaktfria tekniker för ledningsrenovering tillsammans med flera leverantörer. Schaktfria lösningar minskar resurser och koldioxidutsläpp avsevärt jämfört med traditionell schakt. Vår vision är 100 procent schaktfritt i framtiden.

Systematiskt hållbarhetsarbete

Stockholm Vatten och Avfalls vision "Tillsammans för världens mest hållbara stad" visar att hållbarhet är en grundpelare för verksamheten. Hållbarhetsarbetet är därför integrerat i strategier, mål, aktiviteter och uppföljning som styr det löpande arbetet.

Viktiga styrdokument för bolagets hållbarhetsarbete är Stockholms stads miljöprogram och handlingsplaner för bland annat god vattenstatus, klimat, kemikalier, cirkulärt byggande, biologisk mångfald samt mikroplaster. Under 2023 har bolaget varit delaktigt i att ta fram ett nytt miljöprogram för Stockholm för perioden 2024-2030. Det nya programmet siktar bland annat mot en klimatpositiv stad 2030 och halverad klimatpåverkan från konsumtion. Miljöprogrammet kommer att färdigställas i början av 2024. Därtill finns mer detaljerade ägarkrav som vi ska uppfylla, där de flesta handlar om hållbarhetsfrågor, och program som berör sociala hållbarhetsfrågor.

Bolagets styrelse behandlar hållbarhetsfrågor på strategisk nivå och enligt delegationsordningen, till exempel godkännande av policyer. Ledningsgruppen bär ansvaret för hållbarhetsperspektivet i målarbetet. Bolagets hållbarhetsenhet arbetar strategiskt och samordnande och stöder verksamheten med åtgärder, analys, uppföljning och rapportering av hållbarhetsarbetet.

Policyer och riktlinjer

Vi har en rad policyer och riktlinjer som styr vår verksamhet och vårt hållbarhetsarbete, till exempel hållbarhetspolicy, personalpolicy, arbetsmiljöpolicy, uppförandekod samt riktlinjer för representation och gåvor. Vi är också certifierade enligt ISO-standarderna 9001 och 14001.

Vårt ansvar inom antikorruption

Bekämpande av korruption är en förutsättning för att kunna uppnå alla mål i Agenda 2030 och enligt Brottsförebyggande rådet är kommunal verksamhet särskilt ansatt. Som ett kommunägt bolag har vi ett särskilt ansvar att bekämpa mutor och annan korruption samtidigt som vi ska upprätthålla krav på saklighet och opartiskhet. Stockholm Vatten och Avfall lyder under Stockholms stad riktlinjer om mutor och representation. Vi har även interna riktlinjer rörande representation och gåvor som också omfattar agerande vid konferenser, mässor och studieresor. För att hantera korruptionsrisken vid beställning och betalning av fakturor arbetar vi utifrån tvåhandsprincipen där beställaren godkänner och chefen attesterar inköpet eller betalningen.

Samtliga nyanställda introduceras till bolagets uppförandekod som fungerar som ett tydligt regelverk att förhålla sig till om man ställs inför oklara eller osäkra situationer. Alla medarbetare har ett eget ansvar men också ett gemensamt ansvar för att både följa uppförandekoden och att göra den till en grundläggande del av bolagets företagskultur. Vårt visselblåarsystem ligger hos en extern part där anställda, kunder och leverantörer anonymt kan rapportera om missförhållanden. Som en del i våra upphandlingskrav rörande arbetsvillkor och mänskliga rättigheter ställer vi anti-korruptionskrav i de upphandlingar där vi efter riskbedömning anser att sådana risker finns.

Risker

Årlig väsentlighets- och riskanalys är en del av bolagets internkontroll och leder fram till en internkontrollplan. Väsentlighets- och riskanalysen utgår från Kommunfullmäktiges mål för verksamheten och genomförs i flera steg. Bolaget identifierar de viktigaste processerna för att uppnå Stockholms stads mål. Utifrån dessa identifierar vi oönskade händelser som kan uppstå, vars sannolikhet och konsekvens sedan värderas. Om riskvärdet för den oönskade händelsen överstiger ett fastställt värde ska risken ingå i internkontrollplanen. Planen fastställs i samband med att verksamhetsplanen beslutas och följs upp i samband med verksamhetsberättelsen efter årets slut. Under respektive hållbarhetsområde tar vi upp några av de risker som finns i vår verksamhet och hur vi hanterar dem.

Uppföljning och utvärdering

Ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet inkluderas i bolagets ordinarie målstyrning och tertialvisa uppföljning, där även arbetet inom stadens miljöprogram följs upp. Miljöarbetet följs även upp i flera olika rapporter, till exempel våra miljörapporter, som också rapporteras till våra ägare. Årligen genomförs analyser där ledningen utvärderar hur väl vi uppfyller lagkrav, kundnöjdhet, kvalitet på köpta varor och tjänster, hur vi hanterar avvikelser och fattar beslut om eventuella förändringar som behöver göras till nästkommande år. Via statistiklämning till våra branschorganisationer Svenskt Vatten och Avfall Sverige kan vi jämföra nyckeltal med andra aktörer inom branschen.

Granskning

Vi är certifierade inom kvalitet (ISO 9001) och miljö (ISO 14001) och har årliga externa och interna revisioner inom ramen för dessa standarder. Under 2023 genomfördes årlig miljö- och kvalitetsrevision av bolagets certifieringsorgan. Två mindre avvikelser noterades som hanterades inom fastställd tidsram, revisorerna godkände därefter vår plan för korrigerande åtgärder. Revisioner har även genomförts inom ramen för REVAQ-certifieringen av avloppsslammet och ISCC-certifieringen av biogasproduktionen. Våra interna revisorer granskar årligen att vi uppfyller det vi åtagit oss när det gäller policyer, mål, standarder, interna rutiner och lagstiftning och rapporterar avvikelser samt förbättringsförslag. Bolagets räkenskaper granskas av stadens anlitade revisionsföretag. De kontrollerar bland annat att årsredovisningen och hållbarhetsrapporten har upprättats enligt årsredovisningslagens krav.

Väsentlighetsanalys

Inom ramen för GRI (Global Reporting Initiative) genomfördes år 2017 en intressent- och väsentlighetsanalys för att identifiera bolagets viktigaste hållbarhetsfrågor och intressenter. Under 2021 gjordes en ompaketering av bolagets viktigaste hållbarhetsområden från elva tidigare områden till fem mer sammanfattade områden som är mer anpassade till Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet. De viktigaste hållbarhetsfrågorna är de GRI-områden som redovisas i de bilagda indikatorerna och löpande i redovisningen (se GRI-index i bilaga). Under 2024 kommer en ny väsentlighetsanalys genomföras i enlighet med EU-direktivet CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive). Under tiden rapporterar bolaget med referens till GRI-standards.

Med utgångspunkt från intressentanalysen som genomfördes i Stockholm Vattens och Avfalls ledningsgrupp år 2016, gjordes en värdering och bedömning av våra viktigaste hållbarhetsområden. Väsentlighetsanalysen genomfördes av en grupp med representanter från enheterna för Hållbarhet, Ekonomi, Inköp, HR och Kommunikation med stöd av konsulter. Utifrån värderingen placerades de, av GRI:s hållbarhetsområden, som bedömdes ha stor betydelse i ett diagram. (se sidan 11). De områden som bedömdes ha mycket stor betydelse för intressenterna och samtidigt påverkas i mycket stor utsträckning av bolagets verksamhet är de som redovisas i denna rapport.

Om hållbarhetsredovisningen

För 2023 är årsredovisningen och hållbarhetsredovisningen, som ges ut årligen, en gemensam rapport för koncernen Stockholm Vatten och Avfall, som omfattar dotterbolagen Stockholm Vatten AB och Stockholm Avfall AB. Års- och hållbarhetsredovisningen fastställs av bolagets styrelse och aktuellt styrelsemöte äger rum i början av mars. Detta innebär att redovisningen slutförs i mitten av februari. En del data till hållbarhetsindikatorerna är då ännu inte tillgänglig eller helt kvalitetssäkrad. Därför tillkommer viss data för 2023 först nästföljande år och korrigeringar kan förekomma av redovisad data. Hållbarhetsredovisningen för 2023 upprättats med referens till standarden GRI Standards 2021. Årets rapport har inte blivit granskad av extern part utifrån GRI:s krav.

Årsredovisning och koncernredovisning

Styrelsen och verkställande direktören för Stockholm Vatten och Avfall AB avger följande årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2023.

Förvaltningsberättelse

Verksamhetens art och inriktning

I Stockholm Vatten och Avfall AB bedrivs ingen verksamhet, den sker i dotterbolagen Stockholm Vatten AB och Stockholm Avfall AB.

Samtliga bolag finns i Stockholm och huvudkontoret ligger i Ulvsunda. Dessutom finns ett kontor i Högdalen, varifrån delar av ledningsnätsverksamheten utgår, och några mindre kontor. Bolaget har två vattenverk (på Lovö och i Norsborg), två avloppsreningsverk (i Bromma och Henriksdal), fem återvinningscentraler, tre återbruk och en reservvattentäkt i Bornsjön med ett mindre vattenreningsverk. Därtill äger bolaget ledningsnätet för vatten och avlopp inklusive pumpstationer och vattenreservoarer i Stockholm och Huddinge.

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB är ett kommunalt bolag inom Stockholms stad som ansvarar för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten i Stockholm och Huddinge. Likaså äger och sköter bolaget ledningsnäten för vatten och avlopp i dessa kommuner. Stockholm Vatten AB levererar även dricksvatten till tolv grannkommuner och tar emot avloppsvatten från åtta kommuner. Dricksvattnet kommer från Mälaren och från Bornsjön som är vår reservvattentäkt.

I verksamheten ingår även vattenvård och sjörestaurering inom Stockholm och Huddinge och i samarbete med andra berörda kommuner. Särskilda kontrollprogram finns för Mälaren, Saltsjön och innerskärgården.

VA-verksamheten i företaget är ett legalt monopol och verksamheten bedrivs i enlighet med Lagen om allmänna vattentjänster (2006:412). Verksamheten är i huvudsak avgiftsfinansierad i enlighet med självkostnadsprincipen i denna lag. Kommunfullmäktige och styrelsen beslutar om principerna för avgiftssystemet och nivån på avgifterna.

Stockholm Avfall AB

Stockholm Avfall AB, ansvarar för de uppgifter som enligt miljöbalken och andra författningar gäller för staden i fråga om avfallshantering. Uppgifterna omfattar hantering av avfall inom kommunens ansvar; insamling, transport och behandling av restavfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall, returpapper samt från 2024 insamling av förpackningsmaterial. Vidare ansvarar bolaget för till verksamheten hörande anläggningar och tjänster.

Uppgifter inom kommunens avfallsansvar som inte får lämnas över till bolag åligger Avfallsnämnden som verksamhetsansvarig nämnd. Inom ramen för Avfallsnämndens ansvar återfinns beredning av avfallstaxa och renhållningsordning, innehållande avfallsplan och föreskrifter, samt myndighetsutövning mot enskilda inom driften av avfallsverksamheten. Renhållningsordning och avfallstaxa beslutas av kommunfullmäktige.

Förväntad framtida utveckling

Den framtida utvecklingen för bolagen inom koncernen Stockholm Vatten och Avfall är nära knuten till Stockholms stads utveckling. En växande stad medför ökade krav på verksamheten för att säkerställa vattenförsörjning, omhändertagande av avlopp och avfallshantering med god kvalitet och med så liten miljöpåverkan som möjligt.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet har under året präglats av det rådande ekonomiska läget med högt ränteläge och hög inflation. Till exempel har entreprenadindex höjts med 12 procent. För att möta de ökade kostnaderna höjde bolaget va-taxorna (brukningsavgifterna) med 25 procent och anslutningsavgiften med 7 procent. Avfallstaxorna höjdes generellt med 18 procent. Det råder ett stort fokus på ekonomin och bolaget arbetar med att uppnå en god kalkylsäkerhet, prognossäkerhet och kostnadsuppföljning i projekten.

Bolagen räknar med att både drift och kapitalkostnader kommer att öka även nästa år och tog därför fram ett förslag till kommunfullmäktige om att under 2024 få öka VA-taxorna (brukningsavgifterna) med 25 procent och anslutningsavgiften med 14 procent. För avfallstaxan föreslogs en höjning för en- och tvåbostadshus med 13 procent och för flerbostadshus och verksamheter en höjning på i snitt 24 procent. Kommunfullmäktige beslutade om taxeökningarna den 27 november i enlighet med förslagen från Stockholm Vatten AB:s styrelse och Avfallsnämnden.

Under 2023 har fokus på kris, civil beredskap och krig ökat, så även för bolaget. Bolaget har under året förstärkt arbetet och kommer fortsätta att intensifiera detta.

Under november lämnade bolagets VD sin tjänst och en tillförordnad VD tog över fram januari 2024 då en ny VD tillträdde.

Armering och betongarbeten till försedimentering i Sicklaanläggningen

Stockholm Vatten AB

Väsentliga händelser inom bolaget är främst hänförliga till bolagets investeringar. Bolaget har cirka 11,5 (11,6) miljarder kronor upparbetat i pågående investeringsprojekt. Det består av ungefär 500 små och stora projekt, nedan beskrivs de största projekten.

Stockholms framtida avloppsrening (SFA)

Processen för omhändertagandet av avloppsvatten står inför stora utmaningar i framtiden. Förutom en ökande befolkning och klimatförändringar kommer skärpta reningskrav från nya EU-direktiv och nya villkor. För att klara detta pågår projekt Stockholms framtida avloppsrening (SFA) som ska säkra möjligheten att rena vårt avloppsvatten i framtiden och förbättra reningen ännu mer. Henriksdals reningsverk byggs om med ny reningsteknik (membranteknik), som kommer att fördubbla reningsverkets kapacitet när projektet är genomfört. Sicklaanläggningen under Hammarbybacken byggs ut för att rymma de första reningsstegen för avloppsvattnet från söderort.

I Henriksdals reningsverk har etapp 2 av ombyggnaden i reningsverket fortsatt under året, där två biolinjer byggs om med den nya reningstekniken. Den första linjen med membranteknik har varit i drift sedan 2021, så en del av avloppsvattnet renas nu med membrantekniken, med mycket goda resultat. Parallellt med detta pågår arbetet med att bygga en ny slamavlägsnare i och uppe på Henriksdalsberget. Det mesta av byggnadsarbetet är klart och installationsarbeten inom samtliga teknikområden pågår. Även renovering av slamtankar och rötkammare har påbörjats.

I Sicklaanläggningen pågår arbetet med att bygga upp de nya försedimenteringsbassängerna. Samtidigt pågår även grundläggningsarbeten för den nya teknikbyggnaden. Den nya avloppstunneln som går från Bromma till Sickla har kommit drygt halvvägs.

I december fattade bolagets styrelse ett nytt reviderat genomförandebeslut för projektet vilket innebär att avloppstunneln blir klar 2026 medan Sicklaanläggningen ska vara klar 2028 och Henriksdals reningsverk 2031 samt att budgeten för projektet blir 19,5 miljarder kronor (i prisnivå mars 2023). Enligt det förra reviderade genomförandebeslutet skulle tunneln och Sicklaanläggningen vara klara 2026 och Henriksdals reningsverk 2029 och budgeten var 9,2 miljarder kronor (i 2016 års penningvärde vilket motsvarar 11,3 miljarder kronor i prisnivå mars 2023). Det nya genomförandebeslutet ska fastställas av kommunfullmäktige i början av 2024.

Stockholms framtida vattenförsörjning

Fram till år 2050 väntas antalet anslutna till Stockholm Vatten och Avfalls dricksvattennät öka från dagens 1,5 miljoner till cirka 2,2 miljoner. Bolagets vattenproduktions- och distributionskapacitet måste därför byggas ut för att säkra vattenförsörjningen under många år framöver. Kapaciteten i våra vattenverk kommer att ökas, ledningsnätet byggs ut och samtliga elva vattentorn renoveras eller byggs om. Utöver de egna åtagandena tar vi höjd för vattenförsörjningen inom Stockholms län i enlighet med Länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan genom att förstärka leveransmöjligheterna till grannkommuner.

Samtliga delprogram inom programmet är nu igångsatta och en rad aktiviteter har genomförts under 2023.

På Lovö vattenverk har bland annat ett antal nya kolfilter tagits i drift, vilket har lett till både en ökning av kapaciteten och en möjlighet att avskilja PFAS från dricksvattnet. En utredning av metoder för komplettering av PFAS-rening har

genomförts och vidare utredning och investering planeras under 2024 och 2025. De nya kolfiltren var till stor hjälp under försommarens höga vattenförbrukning.

På Norsborgs vattenverk har fyra långsamfilter renoverats och el- och styrsystemet har uppgraderats. En kartläggning av nödvändiga åtgärder på elkraftsanläggningen har skett då stora investeringar kommer att krävas framöver.

Renoveringen av vattenreservoaren i Länna blev klar och den togs i drift under hösten 2023. Renoveringen av reservoaren Trekanten fortgår, den beräknas vara klar år 2027. Planering och förberedande arbete för renovering av reservoarerna i Högdalen och Tensta har påbörjats.

Det har också varit stort fokus på utredningar för att möta det nya dricksvattendirektivet som träder i kraft år 2026. Den största utmaningen här är gränsvärdena för PFAS4 där det generellt är högre halter i Mälaren än vad det nya gränsvärdet medger.

Andra större investeringsprojekt

Några andra stora projekt under 2023 var nya Bromstensstaden, Tenstaterassen och Vidja där ny bebyggelse planeras som behöver anslutas till VA-nätet och Nya Östbergatunneln som ska leda regn- och smältvatten ut i Saltsjön utan att belasta Henriksdals reningsverk.

Stockholm Avfall AB

Väsentliga händelser inom Stockholm Avfall AB är hänförliga till exempelvis bolagets investering i en ny sorteringsanläggning, matavfallsobligatoriet och implementeringen av det kommunala insamlingsansvaret för förpackningsmaterial som träder i kraft vid årsskiftet 2024.

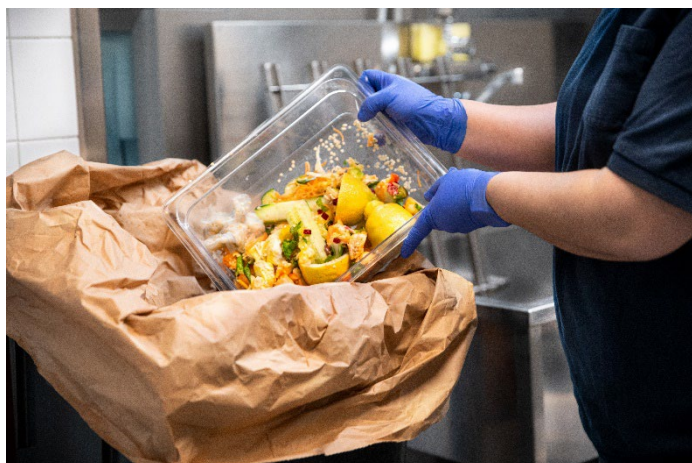
Arbetet med framtagande av ny avfallsplan 2025-2030, som innehåller mål och åtgärder för att hantera Stockholms kommunala avfall, har pågått under året. Diskussioner om innehåll har under hösten förts med specialistkompetens hos miljöförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret med flera. Samtliga förvaltningar och bolag har getts möjlighet att skriftligt inkomma med synpunkter på ett tidigt utkast av mål och åtgärder. Interna och externa synpunkter har arbetats in i utställningsförslaget och data har sammanställts i beskrivande texter och bilagor. Avsikten är att slutföra arbetet med utställningsversionen under januari för att denna ska kunna behandlas i avfallsnämnden under mars 2024.

Den stadsövergripande halvtidsuppföljningen av innevarande avfallsplan 2021-2024 genomfördes under våren 2023 och presenterades för avfallsnämnden i september.

Ett slutligt förslag till reviderade avfallsföreskrifter har tagits fram. Förslaget har beaktat de relevanta synpunkter som inkom under utställningstiden. Avfallsnämnden godkände förslaget till reviderade avfallsföreskrifter den 7 december 2023.

Resursutvinning Stockholm (RUS)

I Högdalen uppförs en anläggning för eftersortering av stadens mat- och restavfall. Byggnationerna har löpt på enligt plan och avfallsverksamheten förbereder för övertagande av drift och förvaltning under hösten 2024. Beslut är fattat om att anläggningen ska drivas i egen regi. Anläggningen ska med modern teknik sortera ut matavfallspåsar från hushåll som inte kan ha separat matavfallsinsamling men också plast och metall som av misstag hamnat i restavfallet. På så sätt kommer anläggningen att bidra till en minskning av stadens koldioxidutsläpp med cirka 32 700 ton per år.

Matavfallsinsamling

Från och med 2023 gäller obligatorisk matavfallsinsamling för samtliga hushåll och verksamma inom staden. Med start under januari påbörjades leverans av cirka 10 000 matavfallskärl till de villakunder som ännu ej hade ett system för sortering av matavfall.

Den 1 januari 2024 införs förändringar i avfallsförordningen. Ändringarna innebär bland annat att matavfall ska sorteras och hållas separat från övrigt avfall. Den som har en matavfallskvarn installerad måste även ha ett godkänt system för insamling av

matavfall. Bolaget uppskattar att cirka 22 000 hushåll i dag har en matavfallskvarn installerad, varav cirka 1 000 i villafastigheter. Bolaget har reviderat avfallsföreskrifterna och avfallstaxan med hänsyn till lagändringen.

Under hösten 2023 har Stockholm Avfall AB, mot bakgrund av ovan nämnd lagändring, ansökt om dispens hos Naturvårdsverket gällande obligatorisk utsortering av matavfall för vissa behållartyper; 240-literssäck, stationär sopsug utan separat fraktion för matavfall och mobil sopsug utan separat fraktion för matavfall. Kunder med dessa behållartyper planeras att, från och med att eftersorteringsanläggningen RUS står färdig, anslutas till systemet för optisk sortering. Med anledning av att det uppstår ett glapp mellan de nationella kraven om separat sortering av matavfall och färdigställandet av RUS har bolaget valt att ansöka om dispens för dessa kunder hos Naturvårdsverket.

Återvinning och återbruk

Från och med årsskiftet 2023 har SVOA och SÖRAB framgångsrikt samarbetat för att möjliggöra återvinning över kommungränser med ekonomisk utjämning. Med systemet möjliggörs för boende i Stockholm och SÖRAB-kommunerna att besöka varandras återvinningscentraler. Under året har 85 000 besök från SÖRAB-kommuner registrerats.

Förberedelser för att byta ut äldre skyltar till nya med nationella avfallssymboler på återvinningscentralerna har slutförts. Produktionen startar före årsskiftet, och skyltarna kommer att sättas upp under kvartal 1 2024.

Styrelsen beslutade att bolaget inte går vidare med detaljplanearbetet med nya Sättra ÅVC eftersom hanteringen av sulfidberg på den tilltänkta ytan blir flerdubbelt dyrare än vad som inryms i det gällande genomförandebeslutet. I och med att befintlig Sättra ÅVC stängs våren 2025 pågår dialog med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret samt privata aktörer för att hitta alternativa lösningar för området.

Insamlingsverksamheten

Arbetet med det kommande insamlingsansvaret för hushållens förpackningar har varit intensivt under året. Alla upphandlingar är genomförda och planering inför avtalsuppstart vid årsskiftet 2024 pågår. Arbetsgrupper har jobbat med bland annat implementering av alla driftentreprenader, framtagning av interna processer och arbetssätt, IT-utveckling, kommunikation med berörda målgrupper och få till alla bygglov samt polistillstånd för 250 återvinningsstationer. Systemet ska stegvis byggas ut till 2027.

Restavfallet minskar som en tydlig trend över tid. Detta kan ses i samband med den ökning av insamlat matavfall som skett under året. Reklamationsnivåerna är fortsatt låga och väntas för året hamna bättre än målvärdet.

Utveckling av verksamhet och resultat

Flerårsöversikt (Mnkr)

Koncernen	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	3 477	2 941	2 613	2 420	2 307
Rörelseresultat	272	52	-47	79	92
Resultat efter finansiella poster	-123	-85	-149	-15	2
Balansomslutning	31 537	27 490	23 953	20 873	17 414
Soliditet, % (1)	1,3	2,2	2,8	3,7	4,5
Medelantal anställda	748	707	690	656	608

(1). Soliditet: justerat eget kapital/balansomslutningen. Med justerat eget kapital avses eget kapital plus obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld.

Forskning och utveckling

Stockholm Vatten och Avfall arbetar aktivt med forskning, utveckling och innovation (FoU) inom områden med anknytning till vatten, avlopp och avfall. Bolagen samarbetar med svenska och internationella universitet och högskolor samt forskningsinstitut, branschorganisationer och andra avfalls- och va-organisationer. År 2023 har en bolagsgemensam plattform tagits fram för att utveckla och effektivisera FoU-arbetet.

Under 2023 har bolaget varit engagerat i ett 40-tal FoU-projekt som alla syftar till att uppnå verksamhetsmålen. Några exempel är att utveckla en metodik för att kartlägga PFAS-källor till Mälaren, återbruksprojekt inom Klimatneutralt Stockholm 2030, mätning och styrning i den biologiska reningen för att minska utsläpp av klimatpåverkande lustgas från avloppsreningen, och utveckling av styrenfria renoveringsmetoder för att undvika hälsofarliga gaser vid ledningsrenovering.

Finansiella instrument och räntor

I Stockholms stad samordnar och ansvarar Finansavdelningen för all upplåning för Stockholms stad och koncernen Stockholms Stadshus AB inom kommunkoncernen. Både Stockholm Vatten AB och Stockholm Avfall AB har lån hos kommunkoncernen Stockholms stad, dessa uppgick till 25 132 (21 647) mnkr respektive 1 064 (655) mnkr per den 31 december. Den ränta som bolagen betalar på sina lån bestäms utifrån snitträntan från kommunkoncernens externa skuld.

Räntan på bolagens lån har under året ökat med 1,07 procentenheter. Koncernens räntekostnad för lån från staden var 539 (178) mnkr. Enligt bolagets budget förväntas räntan stiga till 3 procent och 623 mnkr 2024. En procentenhets högre räntesats skulle öka koncernens räntekostnader med 208 mnkr.

Hållbarhet

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har koncernen Stockholm Vatten och Avfall valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport. Hållbarhetsrapporten har överlämnats till revisorn samtidigt som års- och koncernredovisningen. Rapporten utgör från och med 2022 en del av koncernens sammanslagna års- och hållbarhetsredovisning och återfinns på sidorna 9-36 och 77-88 i detta dokument. Den omfattar moderbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB (556969-3111) och dess dotterbolag Stockholm Vatten AB (556210-6855) och Stockholm Avfall AB (556969-3087).

Tillståndspliktig verksamhet

Vatten

Stockholm Vatten AB:s verksamhet är beroende av den tillståndspliktiga verksamhet som bedrivs i våra anläggningar och de tillstånd som reglerar våra råvattentäkter och begränsar uttaget från dem.

Bolagets miljöpåverkan omfattar vattenmiljön i Stockholmsområdet, Mälaren och skärgården, främst genom utsläpp av renat avloppsvatten från våra avloppsreningsverk. Påverkan på miljön sker också via utsläpp av växthusgaser, kemikalieanvändning och lukt- och bullerstörningar från bland annat transporter till och från våra anläggningar.

I övrigt är hantering av avloppsslam med fokus på näringsåtervinning en nyckelfråga.

Stockholm Vatten AB:s verksamheter vid vattenverken i Norsborg och Lovö tillses av miljöförvaltningarna i Botkyrka respektive Ekerö kommun, med stöd av miljöbalken och livsmedelslagstiftningen.

Bolagets uttag av råvatten ur och reglering av Mälaren och Bornsjön är fastställda i vattendomar. De reglerar vilka mängder som får tas ut vid respektive vattenverk och hur intagsledningar med mera ska vara anlagda. Denna vattenverksamhet tillses av Länsstyrelsen i Stockholm som också är tillsynsmyndighet för ytvattentäkter, bortledning av grundvatten och anläggande i vatten.

1 januari 2023 trädde Livsmedelsverkets nya dricksvattenföreskrifter (LIVSFS 2022:12) i kraft och i och med detta så utgick de tidigare bedömningarna tjänligt, tjänligt med anmärkning samt otjänligt och ersattes med gränsvärden. Gällande odlingsbara mikroorganismer samt långsamväxande bakterier finns i de nya föreskrifter inga gällande gränsvärden, va-huvudmännen ska själva göra en bedömning om onormal förändring. En annan väsentlig förändring är att Livsmedelsverket i de nya dricksvattenföreskrifterna beslutat att från och med januari 2026 gäller nya gränsvärden för summan av PFAS21 på 100 nanogram/liter och summan av PFAS4 på fyra nanogram/liter. Fram till att de nya gränsvärdena börjar gälla i januari 2026 ska vattenverk i Sverige undersöka PFAS-halter.

Det togs under 2023 över 1 000 prover inom den ordinarie dricksvattenkontrollen på vattenledningsnätet. Av dessa prov hade fyra stycken en bekräftad avvikelse. I två fall uppfylldes inte gällande gränsvärdeskrav, i ett fall för järn och i ett fall för koliforma bakterier. I två fall konstaterades onormal förändring gällande mikrobiologiska parametrar. Orsaken till de avvikande resultaten bedömdes i samtliga fall kopplas till lokalt låg omsättning, det vill säga att det sannolikt varit lokalt låg vattenanvändning vid respektive fastighet/plats. Efter att rent vatten spolats fram till fastighet eller provplats uppfyllde proven åter gällande gränsvärdeskrav.

Avloppsrening

Sedan 2019 gäller följande tillstånd enligt miljöbalken: "till fortsatt och utökad verksamhet vid Henriksdals reningsverk m.m. i Stockholm, Huddinge och Nacka kommuner (antaget i Mark- och miljööverdomstolen den 18 februari 2019)". Tillståndet anger dels förutsättningarna för den tunnel som byggs mellan Bromma reningsverk och Sickla, dels de villkor som gäller under byggtiden och efter ombyggnaden av Henriksdals reningsverk, bland annat tillåtna utsläppta mängder och halter till vatten. Både tunnelbygget och kapacitetsutbyggnaden vid Henriksdal och Sickla är prövat av mark- och miljödomstolen. Tillståndet omfattar även avloppsledningsnätet. Reningsverket i Bromma drivs med stöd av det gamla miljötillståndet från Koncessionsnämnden (1992) men har gemensamma villkor för utsläppet till Saltsjön ihop med reningsverket i Henriksdal. Tillstånden, som gäller tills vidare, reglerar även vissa utsläpp till luft samt buller.

Dagvattenreningsanläggningar är anmälningspliktiga enligt Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (då avloppsvatten är gemensamt spill- och dagvatten innebär det att dagvattenreningsanläggningar anses vara miljöfarlig verksamhet).

Stockholm Vatten AB ska också genom aktiva insatser gentemot industrier och samhället i övrigt verka för minskad tillförsel av skadliga ämnen. Det gäller ämnen som skadar reningsprocesserna i avloppsreningsverket, påverkar slamkvaliteten eller recipienten negativt, eller gör att vi får svårt att följa miljökvalitetsnormerna i vattenförekomsterna.

Bolaget klarade samtliga utsläppsvillkor för fosfor, kväve och syretärande organiska föreningar (BOD) under året. Bolaget har haft en kontinuerlig kommunikation med våra tillsynsmyndigheter under året.

Stockholm Vatten AB driver även ett mellanlager för avvattnat avloppsslam i Valsta, Haninge kommun med tillstånd från Länsstyrelsens miljöprövningsdelegation. Tillståndet avser lagrade mängder och anger bland annat att lakvatten ska tas omhand för rening. Tillståndet gäller tills vidare. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är tillsynsmyndighet. Under år 2023 har kontrakt skrivits för ett nytt slamlager på Löt, vilket leder till att slamlagret i Valsta kommer att avvecklas under 2024 och 2025.

Avloppsslammet innehåller näringsämnen som bör återanvändas för att sluta kretsloppet och förhindra övergödning. Under 2023 producerades totalt 77 200 ton vid Stockholm Vatten och Avfalls båda reningsverk. Allt slam har uppfyllt kraven för certifiering enligt Revaq liksom övriga gällande krav. Slammet har under år 2023 hållit god kvalitet och 98 procent har antingen spridits eller blivit inlagrat för spridning på åkermark kommande år. Bolaget har upprätthållit sin Revaq-certifiering och följer utvecklingen gällande nya krav för till exempel PFAS.

I enlighet med Stadens ägardirektiv har Kommunstyrelsen i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utrett "hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle skulle kunna komma igång och användas utan att skada den biologiska mångfalden". Rapporten presenteras under våren 2024.

Avfall

Inom Stockholm Avfall AB bedriver enheten för återvinning verksamhet som är tillstånds- och anmälningspliktig enligt miljöbalken. Det finns fem tillståndspliktiga återvinningscentraler: Bromma, Lövsta, Vantör, Östberga och Sättra. Anläggningar som är anmälningspliktiga är återbruket i Roslagstull, Skärholmen och Rinkeby, sexton miljöstationer för farligt avfall. Miljöstationerna är placerade runt om i staden, främst i anslutning till bensinstationer. Det finns också ett tiotal insamlingspunkter för farligt avfall i butiker runt om i staden. Samtliga nämnda insamlingspunkter ingår i stadens system för insamling av farligt avfall och/eller grovavfall.

Förslag till vinstdisposition

Not 28

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	58 453 933
årets vinst	15 462 587
	73 916 520

disponeras så att	
till aktieägarna utdelas	0
i ny räkning överföres	73 916 520
	73 916 520

Ingen utdelning föreslås för 2023.

Koncernens resultaträkning

Tkr	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Nettoomsättning	2, 3	3 476 666	2 940 977
Aktiverat arbete för egen räkning		126 150	123 295
		3 602 816	3 064 272
Rörelsens kostnader			
Råvaror och förnödenheter		-321 552	-252 562
Övriga externa kostnader	4, 14	-1 778 803	-1 639 162
Personalkostnader	5	-664 934	-590 075
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-561 889	-528 718
Övriga rörelsekostnader		-3 653	-1 837
		-3 330 831	-3 012 354
Rörelseresultat		271 985	51 918
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i intresseföretag		-1 689	-276
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		2 535	803
Räntekostnader och liknande resultatposter		-395 584	-136 979
		-394 738	-136 452
Resultat efter finansiella poster		-122 753	-84 534
Skatt på årets resultat	6	-4 650	21 462
Årets resultat	7	-127 403	-63 072

Koncernens balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31**2022-12-31****TILLGÅNGAR****Immateriella anläggningstillgångar**

Balanserade utgifter för datorprogram och liknande arbeten

8

64 513

81 333

64 513**81 333****Materiella anläggningstillgångar**

13

Byggnader, mark och markanläggningar

9

3 914 742**2 166 144**

Maskiner och andra tekniska anläggningar

10

13 530 262

11 638 405

Inventarier, verktyg och installationer

11, 12

293 423

307 091

Pågående nyanläggningar

15

12 450 762

12 145 176

30 189 189**26 256 816****Finansiella anläggningstillgångar**

Andelar i intresseföretag

18

14 661**3 050**

Uppskjuten skattefordran

19

196 863

148 443

Andra långfristiga fordringar

188

0

211 712**151 493****Summa anläggningstillgångar****30 465 414****26 489 642****Omsättningstillgångar****Varulager m m**

Råvaror och förnödenheter

50 530

46 948

50 530**46 948****Kortfristiga fordringar**

Kundfordringar

184 934

167 368

Fordringar hos koncernföretag

144 197

136 694

Aktuella skattefordringar

393

2 240

Övriga fordringar

171 600

127 990

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

20

519 646

518 857

1 020 770**953 149**

Kassa och bank

100

100

100**100****Summa omsättningstillgångar****1 071 400****1 000 197****SUMMA TILLGÅNGAR****31 536 814****27 489 839**

Koncernens balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31**2022-12-31****EGET KAPITAL OCH SKULDER****Eget kapital**

Aktiekapital (1.000 aktier)

100

100

Övrigt tillskjutet kapital

122 502

122 502

Annat eget kapital

485 231

548 074

Årets resultat

-127 403

-63 072

Summa eget kapital hänförligt till aktieägare**480 430****607 604****Minoritetsintresse**

Minoritetsintresse

10 099

13 405

Avsättningar

Avsättningar för pensioner

22

3 024

2 325

Avsättningar för uppskjuten skatt

22

75 586

15 300

78 610**17 625****Långfristiga skulder**

Övriga långfristiga skulder

23

10 763

10 849

Förutbetalda anläggningsbidrag och liknande poster

24

3 119 011

2 985 565

3 129 774**2 996 414****Kortfristiga skulder**

Leverantörsskulder

755 386

561 153

Skulder till koncernföretag

26 349 573

22 462 332

Aktuella skatteskulder

7 143

0

Övriga kortfristiga skulder

26 487

23 419

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

25

699 312

807 887

27 837 901**23 854 791****SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER****31 536 814****27 489 839**

Koncernens rapport över förändringar i eget kapital

Tkr

	Aktie- kapital	Övrigt tillskjutet kapital	Annat eget kapital inkl årets resultat	Summa eget kapital hänförligt till moder- företagets aktieägare	Minoritets -intresse	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2022-01-01	100	122 502	547 600	670 202	15 330	685 532
Årets resultat			-61 147	-61 147	-1 925	-63 072
Utdelning			-1 451	-1 451		-1 451
Utgående eget kapital 2022-12-31	100	122 502	485 002	607 604	13 405	621 009
Ingående eget kapital 2023-01-01	100	122 502	485 002	607 604	13 405	621 009
Årets resultat			-124 097	-124 097	-3 306	-127 403
Utdelning			-3 077	-3 077		-3 077
Utgående eget kapital 2023-12-31	100	122 502	357 828	480 430	10 099	490 529

Aktiekapital: 1.000 aktier à kvotvärde 100 kronor.

Koncernens kassaflödesanalys

Tkr	Not	2023-01-01 -2023-12-31	2022-01-01 -2022-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		-122 753	-84 534
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m	26	566 923	527 029
Betald skatt		16 207	-382
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		460 377	442 113
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager och pågående arbeten		-3 582	-8 101
Förändring av kortfristiga fordringar		-69 655	-146 467
Förändring av kortfristiga skulder		210 981	676 989
Kassaflöde från den löpande verksamheten		598 121	964 534
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		-31 950	-12 936
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-4 444 113	-3 873 851
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0	1 521
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-13 300	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-4 489 363	-3 885 266
Finansieringsverksamheten			
Utbetald utdelning		-3 077	-1 451
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-3 077	-1 451
Årets kassaflöde		-3 894 319	-2 922 183
Likvida medel vid årets början	27		
Likvida medel vid årets början		-22 302 128	-19 379 945
Likvida medel vid årets slut		-26 196 447	-22 302 128

Moderbolagets resultaträkning

Tkr

Not

**2023-01-01
-2023-12-31****2022-01-01
-2022-12-31****Resultat från finansiella poster**

Resultat från andelar i koncernföretag

16, 17

3 016

1 422

Ränteintäkter

258

0

Räntekostnader till koncernföretag

-1 386**-515**

Räntekostnader, övriga

375

0

2 263**907****Resultat efter finansiella poster****2 263****907****Resultat före skatt****2 263****907**

Skatt på årets resultat

6

13 200

0

Årets resultat**15 463****907**

Moderbolagets balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31**2022-12-31****TILLGÅNGAR****Anläggningstillgångar*****Finansiella anläggningstillgångar***

Andelar i koncernföretag

16, 17

182 502

212 502

Uppskjuten skattefordran

19

70

70

182 572**212 572****Summa anläggningstillgångar****182 572****212 572**

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar

Övriga kortfristiga fordringar

13 844

11

13 844**11*****Kassa och bank***

100

100

Summa omsättningstillgångar**13 944****111****SUMMA TILLGÅNGAR****196 516****212 683**

Moderbolagets balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31**2022-12-31****EGET KAPITAL OCH SKULDER****Eget kapital*****Bundet eget kapital***

Aktiekapital

21

100

100

100**100*****Fritt eget kapital***

Balanserad vinst eller förlust

58 454

60 563

Årets resultat

15 463

907

73 917**61 470****Summa eget kapital****74 017****61 570*****Kortfristiga skulder***

Skulder till koncernföretag

122 499

151 113

Summa kortfristiga skulder**122 499****151 113****SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER****196 516****212 683**

Moderbolagets rapport över förändringar i eget kapital

Tkr

	Aktie- kapital	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2022-01-01	100	61 256	62 085
Årets resultat 2022			907
Lämnad utdelning		-1 422	-1 422
Utgående eget kapital 2022-12-31	100	59 833	61 570
Ingående eget kapital 2023-01-01	100	59 833	61 570
Årets resultat 2023			15 463
Lämnad utdelning		-3 016	-3 016
Utgående eget kapital 2023-12-31	100	56 817	74 017

Aktiekapital: 1 000 aktier à kvotvärde 100 kr.

Moderbolagets kassaflödesanalys

Tkr

Not

**2023-01-01
-2023-12-31****2022-01-01
-2022-12-31****Den löpande verksamheten**

Resultat efter finansiella poster

2 263

907

Betald skatt

13 200

0

**Kassaflöde från den löpande verksamheten före
förändring av rörelsekapital****15 463****907****Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet**

Förändring av kortfristiga fordringar

-13 834

0

Förändring av kortfristiga skulder

-28 613

515

Kassaflöde från den löpande verksamheten**-26 984****1 422****Finansieringsverksamheten**

Utbetald utdelning

-3 016

-1 422

Återbetalat aktieägartillskott

30 000

0

Kassaflöde från finansieringsverksamheten**26 984****-1 422****Årets kassaflöde****0****0****Likvida medel vid årets början**

Likvida medel vid årets början

100

100

Likvida medel vid årets slut**100****100**

Noter

Tkr

Not 1 Allmänna upplysningar och redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Stockholm Vatten och Avfall AB med organisationsnummer 556969-3111 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Stockholm. Företaget och dess dotterföretag ("koncernens") verksamhet omfattar främst vatten och avloppstjänster i enlighet med lagen om allmänna vattentjänster och avfallshantering i enlighet med bland annat Miljöbalken.

Moderföretag i den största koncernen som Stockholm Vatten och Avfall AB är dotterföretag till är Stockholms Stadshus AB, org.nr. 556415-1727, med säte i Stockholm.

Redovisningsprinciper och värderingsprinciper

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning ("K3").

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget Stockholm Vatten och Avfall AB och de företag över vilka moderföretaget direkt eller indirekt har bestämmande inflytande (dotterföretag). Bestämmande inflytande innebär en rätt att utforma ett annat företags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Vid bedömningen av om ett bestämmande inflytande föreligger, ska hänsyn tas till innehav av finansiella instrument som är potentiellt röstberättigade och som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras till röstberättigade eget kapitalinstrument. Hänsyn ska också tas till om företaget genom agent har möjlighet att styra verksamheten. Bestämmande inflytande föreligger i normalfallet då moderföretaget direkt eller indirekt innehar aktier som representerar mer än 50 procent av rösterna.

Ett dotterföretags intäkter och kostnader tas in i koncernredovisningen från och med tidpunkten för förvärvet till och med den tidpunkt då moderföretaget inte längre har ett bestämmande inflytande över dotterföretaget.

Redovisningsprinciperna för dotterföretag överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper. Alla koncerninterna transaktioner, mellanhavanden samt orealiserade vinster och förluster hänförliga till koncerninterna transaktioner har eliminerats vid upprättandet av koncernredovisningen.

Minoritetsintresse

Koncernens resultat och komponenter i eget kapital är hänförligt till moderföretagets ägare och minoritetsintresse. Minoritetsintressen redovisas separat inom eget kapital i koncernbalansräkningen och i direkt anslutning till posten Årets resultat i koncernresultaträkningen. Om koncernmässigt eget kapital avseende dotterföretaget är negativt, redovisas minoritetsintresset i dotterföretaget som en fordran på minoriteten, en negativ post inom eget kapital, endast om minoriteten har en bindande förpliktelse att täcka kapitalunderskottet och har förmåga att fullgöra förpliktelsen.

Intäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdeskatt, rabatter, returer och liknande avdrag.

Koncernens intäkter består i huvudsak av taxeintäkter avseende vatten, avlopp och avfall. Prissättning för försäljning av företagets produkter och tjänster som regleras i lagen om allmänna vattentjänster respektive Miljöbalken 27 kap. §5. sker med hänsyn till självkostnadsprincipen.

Leasingavtal

Ett finansiellt leasingavtal är ett avtal enligt vilket de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal.

Koncernen som leasetagare

Tillgångar som innehas enligt finansiella leasingavtal redovisas som anläggningstillgångar i koncernens balansräkning till verkligt värde vid leasingperiodens början eller till nuvärdet av minimileasingavgifterna om detta är lägre. Den skuld som leasetagaren har gentemot leasegivaren redovisas i balansräkningen under rubrikerna Övriga långfristiga skulder respektive Övriga kortfristiga skulder. Leasingbetalningarna fördelas mellan ränta och amortering av skulden. Räntan fördelas över leasingperioden så att varje redovisningsperiod belastas med ett belopp som motsvarar en fast räntesats på den under respektive period redovisade skulden. Räntekostnader redovisas direkt i resultaträkningen om de inte är direkt hänförliga till anskaffning av en tillgång som med nödvändighet tar betydande tid i anspråk att färdigställa för avsedd användning eller försäljning, och aktiveringsprincipen tillämpas.

Leasingavgifter vid operationella leasingavtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar användarens ekonomiska nytta över tiden.

Låneutgifter

Låneutgifter avseende lånat kapital som kan hänföras till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång som tar betydande tid att färdigställa innan den kan användas eller säljas inräknas i tillgångens anskaffningsvärde tills den tidpunkt då tillgången är färdigställd för dess avsedda användning eller försäljning. Övriga låneutgifter redovisas i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m m samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner.

Avgiftsbestämda planer

För avgiftsbestämda planer betalar koncernen fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Koncernens resultat belastas för kostnader i takt med att förmånerna intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premier erläggs.

Förmånsbestämda planer

Vid förmånsbestämda pensionsplaner står företaget i allt väsentligt riskerna för att ersättningarna kommer att kosta mer än förväntat och att avkastningen på relaterade tillgångar kommer att avvika från förväntningarna. Företaget redovisar förmånsbestämda pensionsplaner i enlighet med K3:s förenklingsregler. De förmånsbestämda planer som finns innebär att pensionspremier betalas till SPP (tidigare till St Erik Livförsäkring). Dessa redovisas som avgiftsbestämda pensionsplaner.

Inkomstskatter

Skattekostnaden utgörs av summan av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuell skatt

Aktuell skatt beräknas på det skattepliktiga resultatet för perioden. Skattepliktigt resultat skiljer sig från det redovisade resultatet i resultaträkningen då det har justerats för ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader samt för intäkter och kostnader som är skattepliktiga eller avdragsgilla i andra perioder. Koncernens aktuella skatteskuld beräknas enligt de skattesatser som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas på temporära skillnader mellan det redovisade värdet på tillgångar och skulder i de finansiella rapporterna och det skattemässiga värdet som används vid beräkning av skattepliktigt resultat. Uppskjuten skatt redovisas enligt den så kallade balansräkningsmetoden. Uppskjutna skatteskulder redovisas för i princip alla skattepliktiga temporära skillnader, och uppskjutna skattefordringar redovisas i princip för alla avdragsgilla temporära skillnader i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott. Uppskjutna skatteskulder och skattefordringar redovisas inte om den temporära skillnaden är hänförlig till goodwill.

Uppskjuten skatteskuld redovisas för skattepliktiga temporära skillnader hänförliga till investeringar i dotterföretag, utom i de fall koncernen kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det inte är uppenbart att den temporära skillnaden kommer att återföras inom en överskådlig framtid.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar omprövas varje balansdag och reduceras till den del det inte längre är sannolikt att tillräckliga skattepliktiga resultat kommer att finnas tillgängliga för att utnyttjas, helt eller delvis, mot den uppskjutna skattefordran.

Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur företaget, per balansdagen, förväntar sig att återvinna det redovisade värdet för motsvarande tillgång eller reglera det redovisade värdet för motsvarande skuld. Uppskjuten skatt beräknas baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats före balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kvittas då de hänförs till inkomstskatt som debiteras av samma myndighet och då koncernen har för avsikt att reglera skatten med ett nettobelopp.

Aktuell och uppskjuten skatt för perioden

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas som en kostnad eller intäkt i resultaträkningen, utom när skatten är hänförlig till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. I sådana fall ska även skatten redovisas direkt mot eget kapital. Vid aktuell och uppskjuten skatt som uppkommer vid redovisning av rörelseförvärv, redovisas skatteeffekten i förvärvskalkylen.

Anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar

Anskaffning genom separata förvärv

Immateriella tillgångar som förvärvats separat redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens uppskattade nyttjandeperiod. Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns en indikation på att dessa har förändrats jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Effekten av eventuella ändringar i uppskattningar och bedömningar redovisas framåttriktat. Avskrivning påbörjas när tillgången kan användas.

Borttagande från balansräkningen

En immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången. Den vinst eller förlust som uppkommer när en immateriell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Detta redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset, utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet för att bringa den på plats och i skick att användas samt uppskattade utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgången och återställande av plats där den finns. Tillkommande utgifter inkluderas endast i tillgången eller redovisas som en separat tillgång, när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med posten kommer att tillfalla koncernen och att anskaffningsvärdet för densamma kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga kostnader för reparationer och underhåll samt tillkommande utgifter redovisas i resultaträkningen i den period då de uppkommer.

Då skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter bedöms vara väsentlig, delas tillgången upp på dessa komponenter.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess

bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Avskrivning påbörjas när den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk.

Borttagande från balansräkningen

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller realisationsförlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Nyttjandeperioder

Anläggningstillgångars nyttjandeperioder uppskattas i koncernen till:

Immateriella tillgångar

Balanserade utgifter för datorprogram och liknande arbeten	5-10 år
--	---------

Byggnader, mark och markanläggningar

Bergrum	100 år
Tunnel	100 år
Stomme/grund/konstruktion	50-100 år
Reservoarer	40-50 år
Övriga byggnadskomponenter	30-50 år
Övriga markanläggningar	20-40 år

Maskiner och andra tekniska anläggningar

Huvudvattenledningar	100 år
Övriga vatten- och avloppsledningar	50 år
Bassäng	70-100 år
Ventilation, el styr och regler	10-30 år
Pumpar	15-25 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	10-30 år

Inventarier, verktyg och installationer

Inventarier	5-10 år
Fordon	3-5 år

Nyttjandeperioden för mark är obegränsad och därför skrivs mark inte av.

Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns indikationer på att förväntad förbrukning har förändrats väsentligt jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag.

Då företaget ändrar bedömning av nyttjandeperioder, omprövas även tillgångens eventuella restvärde. Effekten av dessa ändringar redovisas framåtriktat.

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar exklusive goodwill

Vid varje balansdag analyserar koncernen de redovisade värdena för materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknar koncernen återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader är det pris som koncernen beräknar kunna erhålla vid en försäljning mellan kunniga, av varandra oberoende parter, och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, med avdrag för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen. Vid beräkning av nyttjandevärde diskonteras uppskattat framtida kassaflöde till nuvärde med en diskonteringsränta före skatt som återspeglar aktuell marknadsbedömning av pengars tidsvärde och de risker som förknippas med tillgången. För att beräkna de framtida kassaflödena har koncernen använt budget för de kommande fem åren.

Om återvinningsvärdet för en tillgång (eller kassagenererande enhet) fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, skrivs det redovisade värdet på tillgången (eller den kassagenererande enheten) ned till återvinningsvärdet. En nedskrivning ska omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen.

Vid varje balansdag gör koncernen en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen delvis eller helt. Då en nedskrivning återförs, ökar tillgångens (den kassagenererande enhetens) redovisade värde. Det redovisade värdet efter återföring av nedskrivning får inte överskrida det redovisade värde som skulle fastställts om ingen nedskrivning gjorts av tillgången (den kassagenererande enheten) under tidigare år. En återföring av en nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen.

Andelar i intresseföretag

Andelar i intresseföretag redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Utdelning från andelar i intresseföretag redovisas som intäkt i resultaträkningen. Resultat från andelar i intresseföretag redovisas enligt kapitalandelsmetoden. Det beräknas på resultat efter skatt justerat med bokslutsdispositioner.

Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Anskaffningsvärdet beräknas genom tillämpning av först-in-först-ut-metoden (FIFU). Nettoförsäljningsvärde är försäljningsvärdet efter avdrag för beräknade kostnader som direkt kan hänföras till försäljningstransaktionen.

I anskaffningsvärdet ingår utgifter för inköp, tillverkning samt andra utgifter för att bringa varorna till deras aktuella plats och skick. I anskaffningsvärdet för en egentillverkad tillgång ingår, utöver sådana kostnader som direkt kan hänföras till produktionen av tillgången, en skälig andel av indirekta tillverkningskostnader.

Likvida medel

Likvida medel inkluderar kassamedel och disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut samt andra kortfristiga likvida placeringar som lätt kan omvandlas till kontanter och är föremål för en obetydlig risk för värdefluktuationer. För att klassificeras som likvida medel får löptiden inte överskrida tre månader från tidpunkten för förvärvet.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när koncernen har en befintlig förpliktelse (legal eller informell) som en följd av en inträffad händelse, det är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

En avsättning omprövas varje balansdag och justeras så att den återspeglar den bästa uppskattningen av det belopp som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen, med hänsyn tagen till risker och osäkerheter förknippade med förpliktelsen. När en avsättning beräknas genom att uppskatta de utbetalningar som förväntas krävas för att reglera förpliktelsen, motsvarar det redovisade värdet nuvärdet av dessa utbetalningar.

Där en del av eller hela det belopp som krävs för att reglera en avsättning förväntas bli ersatt av en tredje part, ska gottgörelsen särredovisas som en tillgång i koncernbalansräkningen när det är så gott som säkert att den kommer att erhållas om företaget reglerar förpliktelsen och beloppet kan beräknas tillförlitligt.

Förlustkontrakt

En avsättning för förlustkontrakt redovisas då de oundvikliga utgifterna för att uppfylla kontraktet överstiger de förväntade ekonomiska fördelarna.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Skulder i utländsk valuta på balansdagen räknas om till balansdagens kurs.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar koncernens förändringar av företagets likvida medel under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen har upprättats enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- och utbetalningar.

Redovisningsprinciper för moderföretaget

Stockholm Vatten och Avfall AB tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* ("K3).

Dotterföretag

Andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt när rätten att få utdelning bedöms som säker och kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Låneutgifter

Låneutgifter redovisas i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning*Koncernen*

	2023	2022
Nettoomsättningen per verksamhetsgren		
Vatten- och avloppsavgifter	2 131 348	1 740 886
Anläggningsavgifter och liknande poster	97 041	103 573
Taxeintäkter avfallsverksamheten	933 990	826 511
Övriga intäkter	314 287	270 007
	3 476 666	2 940 977

Not 3 Inköp och försäljning mellan koncernföretag*Koncernen*

	2023	2022
Inköp	3,58 %	3,73 %
Försäljning	14,25 %	13,69 %

Not 4 Upplysning om ersättning till revisorn*Koncernen*

Med revisionsuppdrag avses revisorns ersättning för den lagstadgade revisionen. Arbetet innefattar granskningen av årsredovisningen och bokföringen, styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt arvode för revisionsrådgivning som lämnats i samband med revisionsuppdraget.

	2023	2022
Ernst & Young AB		
Revisionsuppdrag	1 087	644
Skatterådgivning	71	474
Övriga tjänster	82	0
	1 240	1 118

Not 5 Anställda och personalkostnader*Koncernen*

	2023	2022
Medelantalet anställda		
Kvinnor	275	253
Män	473	454
	748	707
Löner och andra ersättningar (Tkr)		
Styrelse och verkställande direktör	2 908	2 616
Tantiem och liknande ersättning till styrelse och verkställande direktör	0	0
Övriga anställda	431 253	388 472
	434 161	391 088
Sociala kostnader (Tkr)		
Pensionskostnader för styrelse och verkställande direktör	1 031	823
Pensionskostnader för övriga anställda	49 551	43 001
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	147 886	131 949
	198 468	175 773
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	632 629	566 861
Pensionsförpliktelser (Tkr)		
Nuvarande styrelse och verkställande direktör	0	1 160
Tidigare styrelse och verkställande direktör	3 024	1 165
	3 024	2 325

I beloppet för sociala avgifter ingår löneskatt på pensioner med 12 135 (10 503) tkr. Beloppet för 2022 är justerat med löneskatt på pensioner i Stockholm Vatten AB som inte tidigare var med.

Då bolagets VD slutade sin tjänst under året har pensionsförpliktelsen för denne flyttats från raden nuvarande styrelse och VD till raden tidigare styrelse och VD. En ny VD tillträdde i januari 2024.

Könsfördelning bland ledande befattningshavare

Andel kvinnor i styrelsen	55,6 %	66,7 %
Andel män i styrelsen	44,4 %	33,3 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	75 %	70 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	25 %	30 %

Antal medlemmar i styrelsen är 9 (9) st, varav 5 (6) är kvinnor

Antal övriga ledande befattningshavare är 8 (10) st, varav 6 (7) är kvinnor.

Avtal om avgångsvederlag

Mellan företaget och verkställande direktören gäller en ömsesidig uppsägningstid om 6 månader. Vid uppsägning från företags sida erhålls ett avgångsvederlag som uppgår till 24 månadslöner med avdrag för den lön som utbetalas under uppsägningstiden. Detta gäller dock inte den tillförordnade VD som var per den 31 december 2023

Moderbolaget

Bolaget har inte haft några anställda och några löner har inte utbetalats. Könsfördelningen bland ledande befattningshavare är samma som koncernen.

Not 6 Skatt på årets resultat**Koncernen**

	2023	2022
Skatt på årets resultat		
Aktuell skatt	-5 984	0
Uppskjuten skatt	1 334	21 462
Summa	-4 650	21 462

Avstämning av årets skattekostnad

	2023		2022	
	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		-122 753		-84 534
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	25 287	20,60	17 414
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader		-5 758		-4 514
Skatteeffekt av ej avdragsgilla räntor		-58 691		-3 418
Övriga skatteeffekter av resultatmässiga koncernjusteringar		-977		-332
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader i avskrivningar		-60 286		-8 198
Aktuell skatt tidigare perioder		14 360		-794
Skatteeffekt av ej skattepliktig intäkt		725		0
Uppskjuten skatt hänförlig till restvärdesavskrivning		49 414		10 300
Utnyttjade, ej tidigare redovisade underskottsavdrag		36		0
Skatteeffekt av kostnader som är avdragsgilla men som ej ingår i resultatet		31 241		11 004
		-4 650		21 462

Belopp ej avdragsgilla kostnader justerat 2022, 3,4 mkr av dessa är hänförliga till ej avdragsgilla räntor och flyttade till egen rad.

Moderbolaget

	2023	2022
Skatt på årets resultat		
Uppskjuten skatt	13 200	0
Summa	0	0

Avstämning av årets skattekostnad

	2023		2022	
	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		2 263		907
Skatt enligt gällande skattesats	20,60	-466	20,60	-187
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader		-208		-106
Skatteeffekt ej skattepliktiga intäkter		675		293
Återbetald skatt		13 200		0
		13 200		0

Not 7 Fördelning av årets resultat*Koncernen*

Årets resultat är hänförligt till:

	2023	2022
Moderföretagets aktieägare	-124 097	-61 147
Minoritetsintresse	-3 306	- 1 925
	-127 403	-63 072

Not 8 Balanserade utgifter för datorprogram och liknande*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	286 556	286 773
Inköp/omklassificeringar	940	5 486
Försäljningar/utrangeringar	-2 674	- 5 704
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	284 822	286 556
Ingående avskrivningar	-194 603	-180 053
Försäljningar/utrangeringar	2 673	5 704
Årets avskrivningar enligt plan	-17 759	-20 253
Utgående ackumulerade avskrivningar	-209 689	-194 602
Ingående nedskrivningar	-10 620	-10 620
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-10 620	-10 620
Utgående planenligt restvärde	64 513	81 333

Not 9 Byggnader, mark och markanläggningar*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 753 382	2 584 628
Inköp	1 807 990	171 026
Försäljningar/utrangeringar	-374	-2 444
Omklassificering		172
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 560 998	2 753 382
Ingående avskrivningar enligt plan	-582 131	-539 246
Försäljningar/utrangeringar	230	2 175
Omklassificering	0	-11
Årets avskrivningar enligt plan	-59 248	-45 049
Utgående ackumulerade avskrivningar	-641 149	-582 131
Ingående nedskrivningar	-5 107	-5 107
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-5 107	-5 107
Utgående redovisat värde	3 914 742	2 166 144

Not 10 Maskiner och andra tekniska anläggningar*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	16 853 153	16 008 568
Inköp	2 379 351	898 883
Försäljningar/utrangeringar	-16 417	-54 126
Omklassificering	0	-172
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	19 216 087	16 853 153
Ingående avskrivningar enligt plan	-5 214 748	-4 864 962
Försäljningar/utrangeringar	9 232	44 083
Omklassificering	-43 629	11
Nedskrivning	-31	0
Årets avskrivning enligt plan	-436 649	-393 880
Utgående ackumulerade avskrivningar	-5 685 825	-5 214 748
Utgående redovisat värde	13 530 262	11 638 405

Not 11 Inventarier, verktyg och installationer*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 236 549	1 229 139
Inköp/omklassificeringar	43 015	50 938
Försäljningar/utrangeringar	-8 392	-43 528
Omklassificeringar	0	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	1 271 172	1 236 549
Ingående avskrivningar enligt plan	-929 458	-912 460
Försäljningar/utrangeringar	8 366	43 255
Omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-56 658	-60 253
Utgående ackumulerade avskrivningar	-977 749	-929 458
Utgående redovisat värde	293 423	307 091

Not 12 Leasade inventarier*Koncernen*

I not 11, inventarier, verktyg och installationer ingår leasingobjekt som innehas enligt finansiella leasingavtal med följande redovisade värden:

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	56 085	54 921
Årets anskaffningar	4 904	3 215
Restvärde utlösta bilar	-1 500	-2 051
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	59 489	56 085
Ingående avskrivningar	-45 297	-37 867
Årets avskrivningar enligt plan	-3 852	-7 430
Utgående ackumulerade avskrivningar	-49 149	-45 297
Utgående redovisat värde	10 340	10 788

Avskrivning av finansiella leasingavtal sker över leasingperioden, normalt fem år.

För mer upplysningar avseende leasingavtal, se not 13, Leasingavtal.

Not 13 Leasingavtal

Koncernen

Finansiella leasingavtal – leasetagare

Koncernen har ingått finansiella leasingavtal avseende leasing av fordon. Leasingavtalen är ej uppsägningsbara och leasingperioderna är 5 år. Årets kostnadsförda avgifter uppgår i koncernen till 4 046 (7 638) tkr och i moderföretaget till 0 (0) Tkr. Vid leasingperiodens slut har koncernen möjlighet att förvärva de leasade tillgångarna enligt de villkor som framkommer i leasingavtalen. Det finns inga restriktioner i de gällande avtalen, dock kan tillgångarna inte vidareuthyras under leasingperioden.

Nedan tydliggörs förfallotidpunkterna för den finansiella leasingavgiften:

	2023-12-31	2022-12-31
Inom ett år	2 935	5 096
Senare än ett år men inom fem år	8 036	5 921
	10 971	11 017
 Lösenpris	 4 860	 3 482

Upplysningar om redovisade värden avseende materiella anläggningstillgångar vilka innehas genom finansiella leasingavtal finns i not 12.

Not 14 Operationell leasing

Koncernen

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal uppgår till 97 096 (84 526) tkr. I Stockholm Vatten AB utgörs leasingavtalen främst av hyres- och arrendeavtal för kontor, anläggningar och mark samt hyra av datorer och telefoner. I Stockholm Avfall AB utgörs leasingavtalen främst av hyror och arrenden för återvinningscentraler och återbruk, IT-utrustning och komprimatorer.

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2023	2022
Inom ett år	90 817	78 403
Senare än ett år men inom fem år	102 039	117 840
Senare än fem år	29 314	36 437
	222 170	232 680

År 2022 räknades bara avtal med en kostnad över 300 tkr med i noten, i år är alla avtal medräknade, beloppen för 2022 har därför justerats. Avtal, t ex ramavtal, där bolaget inte förbinder sig att leasa något finns med i årets kostnad men inte framtida kostnader. I de avtal där uppsägningstid finns specificerat har kostnaden beräknats utifrån en uppsägning av avtalet per den sista december 2023, i övriga fall till avtalets slut. Framtida kostnader har bedömts utifrån antaganden om indexuppräknings.

Not 15 Pågående nyanläggningar*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående redovisat värde	12 145 176	9 396 210
Inköp	4 524 195	3 883 713
Omklassificeringar	-4 175 807	-1 125 170
Förändring förskott avseende förutbetalda anl.tillgångar	-42 802	-9 577
	12 450 762	12 145 176

Not 16 Värde av andelar i koncernföretag*Moderbolaget*

	2023	2022
Ingående anskaffningsvärden	212 502	212 502
Återbetalade aktieägartillskott	-30 000	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	182 502	212 502
Utgående redovisat värde	182 502	212 502

Not 17 Andelar i koncernföretag*Moderbolaget*

Namn	Kapital- andel	Rösträtts- andel	Antal andelar	Bokfört värde
Stockholm Vatten AB	98%	98%	980	182 402
Stockholm Avfall AB	100%	100%	1 000	100
				182 502

	Org.nr	Säte
Stockholm Vatten AB	556210-6855	Stockholm
Stockholm Avfall AB	556969-3087	Stockholm

Not 18 Andelar i intresseföretag*Koncernen*

Namn	Kapital- andel	Antal andelar	Bokfört värde 2023	Bokfört värde 2022
SYVAB	33%	40	14 661	3 050
			Res.andel 2023	Res.andel 2022
SYVAB	556050-5728	Stockholm	-1 689	-276

Not 19 Uppskjuten skattefordran

Koncernen

Den uppskjutna skattefordran avser outnyttjade underskottsavdrag.

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående värde vid årets början	148 443	111 681
Rättning tidigare års skatt	0	5 988
Årets skatt	48 420	30 455
Uppskjuten skatteskuld	0	-19
Utgående värde vid årets slut	196 863	148 443

Uppskjutna skattefordringar värderas till högst det belopp som sannolikt kommer att återvinnas baserat på innevarande och framtida skattepliktiga resultat. Koncernen har outnyttjade underskottsavdrag uppgående till 959 163 (750 597) Tkr.

Korrigerig av tidigare års skatt under 2022 beror på justering av de skattemässiga avskrivningarna samt ej avdragsgillt upphandlingsskadestånd.

Skatteskuld för temporära skillnader hänförliga till avskrivningar har bokats om till skatteskuld i bokföringen och ingår nu i not 22, avsättningar.

Moderbolaget

Den uppskjutna skattefordran avser outnyttjade underskottsavdrag.

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående värde vid årets början	70	70
Årets skatt	0	0
Utgående värde vid årets slut	70	70

Moderbolaget har outnyttjade underskottsavdrag uppgående till 339 (339) Tkr.

Not 20 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna VA-avgifter samt VA-intäkter grannkommuner	274 591	275 644
Upplupna intäkter för rågas och el	6 126	8 878
Förutbetalda behandlingsavgifter	32 280	25 513
Upplupna avfallsintäkter	172 253	165 003
Förutbetalda hyreskostnader	5 717	3 452
Övriga poster	28 679	40 367
	519 646	518 857

Not 21 Antal aktier och kvotvärde*Moderbolaget*

	Antal aktier	Kvot- värde
Aktiekapital	1 000	100
	1 000	

Not 22 Avsättningar*Koncernen*

	2023-12-31			
	Avsättning för pension	Avsättning uppskjuten skatteskuld	Övriga avsättningar	Summa
Vid årets början	2 325	15 300	0	7 098
Tillkommande avsättningar	830	60 286	0	759
Belopp som tagits i anspråk	-131	0	0	-5 879
	3 024	75 586	0	1 978

	2022-12-31			
	Avsättning för pension	Avsättning uppskjuten skatteskuld	Övriga avsättningar	Summa
Vid årets början	1 978	0	0	1 978
Rättning tidigare års avsättningar	0	7 102	0	7 102
Årets avsättningar	740	8 198	0	8 938
Belopp som tagits i anspråk	-393	0	0	-393
	2 325	15 300		17 625

Avsättning för pension avser premiebestämd chefs pension. Avsättning för uppskjuten skatteskuld avser temporära skillnader mellan planmässiga och skattemässiga avskrivningar.

Not 23 Långfristiga skulder*Koncernen*

Långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen:

	2023-12-31	2022-12-31
Finansiell leasingskuld	10 435	10 849
Övriga långfristiga skulder	328	0
	10 763	10 849

Koncernens utnyttjade checkkredit uppgår till 26 196 547 (22 302 228) Tkr och ingår i posten skulder till koncernföretag. Limit avseende checkräkningskredit uppgår till 27 000 000 (24 500 000) Tkr.

Moderföretagets utnyttjade checkkredit uppgår till 0 (0) Tkr. Limit avseende checkräkningskredit uppgår till 0 (0) Tkr.

Not 24 Förutbetalda anläggningsbidrag*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående värde	3 075 442	2 688 177
Tillkommande belopp	252 702	465 399
Upplöst belopp (intäktsfört)	-91 812	-78 134
Korrigerade belopp	-22 462	0
Utgående värde	3 213 870	3 075 442

Kortfristig del: 93 185 (83 761) tkr. Denna del ingår i upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

Långfristig del: 3 119 010 (2 985 565) tkr.

Förutbetalda anläggningsbidrag från koncern: 1 674 (6 116) tkr. Denna del ingår i fordringar och skulder till koncernen.

Not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter*Koncernen*

	2023-12-31	2022-12-31
Förutbetalda anläggningsavgifter och liknande	93 185	83 761
Upplupna semesterlöner	32 558	28 529
Upplupna skadestånd	136 947	156 822
Upplupna entreprenadkostnader	63 705	67 985
Upplupen reserv investeringsfakturor	307 948	426 663
Övriga poster	64 969	44 127
	699 312	807 887

Övriga poster 2022 har omfördelats så att en del av beloppet redovisats som upplupen entreprenadkostnad istället.

Not 26 Kassaflöde*Koncernen*

Specifikation över justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet:

	2023-12-31	2022-12-31
Avskrivningar	561 889	528 720
Förändring av avsättningar	699	347
Realisationsresultat, avyttring av anl.tillgångar	-1 383	-1 483
Förändring semesterlöneskuld	4 029	-831
Andel i intressebolags resultat	1 689	276
	566 923	527 029

Not 27 Likvida medel*Koncernen*

De likvida medlen ingår i Stockholms stads koncernkonto och klassificeras i balansräkningen som kortfristig skuld till koncernföretag.

Not 28 Disposition av vinst eller förlust*Moderbolaget*

Styrelsen föreslår att fritt eget kapital, kronor 73 916 520 (61 469 943) disponeras enligt följande:

	2023-12-31	2022-12-31
Utdelas till aktieägarna	0	3 016 011
Balanseras i ny räkning	73 916 520	58 453 932
	73 916 520	61 469 943

Not 29 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser*Moderbolaget*

	2023-12-31	2022-12-31
För skulder till kreditinstitut:		
Ställda säkerheter	0	0
Ansvarsförbindelser	0	0
	0	0

Not 30 Koncernuppgifter*Moderbolaget*

Moderföretaget i den största koncernen som Stockholm Vatten och Avfall AB är dotterföretag till är Stockholms Stadshus AB, org.nr 556415-1727, med säte i Stockholm.

Not 31 Väsentliga händelser efter balansdagen*Koncernen*

Bolagen fick en ny VD som tillträdde i januari 2024 och i februari valde kommunfullmäktige en ny styrelseordförande. I övrigt har inga väsentliga händelser inträffat efter räkenskapsårets slut.

Stockholm, 7 mars 2024

Gabrielle Gjerswold
Styrelsens ordförande

Anna Cederschiöld

Christian Rockberger
Verkställande direktör

Gunnar Söderholm

Eli Rätvåg

Deniz Butros

Bertil Timan

Tobias Berg

Rose-Marie Rooth

Marcus Wangel

Min revisionsberättelse har lämnats

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor

Hållbarhetsindikatorer

Anmärkningsvärda utfall på indikatorerna kommenteras i avsnitten ”Utfallsrapport för 2023” för respektive hållbarhetsområde. Trendpilarna visar om utvecklingen är uppåtgående, nedåtgående eller i princip oförändrad under tre år. Grön pil innebär att utvecklingen bedöms som positiv, röd negativ och grå neutral eller tvetydig.

Rent vatten

Antal fall med avvikelser på dricksvattenkvalitet (GRI 416-2)

Antal dricksvattenprov vid schemalagda provtagningar ⁷	Trend	2023	2022	2021
Antal dricksvattenprov med onormal förändring ⁸	-	2	-	-
Antal dricksvattenprov som inte uppfyller kemiskt gällande gränsvärdeskrav	-	1	-	-
Antal dricksvattenprov som inte uppfyller mikrobiologiskt gällande gränsvärdeskrav	-	1	-	-
Antal dricksvattenprov som uppfyller gällande gränsvärdeskrav samt ingen onormal förändring	-	1078	-	-

Utsläpp till vatten per kvalitet och recipient (GRI 303-4)⁹

Utsläpp till recipient (Mm ³)		Trend	2023	2022	2021
Total volym utsläpp av renat ¹⁰ avloppsvatten till Saltsjön (Östersjön)		↑	161	151	150
Utsläpp av orenat eller delvis renat avloppsvatten ¹¹ från reningsverk till Saltsjön (mindre volym till Mälaren vid enstaka händelse)		↑	5,1	1,8	2,7 ¹²
Bräddat från avloppsledningsnätet och avloppspumpstationer till Mälaren, Saltsjön och småsjöar ¹³		↑	1,1	0,6	1,0
Kvalitet på utgående vatten från reningsverken till Saltsjön (mg/l)	Trend	Villkor	2023	2022	2021
Biokemisk syreförbrukning (BOD7, årsmedelvärde)	↑	8	5,4	3	3
Totalfosfor (Tot-P, årsmedelvärde)	↑	0,3	0,24	0,21	0,21
Totalkväve (Tot-N, årsmedelvärde)	↑	10	8,8	8,4	7,8
Ammoniumkväve (NH4-N, medelvärde juli-oktober)	↑	3	1,5	1,6	1,4

⁷ Ny utformning av indikatorer till följd av nya dricksvattenföreskrifter LIVSFS 2022:12. Därav saknas värden och trenduppföljning för tidigare år. Redovisade resultat avser avvikande resultat som kunnat bekräftas med uppföljande prov

⁸ Avser odlingsbara mikroorganismer med minst 100 cfu/ml och/eller långsamväxande bakterier med minst 550 cfu/ml.

⁹ Generellt preliminära siffror för 2023 som ännu ej kvalitetsgranskas vid denna rapports publicering.

¹⁰ Flöden baserade på ett veckoanpassat år. Reningen består i för- och simultanfällning med järnsulfat, biologisk kväverening i aktivt slamsteg samt efterpolering i sandfilter.

¹¹ Volymen och dess föroreningsinnehåll beaktas vid beräkning av kvalitet på utgående vatten. Dessa utsläpp förekommer vid kraftig nederbörd och driftproblem i reningsverken.

¹² För 2021 tillkommer även ett större – inte beräknat – utsläpp till Mälaren från Bromma reningsverk orsakat av extrem nederbörd i maj.

¹³ 2023 års beräkning är inte helt kvalitetsgranskad vid denna rapports publicering. Korrigerad siffra för 2022 efter kvalitetsgranskning.

Cirkulär verksamhet

Total vikt av använt material (GRI 301-1)

Insamlat material/avfall från kunder (ton) ¹⁴	Trend	2022	2021	2020
Restavfall, energiutvinning	↓	184 950	187 550	190 120
Restavfall, deponering	→	0	0	0
Matavfall, biologisk behandling	↑ ¹⁵	29 550	25 780	24 630
Återbruk	↓	1 840	1 860	2 310
Textil för återanvändning	↓	1 080	1 130	1 240
Grovavfall, materialåtervinning ¹⁶	↓	18 150	21 460	23 970
Grovavfall, energiutvinning	↓	54 040	54 670	56 530
Grovavfall, deponering	↑	5 760	5 630	5 400
Trädgårdsavfall, biologisk behandling	↑	6 930	6 070	4 150
Trädgårdsavfall, energiutvinning	↓	4 190	4 390	5 600
Farligt avfall	↔	3 030	4 190	2 680
Elavfall inklusive batterier	↓	5 600	5 810	6 310
Slam och latrin	↔	2 060	1 720	1 620
Fettavskiljarslam	↔	52 730	50 560	30 250

Insamlat material per invånare (kg) ¹⁷	Trend	2022	2021	2020
Restavfall	↓	190	192	195
Grovavfall	↓	90	94	98
Matavfall	↑	30	26	25
Farligt avfall och elavfall	↓	9	10	10
Förpackningar	↑	70	69	65
Totalt	↓	389	391	393

Återbruk, återvinning, matavfallsinsamling	Trend	Mål 2023	2023	2022	2021
Andel materialåtervinning för avfall som tas emot på återvinningscentraler och återbruk	↓ ¹⁸	35 %	36 %	37 %	38 %
Andel återbruk för material som tas emot på återvinningscentraler och återbruk	↑ ¹⁹	3,5 %	2,4 %	2,1 %	2,2 %
Andel insamlat matavfall till biologisk behandling av uppskattad uppkommen mängd	↑ ²⁰	75 %	42 %	31 %	27 %

¹⁴ Vid publiceringen av denna rapport har vi ännu inte fått 2023 års siffror. Därför redovisas siffrorna från 2020-2022.

¹⁵ Röd pil eftersom målet för året underskreds.

¹⁶ Inkluderade för 2023 även plast-, glasförpackningar samt returpapper som samlats in på ÅVC.

¹⁷ Vid publiceringen av denna rapport har vi ännu inte fått 2023 års siffror. Därför redovisas siffrorna från 2020-2022.

¹⁸ Materialåtervinningen förefaller minska något, men ligger ändå över målet.

¹⁹ Återbruk förefaller öka något under perioden, men ligger ändå under målet.

²⁰ Matavfallsinsamlingen ökar, men ligger långt ifrån målet.

Förbrukning av processkemikalier (ton)	Trend	2023	2022	2021
<i>Vattenproduktion</i>				
Aluminiumsulfat	↓	6 360	7 200	7 000
Kalk	→	2 150	2 220	2 200
Natriumsilikat	↑	100	89	84
Ammoniumsulfat	↓	61	61	76
Vakuumsalt	→	54	54	56
Natriumhypoklorit ²¹	→	2 990	3 010	2 910
Natronlut ²²	-	36	-	-
<i>Avloppsrening</i>				
Järnsulfat (Heptahydrat)	↑	10 100	8 830	8 300
Järnklorid (PIX 111)	↓	530	650	650
Polyaluminiumklorid (PAX XL60)	↑	740 ²³	620	360
Metanol	↓	285	300	290
Pulverpolymer	↓	278	310	300
Flytande polymer (anjonisk polyakrylamid)	↓	14	23	20
Natriumhypoklorit	↓	40	50	96
Citronsyra	→	72	87	91
Oxalsyra ²⁴		29	-	-
Skumdämpare	↓	0,6	0,9	1,2

Genererat avfall i verksamheten (GRI 306-3)

Fraktion (ton)	Trend	2023	2022	2021
Matavfall	→	1,6	1,5	1,6
Källsortering (kan materialåtervinnas)	↓	39 ²⁵	124	174
Varav plastförpackningar	↑	7,8	8,5	7,2
Varav plaströr till behandlare som gör nya plastprodukter	↑	14,2	12,0	8,1
Brännbart (energiutvinning)	↑	122	103	118
Blandat	↑	46	34	24
Bygg- och rivningsavfall (Energiutvinning efter utsortering)	↑	9,8	0 ²⁶	4,1
Farligt avfall till behandling/återvinning	↓	13	12	15
Varav elektronik	↓	8,8	8,4	10,3
Totalt verksamhetsavfall bolag, ton²⁷	↓	232	277	352

²¹ Korrigeringar av tidigare års utfallsvärden, felaktiga beräkningar tidigare år.

²² Ny indikator från 2023.

²³ Ökad användning på grund av bland annat den kraftiga snösmältningen och riklig nederbörd.

²⁴ Ersätter citronsyra i processen.

²⁵ Minskningen beror på att fraktionen metallskrot har minskat, då mer material har kunnat avyttras för återbruk istället.

²⁶ Under 2022 har inga avrop gjorts för fraktionen.

²⁷ Den totala mängden avfall från aktiviteter inom verksamheten minskar, troligtvis på grund av överblivet material har avyttrats.

Interna restprodukter och processavfall (ton)	Trend	2023	2022	2021
Gallerrens från reningsverk som deponeras, återbrukas eller energiutvinns beroende på torrhalt	↑	1 880	2 050	1 790
Sand från reningsverk som deponeras eller återbrukas beroende på föroreningsgrad	↕	590	800	600
Schakt- och jordmassor som deponeras eller återanvänds beroende av föroreningsgrad ²⁸	↓	24 220	32 200	42 400
Avloppsslam till förbränning	↓	0	0	200
Totalt för deponi, energiutvinning och till viss del återanvändning	↓	26 690	35 050	45 000
Avloppsslam till återanvändning:	↕	77 200	72 900	71 700
Varav slam till markanvändning	↓	1 400	6 200 ²⁹	3 000
Varav slam till åkermark	↑	75 800	66 700	68 400
Schakt- och jordmassor som går direkt till återanvändning	↓	3 200 ³⁰	8 400	8 300
Vattenverksmull från vattenverk	↔	17 000	13 300	16 300
Vattenverksmull till markanvändning	↓	6 000	2 300	15 100
Vattenverksmull till åkermark	↑	11 000	11 000	1 200
Totalt till direkt återanvändning	↔	97 400	93 300	96 300

Återanvänt avfall (GRI 306-4 ej fullständig)

Andel cirkulerat material	Trend	2023	2022	2021
Direkt återanvänt material (ton)	↔	97 400	93 300	96 300
Andel cirkulerade restprodukter från verksamheten – avloppsslam, vattenverksmull och direkt återanvända schaktmassor	↑	78 %	73 %	68 %
Andel återvunnen fosfor från avloppsreningsverken till produktiv mark	↑	98 %	93 %	95 %

Minskad klimatpåverkan

Direkta utsläpp av växthusgaser (Scope 1 GHG) 305-1

Koldioxidekvivalenter (ton) (GHG Scope 1)	Trend	2023	2022	2021
Metanutsläpp från avloppsreningsprocessen ³¹	↑	15 200	15 200	13 900
Lustgasutsläpp från avloppsreningsprocessen ³²	↑	18 000	18 000	15 800 ³³
Biogent koldioxidutsläpp från avloppsreningsprocessen ³⁴	↓	31 000	31 000	33 000

²⁸ Mindre mängd till följd av färre stora grävprojekt under 2023.

²⁹ Korrigerad siffra

³⁰ Mindre mängd till följd av färre stora grävprojekt under 2023.

³¹ Då utfall för 2023 ännu inte är sammanställt visas utfall för 2022, som antas vara liknande.

³² Då utfall för 2023 ännu inte är sammanställt visas utfall för 2022, som antas vara liknande.

³³ Mätvärde saknas för 2021, därför redovisas samma värde som för 2020.

³⁴ Då utfall för 2023 ännu inte är sammanställt visas utfall för 2022, som antas vara liknande. Utfall för 2022 är korrigerat.

Summa biogena läckage		64 200	64 200	62 700
Utsläpp från bränsleförbrukning av ägda fordon		120	160	200
Utsläpp från bränsleförbrukning av arbetsfordon vid ÄVC ³⁵		117	117	45
Olja		0	13	13
Rötgas till värme och metandestruktion		590	600	880
Diesel, reservkraft		160	140 ³⁶	39
Totalt		990	1 030	1 200

Indirekta utsläpp av växthusgaser, tillförd energi (Scope 2 GHG) (GRI 305-2)

Koldioxidekvivalenter (ton) (GHG Scope 2)	Trend	2023	2022	2021
Fjärrvärme		1 460	1 450	2 350
El*		740	750	750
Stadsgas		11	17	0,2
Fjärrkyla		0,11	0,10	0,10
Totalt (avrundat)		2 200	2 200	3 100

Jämförelse av koldioxidekvivalenter med andra elmixar (ton/GWh)	Ton CO ₂ ekv	Emissionsfaktor
Nordisk elmix ³⁷	6800	50,4
Inköpt el via Stockholms stads avtal ³⁸	740	5,5

Koldioxidekvivalenter per m3 renat vatten (scope 1 + 2) (kg CO ₂ /m3)	Trend	2023	2022	2021
Dricksvattenproduktion		0,0022	0,0035	0,0042
Avloppsrening		0,016	0,015	0,024
Totalt		0,018	0,019	0,028

³⁵ Uppgifter för 2023 tillgängliga först efter denna rapportens publicering. Utfall för 2022 är korigerat.

³⁶ Reservkrafttaggregat har behövt köras mer under 2022 och 2023 än föregående år.

³⁷ Emissionsfaktor Nordisk elmix , femårsmedel (Platsbaserad)

³⁸ Marknadsbaserad Emissionsfaktor 100% Grön el

Övriga indirekta utsläpp uppströms och nedströms (Scope 3 GHG) (GRI 305-3, ej fullständig)³⁹

Koldioxidekvivalenter (ton)	2023 ⁴⁰	2022	2021	Referens
Bygg inom Stockholms framtida avloppsrening ⁴¹		4 100	2 400	Beräkning från miljöredovisning
Processkemikalier Avloppsrening	4 800	4 800	4 400	VA-verktyg koldioxidberäkning
Varav metanol av fossilt ursprung	390	220	220	VA-verktyg koldioxidberäkning
Processkemikalier Vattenproduktion	3 200	5 300	5 000	Va-verktyg koldioxidberäkning
Insatsvaror, gjutjärnsgods		17	17	Mängder från varukatalogen
Transporter till ÅVC ⁴²		748	636	Klimatberäkning Återbruk från ÅVC
Bränsle entreprenader egen regi-arbeten	520	600	780	Statistik från entreprenörer
IT-hantering	640	640	640	Antaganden och beräkningar från rapport
Värme och el för hyresgäster	0 ⁴³	13	13	Statistik från uppföljning oljeförbrukning
Uppgradering till fordonsgas	1 550	1 694	1 622	VA beräkningsverktyg
Tjänsteresor flyg	9,9	3,2	2,1	Statistik från anlitad resebyrå
Tjänsteresor tåg	0,64	0,24	0,27	Statistik från anlitad resebyrå
Transporter från återvinningscentraler ⁴⁴		11	9	Klimatberäkning Återbruk ÅVC
Transporter internt avfall ⁴⁵	1,2	1,2	1,2	Statistik transporter och uppskattade km
Transporter vattenverksmull ⁴⁶		26	0,2	Statistik transporter och uppskattade km
Transporter slam ⁴⁷		508	7	Statistik transporter och uppskattade km
Transporter rens och sand ⁴⁸		7	0,8	Statistik transporter och uppskattade km

Organisationens energianvändning (GRI 302-1)

Bränsleförbrukning icke förnybara källor (MWh)	Trend	2023	2022	2021
Olja		0	46	90
Bensin		130	73	130
Diesel		670	450 ⁴⁹	510
Stadsgas ⁵⁰		70	110	100
Gasol ⁵¹		0	34	34
Totalt		870	715	860

³⁹ Uppgifter till Scope 3 tillkommer undan för undan vartefter vi utvidgar redovisningen. Detta gäller även retroaktivt.

⁴⁰ Många uppgifter för 2023 är tillgängliga först efter denna rapportens publicering.

⁴¹ För 2022 erhöles en siffra från SFA-projektet som är baserad på bränsleförbrukning för pågående entreprenader

⁴² Korrigerat värde 2021 och 2022 utifrån klimatberäkning som gjorts för Återbruksverksamhet vid ÅVC.

⁴³ De sista oljepannorna hos hyresgäster byttes ut under 2022.

⁴⁴ Korrigerat värde 2021 och 2022 utifrån klimatberäkning som gjorts för Återbruksverksamhet vid ÅVC.

⁴⁵ Uppskattad siffra för 2021-2023 som måste ses över.

⁴⁶ Korrigerat värde 2022 utifrån beräkningar med kvalitetssäkrad indata. 2021 års värde uppskattat.

⁴⁷ Korrigerat värde 2022 utifrån beräkningar med kvalitetssäkrad indata. 2021 års värde uppskattat.

⁴⁸ Korrigerat värde 2022 utifrån beräkningar med kvalitetssäkrad indata. 2021 års värde uppskattat.

⁴⁹ Korrigerad siffra.

⁵⁰ Användningen av stadsgas beror på hur mycket biogas som används för värme. Det varierar beroende på avsättningen av biogas som fordonbränsle.

⁵¹ Gasol används till biokolsanläggning som avvecklats 2023.

Bränsleförbrukning förnybara källor (MWh)	Trend	2023	2022	2021
Biogas	↓	990	1 040	1 170
Rötgas för uppvärmning	↑	7 600	9 280	11 370
HVO	↑	920	820	670
RME ⁵²	-	220	-	-
Totalt	↓	9 730	11 140	13 200

Energianvändning såld energi per energislag (MWh)	Trend	2023	2022	2021
Total elanvändning	↓	135 430	136 760	137 250
Total värmeanvändning	↑	33 360	32 980	30 740
Total användning av kyla	→	11	11	11
Total såld el ⁵³	→	1 810	1 900	1 850
Total såld värme till hyresgäst	↓	190	220	-
Total såld rötgas	↑	102 780	93 290	91 020

Total energianvändning (MWh)	Trend	2023	2022	2021
Energianvändning, rening dricksvatten (vattenverk, ledningsnät vatten samt hälften av fordonsförbrukning)	↓	69 210	68 960	70 490
Energianvändning, rening avloppsvatten (reningsverk, ledningsnät avlopp, rötgasproduktion samt hälften av fordonsförbrukning)	↓	101 300	102 800	104 010
Energianvändning avfallsanläggningar och fastigheter	↑	2 800	2 490	2 490
Energianvändning projekt ⁵⁴	↑	6 090	7 280	4 890
Total energianvändning	↓	179 400	181 530	181 880

Energiintensitet (GRI 302-3)

Energi per producerat dricksvatten och renat avloppsvatten (Mm3)	Trend	2023	2022	2021
Total mängd producerat dricksvatten	↓	141	145	147
Total mängd avloppsvatten till reningsverket ⁵⁵	↑	166	153	151
Energianvändning, kWh per renat m ³ dricksvatten. (Vattenverk, ledningsnät vatten samt hälften av fordonsbränsle ⁵⁶)	→	0,49	0,48	0,48
Energianvändning, kWh per renat m ³ avloppsvatten. (Reningsverk, ledningsnät avlopp, rötgasproduktion samt hälften av fordonsbränsle)	↓	0,61	0,67	0,69

⁵² Nytt miljöbränsle från och med 2023.

⁵³ Vidarefakturerad el till Scandinavian Biogas som hyr och bedriver verksamhet i våra lokaler.

⁵⁴ Projekt har brutits ut som en egen kategori från och med 2022, därav minskningen för poster ovanför.

⁵⁵ Avloppsvatten som kommit in till reningsverket.

⁵⁶ Grov uppskattning att hälften av fordonsförbrukningen är dedikerad vattenrening och andra hälften avloppsrening.

Hållbart arbetsliv

Arbetsrelaterade skador (GRI 403-2)

Antal händelser inrapporterade i system	Trend	2023	2022	2021
Antal riskobservationer (rapporterad risk för att något skulle kunna hända)	↑	247	136	109
Antal rapporterade tillbud (händelse där ingen person blivit skadad)	↑	100	102	64
Antal rapporterade olycksfall (händelse där någon blivit skadad oavsett skadans omfattning) ⁵⁷	→	38	35	39
Antal olycksfall med sjukfrånvaro	→	3	3	4

Hälsa, antikorrupktion och mänskliga rättigheter

Medarbetare och sociala förhållanden	Trend	Mål 2023	2023	2022	2021
Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	↑	15	27	18	9
Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar ⁵⁸	↓	10	5	10	6
Aktivt Medskapandeindex (medarbetarenkät)	↑	84	83	83	80
Ledarskapsindex ⁵⁹	↓	85	87	88	-
Motivationsindex ⁶⁰	↑	80	83	82	-
Sjukfrånvaro totalt	↓	3,5 %	3,6 %	3,4 %	3,8 %
Sjukfrånvaro dag 1-14	↓	1,5 %	1,7 %	1,6 %	2,0 %
Antikorrupktion - Antal anmärkningar vid internkontrollgranskning och revision avseende förtroendekänsliga poster	→	0	0	0	0
Antal fall av korrupktion och mutor ⁶¹	-	0	0		
Mänskliga rättigheter - andel anställda som omfattas av kollektivavtal	→	100%	100%	100%	100%

Statistik över anställda (GRI 102-8)

Anställda per 31 december ⁶²	2023 Kvinnor	2023 Män	2022 Kvinnor	2022 Män	2021 Kvinnor	2021 Män
Antal tillsvidareanställda	286	484	249	447	235	437
varav heltidsanställda	284	483	247	446	233	435
varav deltidsanställda	2	1	2	1	2	2
Antal visstidsanställda	4	7	7	9	8	19

⁵⁷ Inkluderar även hot, våld eller rån på arbetet.

⁵⁸ Tidsbegränsad anställning för personer som står långt från arbetsmarknaden samt unga 16-29 år som är behov av särskilda stödinsatser för att komma in i arbetslivet.

⁵⁹ Ny indikator från 2022

⁶⁰ Ny indikator från 2022

⁶¹ Ny indikator från 2023.

⁶² I tillsvidareanställda ingår provanställda men inte timanställda.

Hållbara inköp

Andel leverantörer som granskats enligt kriterier för miljö (308-1) respektive sociala kriterier (414-1)⁶³

Andel upphandlade avtal där krav på miljö och social hållbarhet hanteras	Trend	2023	2022	2021
Andel annonserade upphandlingar > 1 Mkr där miljökrav ställts	↑	90 %	98 %	85 %
Andel annonserade upphandlingar > 1 Mkr där sociala krav ställts	↑	100 %	98 %	92 %
Andel annonserade upphandlade avtal > 1 Mkr där en plan för systematisk uppföljning tagits fram	↑	88 %	72 %	44 %
Andel annonserade upphandlingar > 1 Mkr där dokumenterad riskanalys finns	↑	92 %	70 %	34 %
Andel avtal med stor hållbarhetspåverkan där leverantör granskats under året ⁶⁴	↓	33 %	42 %	-

Ekonomisk hållbarhet

Ekonomiska uppgifter	2023	2022	2021
Nettoomsättning, Mkr	3 477	2 941	2 613
Rörelseresultat, Mkr	272	52	-47
Resultat efter finansiella poster, Mkr	-123	-85	-149
Balansomslutning	31 537	27 490	23 953
Anläggningstillgångar	30 254	26 338	22 993
Soliditet, %	1,3	2,2	2,8
Medelantal anställda, st	748	707	690

Utvecklingen av betydande infrastrukturinvesteringar (GRI 203-1)

Investeringar (Mkr)	2023	2022	2021
Totalt utfall av investeringar	4 524	3 901	3 631

De tre största projekten utifrån budget/prognos (Mkr)	Prognos totalt	Ackumulerat utfall tom 2023	2023	2022	2021
Stockholms framtida avloppsrening (SFA)	19 500	8 677	2 152	1 369	1 462
Resursutvinning Stockholm (RUS)	1 188	857	419	160	94
Tvärförbindelse Södertörn	1 138	102	35	25	14

⁶³ Upplysningarna täcker inte GRI:s riktlinjer till fullo.

⁶⁴ Ett nytt arbetssätt för uppföljning av avtal infördes under 2022, där leverantörer av varor och tjänster med stor hållbarhetspåverkan ska granskas årligen.

GRI-index

Standardupplysningar

GRI 2: Generella upplysningar 2021

GRI	Beskrivning	Sida	Kommentar/Avsnitt
	Organisationen och redovisningsprinciper		
2-1	Information om organisationen a) Företagsnamn b) Ägarstruktur och företagsform c) Lokalisering av företags huvudkontor d) Länder företaget har verksamhet i	5-6	Uppdrag och ägande a) Stockholm Vatten och Avfall b) Stockholms stad m.fl. och aktiebolag c) Norra Ulvsunda, Stockholm d) Sverige
2-2	Enheter som omfattas av hållbarhetsredovisningen	36	Stockholm Vatten och Avfall AB (556969-3111) Stockholm Vatten AB (556210-6855) Stockholm Avfall AB (556969-3087)
2-3	Redovisningsperiod, frekvens och kontaktperson	36	Om redovisningen. Kontaktperson för hållbarhetsredovisningen är Gofi Aldstam, hållbarhetschef på Stockholm Vatten och Avfall.
2-4	Förändringar i tidigare rapporterade upplysningar	36	Om redovisningen
2-5	Externt bestyrkande	36	Om redovisningen
	Aktiviteter och anställda		
2-6	Aktiviteter, värdekedja och andra affärsförbindelser	4-6	Tillsammans för världens mest hållbara stad Uppdrag och ägande
2-7	Medarbetare	84	Indikatorer för Hållbart arbetsliv
	Styrning		
2-13	Delegering av beslutsfattande för att hantera påverkan	35	Systematiskt hållbarhetsarbete
2-26	Mekanismer för rådgivning och rapportering av angelägenheter för organisationen	35	Vårt ansvar inom antikorruption
2-29	Metod för intressentengagemang	8	Intressenter
2-30	Kollektivavtal	84	Indikatorer för Hållbart arbetsliv
3-1	Process för att fastställa väsentliga hållbarhetsfrågor	11, 36	Våra viktigaste hållbarhetsområden Väsentlighetsanalys
3-2	Lista på väsentliga hållbarhetsfrågor	11	Våra viktigaste hållbarhetsområden
3-3	Styrning av väsentliga hållbarhetsfrågor	7, 15, 21, 26, 29, 33	Styrning allmänt och styrning och förutsättningar för respektive viktigt hållbarhetsområde

Upplysningar, viktigaste hållbarhetsområdena

GRI	Beskrivning	Sida	Kommentar/Avsnitt
GRI 301	Material		
301-1	Total vikt eller volym av huvudsakliga produktionsmaterial	79-80	Indikatorer Cirkulär verksamhet
GRI 302	Energi		
302-1	Organisationens energiförbrukning	82-83	Indikatorer Minskad klimatpåverkan
302-3	Energiintensitet	83	Indikatorer
GRI 303	Vatten och vattenutsläpp		
303-1	Interaktion med vatten som en delad resurs	12-14	Rent vatten
303-2	Styrning av viktig påverkan från vattenutsläpp	15	Rent vatten – styrning och förutsättningar
303-4	Utsläpp till vatten	77	Indikatorer Rent vatten
GRI 305	Utsläpp till luft		
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (Scope 1 GHG)	80	Indikatorer, Minskad klimatpåverkan
305-2	Indirekta utsläpp av växthusgaser från köpt energi (Scope 2 GHG)	81	Indikatorer, Minskad klimatpåverkan
305-3	Övriga indirekta utsläpp uppströms och nedströms (Scope 3 GHG)	82	Indikatorer. Redovisas endast delvis, då tillräcklig data saknas.
GRI 306	Avfall		
306-1	Uppkomst av avfall och viktig påverkan	19-20	Cirkulär verksamhet
306-2	Styrning av viktig påverkan från avfall	21	Cirkulär verksamhet – styrning och förutsättningar
306-3	Genererat avfall	81-82	Indikatorer, Cirkulär verksamhet
306-4	Återanvänt avfall	81-82	Indikatorer, Cirkulär verksamhet Redovisas endast delvis, då tillräcklig data saknas.
GRI 308	Leverantörsbedömning – miljö		
308-1	Andel leverantörer som granskats avseende miljökriterier	85 32 34	Indikatorer, Hållbara inköp Redovisas endast delvis, då tillräcklig data saknas.
GRI 403	Medarbetares hälsa och säkerhet		
403-6	Arbete för god hälsa	29	Hållbart arbetsliv

GRI	Beskrivning	Sida	Kommentar/Avsnitt
403-9	Arbetsrelaterade skador	84	Indikator Redovisas endast delvis (endast anställda)
GRI 414	Social leverantörsbedömning		
414-1	Andel leverantörer som granskats avseende sociala kriterier	85 32 34	Indikatorer, Hållbara inköp Redovisas endast delvis, då tillräcklig data saknas.
GRI 416	Kunders hälsa och säkerhet		
416-2	Antal fall med anmärkningar på dricksvatten	77	Indikatorer, Rent vatten

Hållbarhetsrapporten har godkänts för utfärdande av styrelsen.

Stockholm den 7 mars 2024

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till bolagsstämman i Stockholm Vatten och Avfall AB, org.nr 556969-3111

Uppdrag och ansvarsfördelning

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för räkenskapsåret 2023 på sidorna 9-36 och 77-88 för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Granskningens inriktning och omfattning

Min granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 *Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten*. Detta innebär att min granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Jag anser att denna granskning ger mig tillräcklig grund för mitt uttalande.

Uttalande

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor

Stockholm Vatten och Avfall är en samhällsbyggare i framkant som driver och utvecklar vatten- och avfallstjänster med miljöfokus. Varje dag, året runt förser vi 1,5 miljoner stockholmare med rent och gott kranvatten, renar avloppsvatten och ser till att avfallet tas om hand. Tillsammans med invånare, företag och andra intressenter arbetar vi för att Stockholm ska bli världens mest hållbara stad.

Stockholm Vatten och Avfall

Tel 08-522 120 00

kund@svoa.se

www.svoa.se

En del av Stockholms stad

Årsredovisning
för
Stockholm Avfall AB
556969-3087

Räkenskapsåret
2023

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	6
Balansräkning	7
Rapport över förändring i eget kapital	9
Kassaflödesanalys	10
Noter	11

Styrelsen och verkställande direktören för Stockholm Avfall AB avger härmed årsredovisning för räkenskapsåret 2023.

Förvaltningsberättelse

Ägarförhållanden

Stockholm Avfall AB ägs till 100% av Stockholm Vatten och Avfall AB, 556969-3111. I koncernen Stockholm Vatten och Avfall ingår även Stockholm Vatten AB.

Verksamhetens art och inriktning

Stockholm Avfall AB, ansvarar för de uppgifter som enligt miljöbalken och andra författningar gäller för staden i fråga om avfallshantering. Uppgifterna omfattar hantering av avfall inom kommunens ansvar; insamling, transport och behandling av restavfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall, returpapper samt från 2024 insamling av förpackningsmaterial. Vidare ansvarar bolaget för till verksamheten hörande anläggningar och tjänster.

Uppgifter inom kommunens avfallsansvar som inte får lämnas över till bolag åligger Avfallsnämnden som verksamhetsansvarig nämnd. Inom ramen för Avfallsnämndens ansvar återfinns beredning av avfallstaxa och renhållningsordning, innehållande avfallsplan och föreskrifter, samt myndighetsutövning mot enskilda inom driften av avfallsverksamheten. Renhållningsordning och avfallstaxa beslutas av kommunfullmäktige.

Stockholm Avfall AB har sitt säte i Stockholm och huvudkontoret ligger i Norra Ulvsunda.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Väsentliga händelser inom Stockholm Avfall AB är hänförliga till exempelvis bolagets investering i en ny sorteringsanläggning, matavfallsobligatoriet och implementeringen av det kommunala insamlingsansvaret för förpackningsmaterial som träder i kraft vid årsskiftet 2024.

Arbetet med framtagande av ny avfallsplan 2025-2030, som innehåller mål och åtgärder för att hantera Stockholms kommunala avfall, har pågått under året. Diskussioner om innehåll har under hösten förts med specialistkompetens hos miljöförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret med flera. Samtliga förvaltningar och bolag har getts möjlighet att skriftligt inkomma med synpunkter på ett tidigt utkast av mål och åtgärder. Interna och externa synpunkter har arbetats in i utställningsförslaget och data har sammanställts i beskrivande texter och bilagor. Avsikten är att slutföra arbetet med utställningsversionen under januari för att denna ska kunna behandlas i avfallsnämnden under mars 2024.

Den stadsövergripande halvtidsuppföljningen av innevarande avfallsplan 2021-2024 genomfördes under våren 2023 och presenterades för avfallsnämnden i september.

Ett slutligt förslag till reviderade avfallsföreskrifter har tagits fram. Förslaget har beaktat de relevanta synpunkter som inkom under utställningstiden. Avfallsnämnden godkände förslaget till reviderade avfallsföreskrifter den 7 december 2023.

Under november lämnade bolagets VD sin tjänst och en tillförordnad VD tog över fram till januari 2024 då en ny VD tillträdde.

Resursutvinning Stockholm (RUS)

I Högdalen uppförs en anläggning för eftersortering av stadens mat- och restavfall. Byggnationerna har löpt på enligt plan och avfallsverksamheten förbereder för övertagande av drift och förvaltning under hösten 2024. Beslut är fattat om att anläggningen ska drivas i egen regi. Anläggningen ska med modern

teknik sortera ut matavfallspåsar från hushåll som inte kan ha separat matavfallsinsamling men också plast och metall som av misstag hamnat i restavfallet. På så sätt kommer anläggningen att bidra till en minskning av stadens koldioxidutsläpp med cirka 32 700 ton per år.

Matavfallsinsamling

Från och med 2023 gäller obligatorisk matavfallsinsamling för samtliga hushåll och verksamma inom staden. Med start under januari påbörjades leverans av cirka 10 000 matavfallskärl till de villakunder som ännu ej hade ett system för sortering av matavfall.

Den 1 januari 2024 införs förändringar i avfallsförordningen. Ändringarna innebär bland annat att matavfall ska sorteras och hållas separat från övrigt avfall. Den som har en matavfallskvarn installerad måste även ha ett godkänt system för insamling av matavfall. Bolaget uppskattar att cirka 22 000 hushåll i dag har en matavfallskvarn installerad, varav cirka 1 000 i villafastigheter. Bolaget har reviderat avfallsföreskrifterna och avfallstaxan med hänsyn till lagändringen.

Under hösten 2023 har Stockholm Avfall AB, mot bakgrund av ovan nämnd lagändring, ansökt om dispens hos Naturvårdsverket gällande obligatorisk utsortering av matavfall för vissa behållartyper; 240-literssäck, stationär sopsug utan separat fraktion för matavfall och mobil sopsug utan separat fraktion för matavfall. Kunder med dessa behållartyper planeras att, från och med att eftersorteringsanläggningen RUS står färdig, anslutas till systemet för optisk sortering. Med anledning av att det uppstår ett glapp mellan de nationella kraven om separat sortering av matavfall och färdigställandet av RUS har bolaget valt att ansöka om dispens för dessa kunder hos Naturvårdsverket.

Återvinning och återbruk

Från och med årsskiftet 2023 har SVOA och SÖRAB (Söderhalls Renhållningsverk AB) framgångsrikt samarbetat för att möjliggöra återvinning över kommungränser med ekonomisk utjämning. Med systemet möjliggörs för boende i Stockholm och boende i kommunerna som tillhör SÖRAB att besöka varandras återvinningscentraler. Under året har 85 000 besök från SÖRAB-kommuner registrerats.

Förberedelser för att byta ut äldre skyltar till nya med nationella avfallssymboler på återvinningscentralerna har slutförts. Produktionen startar före årsskiftet, och skyltarna kommer att sättas upp under kvartal 1 2024.

Styrelsen beslutade att bolaget inte går vidare med detaljplanearbetet med nya Sättra ÅVC eftersom hanteringen av sulfidberg på den tilltänkta ytan blir flerdubbelt dyrare än vad som inryms i det gällande genomförandebeslutet. I och med att befintlig Sättra ÅVC stängs våren 2025 pågår dialog med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret samt privata aktörer för att hitta alternativa lösningar för området

Insamlingsverksamheten

Arbetet med det kommande insamlingsansvaret för hushållens förpackningar har varit intensivt under året. Alla upphandlingar är genomförda och planering inför avtalsuppstart vid årsskiftet 2024 har pågått. Arbetsgrupper har jobbat med bland annat implementering av alla driftentreprenader, framtagning av interna processer och arbetssätt, IT-utveckling, kommunikation med berörda målgrupper och få till alla bygglov samt polistillstånd för 250 återvinningsstationer. Systemet ska stegvis byggas ut till 2027.

Restavfallet minskar som en tydlig trend över tid. Detta kan ses i samband med den ökning av insamlat matavfall som skett under året. Reklamationsnivåerna är fortsatt låga och väntas för året hamna bättre än målvärdet.

Flerårsöversikt (Mnkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Nettoomsättning	990	874	742	654	647
Rörelseresultat	51	47	8	-29	-16
Resultat efter finansiella poster	32	43	5	-31	-18
Balansomslutning	1 298	898	656	584	373
Soliditet, % (1)	3,7	5,8	2,8	2,3	2,0
Medelantal anställda	58	54	52	47	46

(1) Justerat eget kapital/Balansomslutning. Med justerat eget kapital avses eget kapital samt obeskattade reserver med avdrag för uppskjuten skatteskuld.

Förväntad framtida utveckling

Den framtida utvecklingen för avfallsverksamheten är nära knuten till Stockholms stads utveckling. En växande stad medför ökade krav för att säkerställa avfallshantering med god kvalitet, service och med så liten miljöpåverkan som möjligt.

För att säkra att vi har en infrastruktur för avfallshanteringen som hjälper oss att nå de mål och miljökrav som finns behövs även nära samarbeten inom Stockholm stad såväl som inom regionen och med externa utvecklare och leverantörer.

Forskning och utveckling

Stockholm Avfall AB arbetar aktivt med forskning, utveckling och innovation (FoU) inom områden med anknytning till avfall. Bolaget samarbetar med svenska och internationella universitet och högskolor samt forskningsinstitut, branschorganisationer och andra avfallsorganisationer. År 2023 har en bolagsgemensam plattform tagits fram för att utveckla och effektivisera FoU-arbetet. Under året har ett antal FoU-projekt gjorts bland annat ett återbruksprojekt inom Klimatneutralt Stockholm 2030.

Finansiella instrument och räntor

I Stockholms stad samordnar och ansvarar Finansavdelningen för all upplåning för Stockholms stad och koncernen Stockholms Stadshus AB inom kommunkoncernen. Bolagets lån hos kommunkoncernen Stockholms stad uppgick till 1 064 (655) mnkr per den 31 december 2023. Räntan på bolagets lån har under året ökat med 1,07 procentenheter. Räntan på lån från staden var 18,6 (4,6) mnkr. Räntan bestäms utifrån snitträntan från kommunkoncernens externa skuld. Enligt stadens prognos förväntas räntan stiga till över 3% under det kommande året. Bolaget är räntekänsligt och en procentenhets högre räntesats skulle ha ökat bolagets ränteutgifter med 12 milj kr.

Hållbarhet

Stockholm Avfall AB arbetar med en rad frågor inom hållbarhetsområdet. Om detta kan läsas i koncernens års- och hållbarhetsrapport. Se mer under not 22.

Tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken

Inom Stockholm Avfall AB bedriver enheten för återvinning verksamhet som är tillstånds- och anmälningspliktig enligt miljöbalken. Det finns fem tillståndspliktiga återvinningscentraler: Bromma, Lövsta, Vantör, Östberga och Sättra. Anläggningar som är anmälningspliktiga är återbruken i Roslagstull, Skärholmen och Rinkeby, sexton miljöstationer för farligt avfall. Miljöstationerna är placerade runt om i staden, främst i anslutning till bensinstationer. Det finns också ett tiotal insamlingspunkter för farligt avfall i butiker runt om i staden. Samtliga nämnda insamlingspunkter ingår i stadens system för insamling av farligt avfall och/eller grovavfall.

Förslag till vinstdisposition (kronor)

Not 21

Till årsstämman förfogande står följande

Balanserat resultat	21 986 664
Årets resultat	<u>25 474 177</u>
	47 460 841

Styrelsen föreslår att

i ny räkning balanseras	<u>47 460 841</u>
-------------------------	-------------------

Företagets resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning samt kassaflödesanalys med noter.

Resultaträkning

Tkr

Not

2023-01-01
-2023-12-31

2022-01-01
-2022-12-31

Rörelsens intäkter

Nettoomsättning	2, 3	990 037	874 382
Aktiverat arbete för egen räkning		178	188
		990 215	874 570

Rörelsens kostnader

Råvaror och förnödenheter		-41 773	-26 935
Övriga externa kostnader	4, 11	-827 242	-743 625
Personalkostnader	5	-46 412	-41 409
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar		-15 022	-15 031
Realisationsresultat vid avyttring av immateriella och materiella anläggningstillgångar		-6 867	-21
Övriga rörelsekostnader		-1 687	-346
		-939 003	-827 367

Rörelseresultat

51 212 **47 203**

Resultat från finansiella poster

Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		41	2
Räntekostnader och liknande resultatposter		-18 755	-4 633
		-18 714	-4 631

Resultat efter finansiella poster

32 498 **42 572**

Resultat före skatt

32 498 **42 572**

Skatt på årets resultat	6	-7 024	-8 943
-------------------------	---	--------	--------

Årets resultat **25 474** **33 629**

Balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31

2022-12-31

TILLGÅNGAR

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader, mark och markanläggningar	7	74 451	80 699
Maskiner och andra tekniska anläggningar	8	46 853	58 478
Inventarier, verktyg och installationer	9	193	1 122
Pågående nyanläggningar	10	963 087	514 144
		1 084 584	654 443

Finansiella anläggningstillgångar

Uppskjuten skattefordran	12	0	0
		0	0

Summa anläggningstillgångar

1 084 584

654 443

Omsättningstillgångar

Kortfristiga fordringar

Fordringar hos koncernföretag		6 284	39 685
Aktuella skattefordringar		180	349
Övriga fordringar		27 370	24 200
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	179 188	179 187
		213 022	243 421

Summa omsättningstillgångar

213 022

243 421

SUMMA TILLGÅNGAR

1 297 606

897 864

Balansräkning

Tkr

Not

2023-12-31

2022-12-31

EGET KAPITAL OCH SKULDER

Eget kapital

Bundet eget kapital

Aktiekapital	14	100	100
		100	100

Fritt eget kapital

Erhållna aktieägartillskott		0	30 000
Balanserad vinst eller förlust		21 987	-11 642
Årets resultat		25 474	33 629
		47 461	51 987

Summa eget kapital		47 561	52 087
---------------------------	--	---------------	---------------

Avsättningar

Uppskjuten skatteskuld	15	258	377
Summa avsättningar		258	377

Långfristiga skulder

Förutbetalda anläggningsavgifter	16	0	1 934
Summa långfristiga skulder		0	1 934

Kortfristiga skulder

Leverantörsskulder		104 242	81 651
Skulder till koncernföretag		9 769	10 499
Finansiella skulder till koncernföretag	17	1 064 069	654 822
Aktuella skatteskulder	6	7 143	0
Övriga skulder		1 514	1 402
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	63 050	95 092
Summa kortfristiga skulder		1 249 787	843 466

SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		1 297 606	897 864
---------------------------------------	--	------------------	----------------

Rapport över förändringar i eget kapital

Tkr

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital	
	Aktie- kapital	Bundna reserver	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Ingående eget kapital 2022-01-01	100	0	18 358	18 458
Årets resultat 2022			33 629	33 629
Utgående eget kapital 2022-12-31	100	0	51 987	52 087
Ingående eget kapital 2023-01-01	100	0	51 987	52 087
Årets resultat 2023			25 474	25 474
Återbetalad aktieägartillskott			-30 000	-30 000
			-30 000	-30 000
Utgående eget kapital 2023-12-31	100	0	47 461	47 561

Kassaflödesanalys

Tkr

Not

2023-01-01
-2023-12-31

2022-01-01
-2022-12-31

Den löpande verksamheten

Resultat efter finansiella poster

32 498

42 572

Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

19

15 547

14 617

**Kassaflöde från den löpande verksamheten före
förändring av rörelsekapital**

48 045

57 189

Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet

Förändring av kortfristiga fordringar

24 549

-57 568

Förändring av kortfristiga skulder

-6 675

94 894

Kassaflöde från den löpande verksamheten

65 919

94 515

Investeringsverksamheten

Investeringar i materiella anläggningstillgångar

-445 164

-206 906

Kassaflöde från investeringsverksamheten

-445 164

-206 906

Finansieringsverksamheten

Återbetalda aktieägartillskott

-30 000

0

Kassaflöde från finansieringsverksamheten

-30 000

0

Årets kassaflöde

-409 245

-112 391

Likvida medel vid årets början

Likvida medel vid årets början

-654 823

-542 432

Likvida medel vid årets slut

20

-1 064 068

-654 823

Noter

Tkr

Not 1 Allmän information samt redovisnings- och värderingsprinciper

Allmän information

Stockholm Avfall AB med organisationsnummer 556969-3087 är ett aktiebolag registrerat i Sverige med säte i Stockholm. Företaget ansvarar för de uppgifter som enligt miljöbalken och andra författningar åligger Stockholm stad i fråga om avfallshantering.

1 juli 2014 överfördes verksamheten från Stockholms stads trafikkontor till det nybildade bolaget Stockholm Vatten Avfall AB genom en inkrämsöverlåtelse.

Redovisningsprinciper och värderingsprinciper

Företaget tillämpar Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 *Årsredovisning och koncernredovisning* ("K3")

Intäkter

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av den ersättning som erhållits eller kommer att erhållas, med avdrag för mervärdeskatt, rabatter, returer och liknande avdrag.

Stockholm Avfall AB:s intäkter utgörs huvudsakligen av taxeintäkter i enlighet med fastställd avfallstaxa. Prissättning för försäljning av företagets tjänster sker med hänsyn till självkostnadsprincipen i enlighet med Miljöbalken 27 kap. §5.

Leasingavtal

Ett finansiellt leasingavtal är ett avtal enligt vilket de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet av en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till leasetagaren. Övriga leasingavtal klassificeras som operationella leasingavtal. Samtliga leasingavtal redovisas enligt reglerna för operationell leasing.

Leasetagare

Leasingavgifter vid operationella leasingavtal kostnadsförs linjärt över leasingperioden, såvida inte ett annat systematiskt sätt bättre återspeglar användarens ekonomiska nytta över tiden.

Låneutgifter

Låneutgifter avseende lånat kapital som kan hänföras till inköp, konstruktion eller produktion av en tillgång som tar betydande tid att färdigställa innan den kan användas eller säljs inräknas i tillgångens anskaffningsvärde tills den tidpunkt då tillgången är färdigställd för dess avsedda användning eller försäljning. Övriga låneutgifter redovisas i resultaträkningen i den period de uppkommer.

Offentliga bidrag

Inkomster från offentliga bidrag som är förenade med krav på framtida prestation redovisas som intäkt när prestationen utförs och de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen sannolikt kommer att tillfalla företaget och inkomsten kan beräknas tillförlitligt. Offentliga bidrag har värderats till det verkliga värdet av den tillgång som företaget fått.

Ersättningar till anställda

Ersättningar till anställda i form av löner, betald semester, betald sjukfrånvaro m m samt pensioner redovisas i takt med intjänandet. Beträffande pensioner och andra ersättningar efter avslutad anställning klassificeras dessa som avgiftsbestämda eller förmånsbestämda pensionsplaner. Företaget har endast avgiftsbestämda pensionsplaner. Det finns inga övriga långfristiga ersättningar till anställda.

Avgiftsbestämda planer

För avgiftsbestämda planer betalar företaget fastställda avgifter till en separat oberoende juridisk enhet och har ingen förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Företagets resultat belastas för kostnader i takt med att förmånerna intjänas vilket normalt sammanfaller med tidpunkten för när premier erlaggs.

Inkomstskatter

Skattekostnaden utgörs av summan av aktuell skatt och uppskjuten skatt.

Aktuell skatt

Aktuell skatt beräknas på det skattepliktiga resultatet för perioden. Skattepliktigt resultat skiljer sig från det redovisade resultatet i resultaträkningen då det har justerats för ej skattepliktiga intäkter och ej avdragsgilla kostnader samt för intäkter och kostnader som är skattepliktiga eller avdragsgilla i andra perioder. Aktuell skatteskuld beräknas enligt de skattesatser som gäller per balansdagen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas på temporära skillnader mellan det redovisade värdet på tillgångar och skulder i de finansiella rapporterna och det skattemässiga värdet som används vid beräkning av skattepliktigt resultat. Uppskjuten skatt redovisas enligt den s k balansräkningsmetoden. Uppskjutna skatteskulder redovisas för i princip alla skattepliktiga temporära skillnader, och uppskjutna skattefordringar redovisas i princip för alla avdragsgilla temporära skillnader i den omfattning det är sannolikt att beloppen kan utnyttjas mot framtida skattepliktiga överskott.

Det redovisade värdet på uppskjutna skattefordringar omprövas varje balansdag och reduceras till den del det inte längre är sannolikt att tillräckliga skattepliktiga resultat kommer att finnas tillgängliga för att utnyttjas, helt eller delvis, mot den uppskjutna skattefordran.

Värderingen av uppskjuten skatt baseras på hur företaget, per balansdagen, förväntar sig att återvinna det redovisade värdet för motsvarande tillgång eller reglera det redovisade värdet för motsvarande skuld. Uppskjuten skatt beräknas baserat på de skattesatser och skatteregler som har beslutats före balansdagen.

Aktuell och uppskjuten skatt för perioden

Aktuell och uppskjuten skatt redovisas som en kostnad eller intäkt i resultaträkningen, utom när skatten är hänförlig till transaktioner som redovisats direkt mot eget kapital. I sådana fall ska även skatten redovisas direkt mot eget kapital.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

Anskaffningsvärdet består av inköpspriset och utgifter som är direkt hänförliga till förvärvet för att bringa den på plats och i skick att användas. Tillkommande utgifter inkluderas endast i tillgången eller redovisas som en separat tillgång, när det är sannolikt att framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med posten kommer att tillfalla företaget och att anskaffningsvärdet för densamma kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Alla övriga kostnader för reparationer och underhåll samt tillkommande utgifter redovisas i resultaträkningen i den period då de uppkommer.

Då skillnaden i förbrukningen av en materiell anläggningstillgångs betydande komponenter bedöms vara väsentlig, delas tillgången upp på dessa komponenter.

Avskrivningar på materiella anläggningstillgångar kostnadsförs så att tillgångens anskaffningsvärde, eventuellt minskat med beräknat restvärde vid nyttjandeperiodens slut, skrivs av linjärt över dess bedömda nyttjandeperiod. Om en tillgång har delats upp på olika komponenter skrivs respektive komponent av separat över dess nyttjandeperiod. Avskrivning påbörjas när den materiella anläggningstillgången kan tas i bruk.

Bedömda nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder omprövas om det finns indikationer på att förväntad förbrukning har förändrats väsentligt jämfört med uppskattningen vid föregående balansdag. Då företaget ändrar bedömning av nyttjandeperioder, omprövas även tillgångens eventuella restvärde. Effekten av dessa ändringar redovisas framåtriktat.

Borttagande från balansräkningen

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort från balansräkningen vid utrangering eller avyttring, eller när inte några framtida ekonomiska fördelar väntas från användning eller utrangering/avyttring av tillgången eller komponenten. Den vinst eller förlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen är skillnaden mellan vad som eventuellt erhålls, efter avdrag för direkta försäljningskostnader, och tillgångens redovisade värde. Den realisationsvinst eller realisationsförlust som uppkommer när en materiell anläggningstillgång eller en komponent tas bort från balansräkningen redovisas i resultaträkningen som en övrig rörelseintäkt eller övrig rörelsekostnad.

Nyttjandeperiod

Materiella anläggningstillgångars nyttjandeperioder uppskattas i koncernen till:

Byggnader, mark och markanläggningar

Bergrum	100 år
Tunnel	100 år
Stomme/grund/konstruktion	50-100 år
Reservoarer	40-50 år
Övriga byggnadskomponenter	30-50 år
Övriga markanläggningar	20-40 år

Maskiner och andra tekniska anläggningar

Huvudvattenledningar	100 år
Övriga vatten och avloppsledningar	50 år
Bassäng	70-100 år
Ventilation, el styr och regler	10-30 år
Pumpar	15-25 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar	10-30 år

Inventarier, verktyg och installationer

Inventarier	5-10 år
Fordon	3-5 år

Nyttjandeperioden för mark är obegränsad och därför skrivs mark inte av.

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar

Vid varje balansdag analyserar företaget de redovisade värdena för materiella anläggningstillgångar och immateriella tillgångar för att fastställa om det finns någon indikation på att dessa tillgångar har minskat i värde. Om så är fallet, beräknas tillgångens återvinningsvärde för att kunna fastställa värdet av en eventuell nedskrivning. Där det inte är möjligt att beräkna återvinningsvärdet för en enskild tillgång, beräknas återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet till vilken tillgången hör.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärdet. Verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader är det pris som företaget beräknar kunna erhålla vid en försäljning mellan kunniga, av varandra oberoende parter, och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, med avdrag för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen. Vid beräkning av nyttjandevärde diskonteras uppskattat framtida kassaflöde till nuvärde med en diskonteringsränta före skatt som återspeglar aktuell marknadsbedömning av pengars tidsvärde och de risker som förknippas med tillgången. För att beräkna de framtida kassaflödena har företaget använt budget och prognoser för de kommande fem åren.

Om återvinningsvärdet för en tillgång (eller kassagenererande enhet) fastställs till ett lägre värde än det redovisade värdet, skrivs det redovisade värdet på tillgången (eller den kassagenererande enheten) ned till återvinningsvärdet. En nedskrivning ska omedelbart kostnadsföras i resultaträkningen.

Vid varje balansdag gör företaget en bedömning om den tidigare nedskrivningen inte längre är motiverad. Om så är fallet återförs nedskrivningen delvis eller helt. Då en nedskrivning återförs, ökar tillgångens (den kassagenererande enhetens) redovisade värde. Det redovisade värdet efter återföring av nedskrivning får inte överskrida det redovisade värde som skulle fastställts om ingen nedskrivning gjorts av tillgången (den kassagenererande enheten) under tidigare år. En återföring av en nedskrivning redovisas direkt i resultaträkningen.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Skulder i utländsk valuta vid balansdagen räknas om till balansdagens kurs.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen visar företagets förändringar av företagets likvida medel under räkenskapsåret. Kassaflödesanalysen har upprättats enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- och utbetalningar.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning

	2023	2022
Nettoomsättningen per verksamhetsgren		
Taxeintäkter avseende avfallshantering	933 990	826 511
Övriga intäkter	56 048	47 871
	990 038	874 382

Not 3 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

	2023	2022
Inköp	10,95 %	10,50 %
Försäljning	11,58 %	11,35 %

Not 4 Upplysning om övriga externa kostnader och ersättning till revisorn

Ersättning till revisorn

Med revisionsuppdrag avses revisorns ersättning för den lagstadgade revisionen. Arbetet innefattar granskningen av årsredovisningen och bokföringen, styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt arvode för revisionsrådgivning som lämnats i samband med revisionsuppdraget. Revisionen 2023 betalas av Stockholm Vatten AB och ingår i de administrativa kostnader Stockholm Vatten AB debiterar övriga koncernbolag.

Not 5 Anställda och personalkostnader

	2023	2022
Medelantalet anställda		
Kvinnor	32	30
Män	26	24
	58	54
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och verkställande direktör	0	0
Tantiem och liknande ersättning till styrelse och verkställande direktör	0	0
Övriga anställda	31 393	28 651
	31 393	28 651
Sociala kostnader		
Pensionskostnader för övriga anställda	3 233	2 592
Övriga sociala avgifter enligt lag och avtal	10 654	9 624
	13 887	12 216
Totala löner, ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	45 280	40 867

För information om lön och villkor för bolagets VD hänvisas till årsredovisningen för Stockholm Vatten AB (556210-6855) eller koncernredovisningen för Stockholm Vatten och Avfall AB (556969-3111). I övriga sociala avgifter ingår särskild löneskatt med 784 (629).

Könsfördelning bland ledande befattningshavare

Andel kvinnor i styrelsen	55,6 %	66,7 %
Andel män i styrelsen	44,4 %	33,3 %
Andel kvinnor bland övriga ledande befattningshavare	75 %	70 %
Andel män bland övriga ledande befattningshavare	25 %	30 %

Antal medlemmar i styrelsen är 9 (9) st, varav 5 (6) är kvinnor.

Antal övriga ledande befattningshavare är 8 (10) st, varav 6 (7) är kvinnor.

Not 6 Skatt på årets resultat

	2023	2022
Aktuell skatt	-7 143	0
Uppskjuten skatt	119	-8 943
Totalt redovisad skatt	-7 024	-8 943

Avstämning årets skattekostnad

	2023		2022	
	Procent	Belopp	Procent	Belopp
Redovisat resultat före skatt		32 498		42 572
Skatt enligt gällande skattesats	20,6	-6 695	20,6	-8 770
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader		-1 719		-1 070
Skatteeffekt ej bokförda avdragsgilla kostnader		0		0
Skatteeffekt avskrivning anläggningstillgångar		1 230		1 960
Aktuell skatt tidigare perioder				-2 151
Uppskjuten skatt hänförlig till temporära skillnader		119		-58
Skatteeffekt av ej skattepliktiga intäkter		5		1 146
Utyttjade, tidigare inte redov. undersk.avdr		36		
Årets redovisade skattekostnad	21,6	-7 024	21,0	-8 943

Not 7 Byggnader, mark och markanläggningar

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	99 904	99 904
Inköp/omklassificeringar	0	0
Försäljningar/utrangeringar	-372	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	99 532	99 904
Ingående avskrivningar enligt plan	-19 206	-14 193
Försäljningar/utrangeringar	230	0
Omklassificering	0	0
Årets avskrivningar enligt plan	-6 105	-5 012
Utgående ackumulerade avskrivningar	-25 081	-19 205
Utgående redovisat värde	74 451	80 699

Not 8 Maskiner och andra tekniska anläggningar

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	109 353	109 218
Inköp/omklassificeringar	3 088	144
Försäljningar/utrangeringar	-14 158	-9
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	98 283	109 353
Ingående avskrivningar enligt plan	-50 875	-42 856
Försäljningar/utrangeringar	7 434	0
Omklassificering	0	9
Årets avskrivningar enligt plan	-7 989	-8 028
Utgående ackumulerade avskrivningar	-51 430	-50 875
Utgående redovisat värde	46 853	58 478

Not 9 Inventarier, verktyg och installationer

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående anskaffningsvärden	16 820	16 758
Inköp/omklassificeringar	0	90
Försäljningar/utrangeringar	-251	-28
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	16 569	16 820
Ingående avskrivningar enligt plan	-15 698	-13 715
Försäljningar/utrangeringar	251	8
Årets avskrivningar enligt plan	-929	-1 991
Utgående ackumulerade avskrivningar	-16 376	-15 698
Utgående redovisat värde	193	1 122

Not 10 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående redovisat värde	514 144	307 452
Inköp	452 031	206 926
Omklassificeringar	-3 088	-234
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	963 087	514 144
Utgående redovisat värde	963 087	514 144

Not 11 Operationell leasing

Årets leasingkostnader avseende leasingavtal, uppgår till 22 819 (21 754) tkr. Leasingavtalen utgörs främst av hyror och arrenden för återvinningscentraler och återbruk, IT-utrustning och komprimatorer. År 2022 räknades bara avtal med en kostnad över 300 tkr med, i år är alla avtal medräknade, belopp för 2022 har därför justerats i noten utifrån 2023 års beräkningar.

Framtida leasingavgifter, för icke uppsägningsbara leasingavtal, förfaller till betalning enligt följande:

	2023	2022
Inom ett år	20 451	19 873
Senare än ett år men inom fem år	17 695	17 334
Senare än fem år	9 595	8 956
	47 741	46 163

Avtal, t ex ramavtal, där bolaget inte förbinder sig att leasa något finns med i årets kostnad men inte framtida kostnader. I de avtal där uppsägningstid finns specificerat har kostnaden beräknats utifrån en uppsägning av avtalet per den sista december 2023, i övriga fall till avtalets slut. Framtida kostnader har bedömts utifrån antaganden om indexuppräkning.

Not 12 Uppskjuten skattefordran

	2023-12-31	2022-12-31
Belopp vid årets ingång	0	8 566
Rättning tidigare års skatt	0	-2 151
Årets skatt	0	-6 734
Temporära skillnader avseende avskrivningar		319
Summa uppskjuten skattefordran	0	0
Utgående redovisat värde	0	0

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna avfallsintäkter	172 253	165 003
Övriga poster	6 935	14 184
	179 188	179 187

Not 14 Antal aktier och kvotvärde

	Antal aktier	Kvot- värde
Bolagets aktiekapital	1 000	100
	1 000	

Not 15 Avsättningar

	2023-12-31	2022-12-31
Övriga avsättningar		
Belopp vid årets ingång	0	0
Årets avsättningar	0	0
Under året ianspråktaga belopp	0	0
	0	0
Uppskjuten skatteskuld		
Belopp vid årets ingång	-377	
Årets avsättningar	119	-377
	-258	-377

Uppskjuten skatteskuld har reserverats för skillnad i skattemässiga planmässiga avskrivningar. Förra årets uppskjutna skuld ingick i beloppet för uppskjuten skattefordran.

Not 16 Förutbetalda anläggningsbidrag

	2023-12-31	2022-12-31
Ingående värde	2 750	3 566
Tillkommande belopp	0	0
Upplöst belopp (intäktsfört)	-2 750	-816
Utgående värde	0	2 750

Hela beloppet har upplösts i år då anläggningen utrangerats.

Not 17 Finansiella skulder till koncernföretag

Företagets utnyttjade checkräkningskredit uppgår till 1 064 069 (654 822) Tkr och ingår i posten Kortfristig skulder. Limit avseende checkräkningskredit uppgår till 1 500 000 (1 000 000) Tkr

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2023-12-31	2022-12-31
Upplupna semesterlöner	2 604	2 249
Förutbetalda anläggningsbidrag	0	816
Upplupna entreprenadkostnader	46 551	53 435
Övriga poster	4 199	4 224
Reserv upplupna investeringar	9 696	34 368
	63 050	95 092

Not 19 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet

	2023-12-31	2022-12-31
Avskrivningar	15 022	15 031
Förändringar avsättningar	0	0
Förändring semesterlöneskuld	355	-33
Realisationsresultat	0	0
Förändring av skattefordran/skatteskuld	7 193	8 562
Uppskjuten inkomstskatt	-7 023	-8 943
	15 547	14 617

Not 20 Likvida medel

De likvida medlen ingår i Stockholms stads koncernkonto och klassificeras i balansräkningen som kortfristig finansiell skuld till koncernföretag.

Not 21 Förslag till disposition av företagets vinst eller förlust

Styrelsen föreslår att fritt eget kapital, kronor 46 064 338 (51 986 663) disponeras enligt följande:

	2023-12-31	2022-12-31
Balanseras i ny räkning	47 460 841	21 986 663
Återbetalning av vilkorat aktieägartillskott	0	30 000 000
	47 460 841	51 986 663

Not 22 Hållbarhetsrapport

Stockholm Avfall AB upprättar enligt ÅRL 7 kap 31a§ inte någon lagstadgad hållbarhetsrapport. Moderföretaget Stockholm Vatten och Avfall AB (556969-3111) upprättar hållbarhetsrapport för koncernen där företaget ingår. Koncernens års- och hållbarhetsrapport finns tillgänglig på www.stockholmavfall.se/om-oss/om-oss/om-bolaget/arsredovisning-och-hallbarhet.

Not 23 Koncernuppgifter

Företaget är helägt dotterföretag till Stockholm Vatten och Avfall AB, org.nr 556969-3111 med säte i Stockholm. Moderföretaget Stockholm Vatten och Avfall AB upprättar koncernredovisning. Moderföretag i den största koncernen som Stockholm Vatten och Avfall AB är dotterföretag till är Stockholms Stadshus AB, org.nr. 556415-1727, med säte i Stockholm.

Not 24 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

	2023-12-31	2022-12-31
För skulder till kreditinstitut:		
Ställda säkerheter	0	0
Ansvarsförbindelser	0	0
	0	0

Not 25 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Bolaget fick en ny VD som tillträdde under januari och i februari valde kommunfullmäktige en ny styrelseordförande. I övrigt har inga väsentliga händelser inträffat efter räkenskapsårets slut.

Stockholm, 7 mars 2024

Gabrielle Gjerswold
Styrelsens ordförande

Anna Cederschiöld
Vice ordförande

Christian Rockberger
Verkställande direktör

Gunnar Söderholm

Eli Rätväg

Deniz Butros

Bertil Timan

Tobias Berg

Marcus Wangel

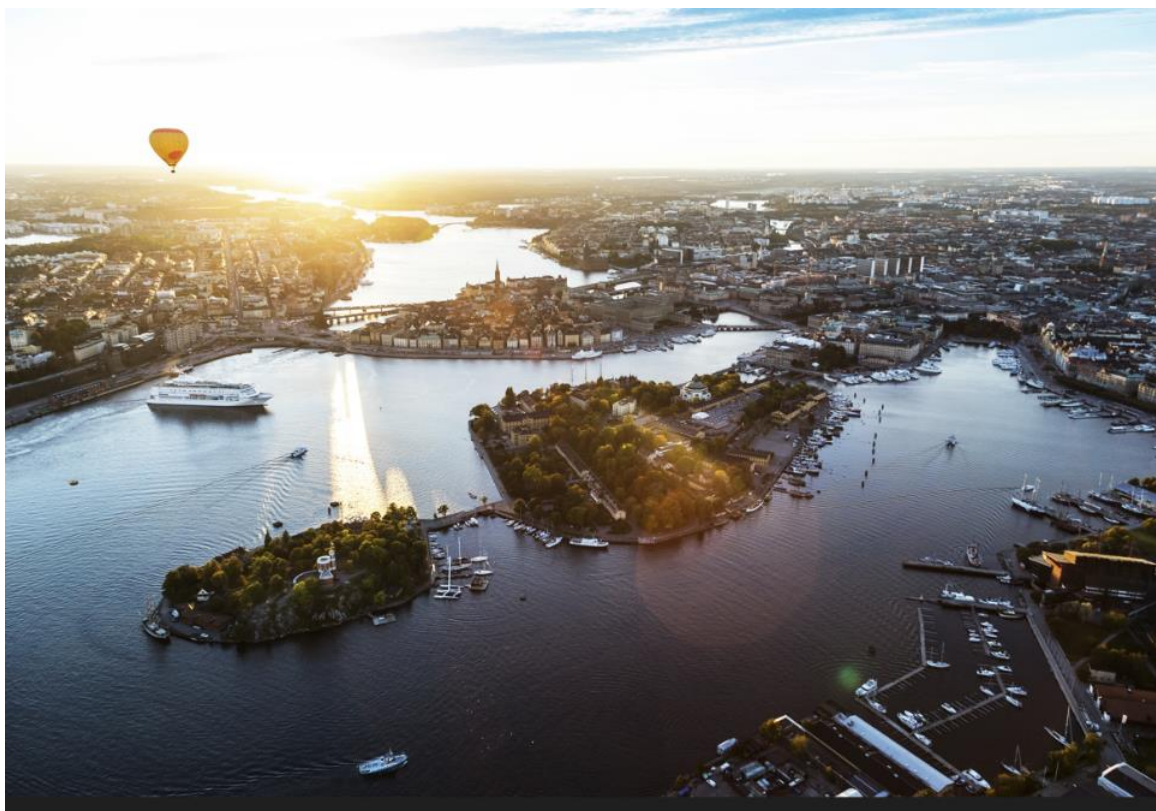
Rose-Marie Rooth

Min revisionsberättelse har lämnats

Jenny Göthberg
Auktoriserad revisor

Utfallsrapport VB 2023

Stockholm Vatten och Avfall AB

Innehållsförteckning

Sammanfattande kommentar	3
Analys av ekonomisk utveckling	10
Bedömning av bolagets interna kontroll	22
Måluppföljning	23
1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	23
2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	23
2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	23
2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	34
2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	35
2.4 Stockholmsbornas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer	36
3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	40
3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	41
3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	43
3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	44
3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	46
3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	48
3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	49

Sammanfattande kommentar

Stockholm Vatten och Avfall har ett viktigt samhällsuppdrag vilket innefattar ansvar för stadens avfallshantering, leverans av dricksvatten och ett renat avloppsvatten.

Inom ramen för bolagets viktiga uppdrag arbetar bolaget kontinuerligt med förbättringar, svarar upp mot ställda krav och höjda ambitionsnivåer. Några exempel på detta är den första biolinjen som tagits i bruk inom Stockholms framtida avloppsrening (SFA), tunneln har kommit drygt halvvägs och Nya Östbergatunneln är påbörjad. Inom Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV) är samtliga delprogram igångsatta. Därtill kan de lokala åtgärdsprogrammen läggas, Resursutvinning Stockholm färdigställs under 2024, returpappersinsamlingen, matavfallsobligatoriet och tolv entreprenörsbyten, goda reklamnivåer för avfallshanteringen som andra exempel på vad bolaget tillsammans åstadkommer i samverkan både internt och även med andra förvaltningar och bolag.

På grund av det rådande ekonomiska läget med högt ränteläge och hög inflation råder ett stort fokus på ekonomin och bolaget arbetar med att uppnå en god kalkylsäkerhet, prognossäkerhet och kostnadsuppföljning i projekten. Andra viktiga områden avser arbete med hållbarhet och cirkulärt byggande. Bland annat har det genomförts miljörevision i tre projekt och nu ligger fokus på att sprida kunskap och förändra rutiner och arbetssätt utifrån lärdomarna.

Under 2023 har fokus på kris, civil beredskap och krig ökat, så även för bolaget. Bolaget har under året förstärkt arbetet och kommer fortsätta att intensifiera detta.

Bolaget har under 2023 beslutat och implementerat en ny process för mål- och verksamhetsstyrning och når full implementering under 2024. Målet med förändringen är dels att tydliggöra bolagets uppdrag gentemot stadens mål men även att tydliggöra bolagets verksamhetsplan och mål för och med varje medarbetare.

Bolaget arbetar kontinuerligt med att utveckla och anpassa bolagets organisation så att den svarar mot uppdraget och kraven. Bolaget fortsätter att satsa på det bolagsgemensamma ledarskapsprogrammet. Under en tvåårsperiod ska samtliga chefer och ledare gå programmet som ett led i att utveckla och stärka ledarskapet på Stockholm Vatten och Avfall.

Avfallsverksamheten:

Bolaget ansvarar via avfallsverksamheten för Stockholms stads avfallshantering.

Arbetet med det kommande insamlingsansvaret för hushållens förpackningar har varit intensivt under året. Upphandlingar för fastighetsnära insamling samt för återvinningsstationer, omlastningsplatser samt skötsel och underhåll av återvinningsstationer är genomförda inför avtalsstart vid årsskiftet 2024. Arbetsgrupper har jobbat med bland annat implementering av alla driftsentreprenader, framtagning av interna processer och arbetssätt, IT-utveckling, kommunikation med berörda målgrupper och få till alla bygglov samt polistillstånd för 250 återvinningsstationer. Systemet ska stegvis byggas ut till 2027.

Restavfallet minskar som en tydlig trend över tid. Detta kan ses i samband med den ökning av insamlat matavfall som skett under året. Reklamationsnivåerna för insamlingsverksamheten är fortsatt låga och väntas för året hamna bättre än målvärdet.

Från och med 2023 gäller obligatorisk matavfallsinsamling för samtliga hushåll och verksamma inom staden. Med start under januari påbörjades leverans av cirka 10 000 matavfallskärl till de villakunder som ännu inte hade ett system för sortering av matavfall. Leveransen föregicks av kommunikation i, bland annat, bolagets nyhetsbrev Hållbart Stockholm samt via brev.

Den 1 januari 2024 införs förändringar i avfallsförordningen. Ändringarna innebär bland annat att matavfall ska sorteras och hållas separat från övrigt avfall. Eftersom spillvatten enligt miljöbalken är ett avfall kommer detta att påverka matavfallskvarnar som är installerade mot ledningsnätet. Oaktat att en fastighetsägare har matavfallskvarn installerad måste denne därmed även ha ett godkänt system för insamling av matavfall. Bolaget uppskattar att cirka 22 000 hushåll i dag har en matavfallskvarn installerad, varav cirka 1 000 i villafastigheter. Bolaget har reviderat avfallsföreskrifterna och

avfallstaxan med hänsyn till lagändringen.

Under hösten 2023 har Stockholm Avfall AB, mot bakgrund av ovan nämnd lagändring, ansökt om dispens hos Naturvårdsverket gällande obligatorisk utsortering av matavfall för vissa behållartyper; 240 liters säck, stationär sopsug utan separat fraktion för matavfall och mobil sopsug utan separat fraktion för matavfall. Kunder med dessa behållartyper planeras att, från och med att eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm, RUS, står färdig, anslutas till systemet för optisk sortering. Med anledning av att det uppstår ett glapp mellan de nationella kraven om separat sortering av matavfall och färdigställandet av RUS har bolaget valt att ansöka om dispens för dessa kunder hos Naturvårdsverket.

Arbetet med framtagande av ny avfallsplan 2025-2030 har pågått under året. Diskussioner om innehåll har under hösten förts med specialistkompetens hos miljöförvaltningen, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret med flera. Samtliga förvaltningar och bolag har getts möjlighet att skriftligt inkomma med synpunkter på ett tidigt utkast av mål och åtgärder. Interna och externa synpunkter har arbetats in i utställningsförslaget och data har sammanställts i beskrivande texter och bilagor. Avsikten är att slutföra arbetet med utställningsversionen under januari för att denna ska kunna behandlas i avfallsnämnden under mars 2024.

Den stadsövergripande halvtidsuppföljningen av innevarande avfallsplan 2021-2024 genomfördes under våren 2023 och presenterades för avfallsnämnden i september.

En ny version av Projektera och bygg publicerades på svoa.se i början av juli.

Ett förslag till reviderade avfallsföreskrifter har tagits fram mot bakgrund av bland annat ändringar i miljöbalken och avfallsförordningen. Förslaget har beaktat de relevanta synpunkter som inkom under utställningstiden. Avfallsnämnden godkände förslaget till reviderade avfallsföreskrifter den 7 december 2023.

Vidare har verksamheten medverkat i ett flertal forskningsprojekt samt handlett två kandidat-examensarbeten inom teknikdesign på KTH. Avfallsverksamheten har även deltagit i ett pilotprojekt för att minska avfallet på ett äldreboende i Stockholm. I projektet har även Väderkvarnens äldreboende, äldreförvaltningen, miljöförvaltningen, norra innerstadens stadsdelsförvaltning och Micasa ingått. Projektet vann Stockholms stads pris Framsteget vid en prisutdelningsceremoni i Stadshuset i slutet av november.

Från och med årsskiftet 2023 har bolaget och SÖRAB framgångsrikt samarbetat för att möjliggöra återvinning över kommungränser med ekonomisk utjämning. Med systemet möjliggörs för boende i Stockholm och SÖRAB-kommunerna att besöka varandras återvinningscentraler. Under året har 85 000 besök från SÖRAB-kommuner registrerats.

Förberedelser för att byta ut äldre skyltar till nya med nationella avfallssymboler på återvinningscentralerna har slutförts. Produktionen startade före årsskiftet, och skyltarna kommer att sättas upp under kvartal 1 2024.

En utredning avseende öppettider på stadens återvinningscentraler genomfördes under året. Utredningen innefattade kundundersökningar, analys av besöksmönster för privatpersoner och företag över vecka och dygn samt jämförelse av öppettider med näraliggande kommuner. Mot bakgrund av utredningen förlängdes öppettiderna på samtliga återvinningscentraler samt Rolslagstulls Återbruk på lördagar och söndagar samt för Bromma och Vantör ÅVC infördes två timmars tidigarelagd öppettid på måndagar. De justerade öppettiderna gäller från och med november 2023.

Under 2023 har bolaget arbetat för att förbättra de mobila tjänsterna för återvinning. Från och med april 2024 byter bolaget ut den mobila miljöstationen som samlat in enbart miljöfarligt avfall till en ny mobil tjänst, Returrundan, som tar emot farligt avfall, grovavfall och föremål för återbruk i syfte att göra det lättare för medborgare utan bil att lämna föremål till återvinning och återbruk.

Styrelsen beslutade att bolaget inte går vidare med detaljplanearbetet med nya Sättra ÅVC eftersom

hanteringen av sulfidberg på den tilltänkta ytan blir flerdubbelt dyrare än vad som inryms i det gällande genomförandebeslutet. I och med att befintlig Sättra ÅVC stängs våren 2025 pågår dialog med stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret samt privata aktörer för att hitta alternativa lösningar för området.

Biokolanläggningen har haft stora problem med driftstörningar och bedömdes efter utredning ha uppnått sin tekniska livslängd. Under hösten togs beslut att avveckla anläggningen.

2023 har varit ett intensivt år för byggandet av eftersorteringsanläggningen Resursutvinning Stockholm, RUS. Byggnationerna har löpt på enligt plan och avfallsverksamheten förbereder för övertagande av drift och förvaltning under hösten 2024. Beslut är fattat om att anläggningen ska drivas i egen regi.

Vatten- och avloppsverksamheten:

Bolaget ansvarar för vattenförsörjning och omhändertagande av avloppsvatten och levererar dricksvatten. Vatten och avloppsverksamheten innefattar även skötsel och underhåll av ledningsnäten för vatten och avlopp.

Vatten och avloppsverksamheten påverkas av vädret vilket sommaren påvisade. Sommaren inleddes med högsommarvärme redan i juni och torka, vilket medförde att dricksvattenproduktionen var intensiv. Torkan medförde även uttorkade åkrar, skogsbränder och full svärmning av granbarkborre. När värmen lagt sig kom regnen vilket innebar höga flöden in till reningsverken. Belastningen av inflödet har vid ett flertal tillfällen legat långt över kapaciteten vilket i vissa fall lett till bräddning. Bräddning innebär ett tillfälligt utsläpp av avloppsvatten som görs när ett ledningsnät eller ett reningsverk blir överbelastat. På Henriksdal har renovering av sandfilter påbörjats under 2023 samt flera projekt som drivs av Stockholms framtida avloppsrening, SFA. Exempelvis rötammare, biolinje MBR (membranbioreaktorer) med mera. Innan sandfilterna fick större volym så skedde under året tre större bräddningar.

Arbetet med underhållsplaner, projekt och renoveringsåtgärder löper på väl och följer i stort de tidsplaner som är satta. På vattenverken är det en utmaning att starta upp fler projekt och åtgärder inom elkraft där flera ställverk och väsentliga delar behöver byggas om för att säkra elkraftförsörjningen. Utmaningarna finns både i att genomföra åtgärder under pågående drift samt den kompetens- och resursbrist som råder inom elkraft i Sverige. Under året har Stockholms stadsrevision genomfört en granskning av underhåll och reinvestering av dricksvattenledningsnätet. Den sammanfattande bedömningen är att bolaget uppvisar en hög mognadsgrad kopplat till underhålls- och förnyelseprocesser samt tillämpar en strukturerad projektstyrningsmodell.

På Norsborg har fyra långsamfilter renoverats med stöd av drift och underhållspersonal och egen-regi-projektledning. Uppgradering av el-styr har genomförts i egen-regi och bolagets personal har stöttat de större projekten, projekt råvattenpumpar och nya långsamfilter på östra verket samt renovering av västra verkets snabbfilter. Stort fokus har varit att sätta en plan för fler renoveringsåtgärder på västra verket, där större och mer omfattande insatser behöver planeras och genomföras. Utöver upprustning av anläggningsdelar som är viktiga för vattenproduktionsprocessen har verksamheten under 2023 rustat upp vägar och diken för att klara av skyfall.

Norsborg har kartlagt nödvändiga åtgärder på elkraftsanläggningarna då det blir stora investeringar och resurskrävande åtgärder på elkraften framöver.

På Lovö vattenverk är piloten för utvärdering av processalternativ till framtida vattenverk driftsatt och processerna kommer att utvärderas de kommande 1-1,5 åren. En utredning av metoder för komplettering av PFAS-rening på andra delen av verket är genomförd och utredning samt investering är steg som följer 2024 och 2025. Verket har resursförstärkts med processingenjörer, fastighetsförvaltare och underhållsingenjör vilket ökar förmågan att arbeta med processutveckling, förbättringar, utökad förebyggande underhåll och långsiktiga planer.

Den utredning av elkraftssystemet 400Volt på Lovö som har gjorts för att möjliggöra delning av processen elkraftsmässigt i A/B sida och byta ut uttjänta elcentraler, för att sedan kunna koppla bort

de gamla ställverken, har färdigställts och passerat investeringsråd. Projektet har fått ett godkänt styrelsebeslut. Detta är ett projekt som kommer att ta mycket resurser från verksamheten på Lovö och har kunnat startas upp i projekteringsfas för genomförande kommande år.

På avloppssidan fortgår Stockholms framtida avloppsrening, SFA, med en rad aktiviteter i Henriksdal. Utmaningen framöver är framförallt att säkerställa resurser för driftsättningen där stora och komplexa anläggningsdelar ska driftsättas och lämnas över till anläggningen. Resursplanering har påbörjats men behöver intensifieras framöver för att möta kommande behov från projektet under 2024 och framåt.

På dricksvattensidan pågår en rad större aktiviteter inom ramen för Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV, där bland annat de nya kolfiltren på Lovö tagits i drift under våren. De nya kolfiltren invigdes samtidigt som verket firade 90 år, den 31 maj. Ett stort steg för vattenproduktionen inom SFV-projektet. Dessa möjliggör dels PFAS-avskiljning på delar av Lovö-verket och framförallt en välkommen kapacitetsökning under de mest kritiska perioderna. De nya driftsatta kolfiltren var till stor hjälp under försommarens höga vattenförbrukning. Stort fokus under året är förutom utbyggnation, utredningar för att möta det nya dricksvattendirektivet som träder i kraft 2026. Största utmaningen här är gränsvärdena för PFAS4 där det i Mälaren generellt är högre halter än kommande gränsvärde. Utredningar för att såväl på kort som på lång sikt möta kommande krav pågår men är resurskrävande och tar tid att implementera.

Inom uppströmsarbetet på avloppssidan har tillsyn genomförts på större infrastrukturprojekt, industrier och Stockholms Hamnar. Projektering för utbyggnad av det lokala reningsverket hos SRV Återvinning pågår. Stockholms hamnar har genomfört källspårning av silver och resultaten visade att detta inte utgör en stor källa till silver till Stockholm Vatten och Avfalls slam. Inom uppströmsarbetet på dricksvattensidan har stort fokus även varit på PFAS i råvattnet både i Mälaren och i Bornsjön. Här ser bolaget även vikten av reservvattentäkten, Bornsjön, där betydligt lägre halter återfinns i Bornsjön än i Mälaren vilket visar på vikten av ett gott vattenskydd.

Laboratorium Dricksvatten har upprätthållit sin SWEDAC ackreditering och analyserat prover till stöd för driften och utvecklingsarbetet på vattenverken. Verksamheten har deltagit i Livsmedelsverkets workshop år 2023 där bland annat frågor som rör de nya dricksvatten-föreskrifterna bearbetats. Inom kvalitet och miljö pågår arbeten med att utveckla LIMS (labbdatasystem) även för avloppslaboratoriet samt att ta hand om de förbättringsförslag och avvikelser som det nationella ackrediteringsorganet SWEDAC lämnat vid sitt besök på dricksvattenlaboratoriet. Inom uppströmsarbetet på avloppssidan har tillsyn genomförts på större infrastrukturprojekt, industrier och företag.

Inom programmet för FAR2070 har ett ramverk tagits fram under 2023. Ramverket utgör underlag gällande kravställning för den framtida avloppshanteringen.

Tillsyn har genomförts på större infrastrukturprojekt, industrier och företag i enlighet med gällande miljölagstiftning. Verksamheten har också under hösten utbildat medarbetare om hur oljeavskiljare fungerar och genomfört en industriområdesinventering i Louddenområdet.

Bolaget har bidragit till socialförvaltningens uppdrag att analysera mängden droger i avloppsvatten. Provtagning har genomförts på ett antal pumpstationer och i reningsverken. Inom uppdraget har verksamheten även varit värdar för två besök från media tillsammans med Socialförvaltningen, Social- och trygghetsborgarrådet samt RISE (Rise Research institutes of Sweden).

Under år 2023 har kontrakt skrivits för ett nytt slamlager på Löt, vilket leder till att slamlagret i Valsta avvecklas under nästa år. Slammet har under år 2023 hållit god kvalitet och 100 procent är inlagrat för spridning på åkermark. Bolaget har upprätthållit sin REVAQ certifiering och följer utvecklingen gällande nya krav för till exempel PFAS. Tillsammans med Stockholm Exergi utreds samförbränning av slam och biobränsle.

På Bornsjön har skogsförvaltningen varit i fokus under året då många träd tyvärr drabbats av granbarkborre. Många diskussioner har förts med länsstyrelsen och Skogsstyrelsen. Utöver skogsförvaltning har Bornsjön haft besök av får under 2023, som har betat jättebjörnlöka och därmed bekämpat den invasiva arten inom egendomarna.

Investeringsverksamheten:

Det rådande världsläge och det ekonomiska läget som Sverige befinner sig i med högt ränteläge och hög inflation har under 2023 inneburit mycket fokus på ekonomin i bygg- och anläggningsprojekten, vilket har varit en utmaning då det tidigare år inte svängt så mycket i priser kopplat till bolagets projekt (entreprenader). Bolaget har därmed i större utsträckning än tidigare stämt av projektkalkyler och indexjusterat inför beslut. Detta arbete kommer fortsätta framöver då det fortfarande är stora svängningar i ekonomin som ger stor påverkan på bolagets investeringar.

Bolaget ser en viss nedgång men ännu ingen stor förändring i exploateringsprojekten som drivs av Stockholms stad och Huddinge kommun, varken de som är igång eller de som utreds i tidigt skede, men bedömningen är att exploateringsprojekt kommer behöva pausas/justeras för att matcha de förändrade förutsättningarna som det ekonomiska läget medför. Håller rådande ekonomiska läget i sig eller blir än hårdare och med stigande räntor bedömer bolaget att en större effekt på projekten kommer ses under 2024, då flera exploatörer troligen kommer minska eller helt stoppa utbyggnaden och då framför allt nybyggnationer.

Stockholm Vatten och Avfalls egna initierade bygg- och anläggningsprojekt, förnyelseplans-projekten har varit färre än förväntat och än föregående år. Investeringsvolymen är dock fortsatt hög då flertalet stora och komplexa projekt pågår i planeringsfas och genomförandefas.

Arbetet med det lokala åtgärdsprogrammet (LÅP) har fortgått och under året har två nya dagvattendammar färdigställt, Drevviken 8 och Magelungen 6. Dammarna minskar tillförseln av näringsämnen- och föroreningar i dagvattnet och bidrar därmed till renare sjöar och vattendrag. Planering och utbyggnad av nio LÅP-projekt pågår, varav de flesta är dagvattendammar, men två stycken är renovering av skärmbassänger, i sjön Flaten respektive sjön Drevviken.

Sedan en tid tillbaka har det funnits ett växande behov av att utveckla systemstödet för bolagets investeringsprojekt och av att kunna arbeta mer strukturerat med projekt-, program- och portföljstyrning. Bolaget har under året utrett och beslutat om ett systemstöd för investeringsverksamheten som ska ersätta det befintliga, egenutvecklade projektverktyg som inte längre räcker till.

Det nya systemstödet blir ett viktigt stöd för projektens dagliga verksamhet där projektdeltagare kan planera och följa upp tidplan, resurser och ekonomi, samla information samt överblicka status. Vidare ges investeringsverksamheten bättre möjligheter att kunna aggregera och analysera information och generera underlag för övergripande styrning, ledning, samordning och kontroll. Implementering av systemstödet i sin grundläggande version pågår fram till sommaren 2024.

Under 2023 har bolaget arbetat vidare med kalkylprojektet, med utveckling av mallar och instruktioner för framtagning av kalkyler och för bättre prognossäkerhet i projekten genom de olika faserna. Under 2024 fortgår arbetet och utökas med att ta fram riktlinjer, instruktioner och modeller för hantering och kostnadsbedömning av risker i projekten från tidiga skeden till genomförande.

Utöver det ordinarie arbetet med att kravställa installationer av fettavskiljare inom verksamhetsområdet har det under året pågått ett proaktivt arbete där samtliga förskolor i Stockholms kommun informerats om kravet på fettavskiljare. Omvärldsbevakning inom området fettavskiljning och uppföljning av alternativa lösningar exempelvis rening med biologiska medel har fortgått och görs i samverkan med andra kommuner. Bolagets specialist inom fettavskiljare har haft kontakt med över 20 kommuner runt om i landet som velat veta mer om fettavskiljare, samt föreläst på två kurser på Svenskt Vatten.

I olika delar av organisationen har verksamheten under året arbetat med och utvecklat rutiner kring kvalitetssäkring, bland annat av projekterade handlingar men också av till exempel anslutningar inom omvandlingsområden. Grunden är nu lagd för att under kommande år fortsätta arbetet och exempelvis i hög grad granska externt projekterade handlingar. En kvalitetshöjning av handlingar ger utöver ekonomiska fördelar även färre ombudsdiskussioner i planerings- och genomförandefasen som idag tar mycket tid och kraft av organisationen.

Styr- och stödverksamheten:

Bolagets övergripande styr- och stödfunktioner bidrar till att kunderna upplever en säker och stabil leverans av dricksvatten, avloppsrening samt avfallshantering. Det sker genom samordning och genom att identifiera synergier mellan bolagets verksamheter för att effektivisera bolagets leveranser och möta de krav som ställs på bolaget.

Bolaget har under 2023 arbetat och kommer fortsatt att arbeta med en förändrad verksamhets- och målstyrning med tydlig koppling till bolagets förändrade budgetprocess och medarbetardialog. Verksamhetsstyrningen kommer att vara ett pågående arbete och ha en stark koppling mellan bolagets ledning och medarbetarna. Förändringen kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt. Det kommer att tydliggöra prioriteringsbehovet, den kravbild som ligger på bolaget och som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt, med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster.

Vidare har verksamhets- och målstyrningsprocessen kopplats samman med bolagets medarbetardialog som beslutades 2023. Detta tydliggör kopplingen mellan stadens inriktning och mål ned till varje medarbetare inom bolaget och stärker även medarbetarens roll i detta arbete.

Under 2023 har bolagets förstärkt arbetet med externa affärer, såsom grannkommunsaffärerna, och bolagets taxor. Arbetet med en förändrad verksamhets- och målstyrning med tydlig koppling till bolagets förändrade budgetprocess ge bättre förutsättningar för att bolaget på ett hållbart sätt kan säkerställa de långsiktiga externa affärerna samt bolagets finansieringsmodeller.

För att möta det förändrade säkerhetsläget i Europa kommer bolaget att ha ett stort fokus på säkerhet, kris- och krigsledning samt civil beredskap. Bolaget är ansvarigt för beredskapsområdet kommunalteknisk försörjning och kulturmiljö i stadens sektorsorganisation. Under 2023 har ett arbete inletts med att kartlägga beredskapsområdet, till exempel avseende ingående sakområden samt ansvarsfördelning och behov av stadsövergripande beredskapsåtgärder/planer identifieras. I detta ingår också att få till stånd och samverka med andra beredskapssektorer/beredskapsområden, nationell nivå och näringsliv. Arbetet kommer att fortsätta under 2024.

EU-kommissionen har lagt fram ett omfattande program. Inom ramen för detta program sammankopplas ekonomi- och hållbarhetsstyrning. Bolagets bedömning är att vissa ingående delar kommer att påverka bolagets verksamhet, det avser till exempel CSRD¹, CSDDD² och EU-Taxonomin³. Under 2024 kommer detta fortsatt att utredas för att möjliggöra för en konsekvensbedömning samt identifiera vilka åtgärder som bör vidtas.

Vidare har bolaget intensifierat arbetet med en kvalitativ IT-utveckling och digitalisering, vilket kräver en god hantering av informationen och de olika IT-systemen och dess leveranser med koppling till nya och befintliga lagar för samhällskritiska verksamheter. De ställer stora krav på god kunskap om och kontroll över bolagets information och hur den hanteras för att utvecklingen ska drivas klokt, i enlighet med lagar och med god riskhantering.

Som ett led i att genomgående arbeta systematiskt inom bolaget har arbetet med implementering av stadens Kvalitetsprogram inletts under 2023 och det arbetet fortsätter 2024. I samband med detta kommer även en plan för och en samordning av dataanalysområdet att utarbetas med en tydligare prioritering av bolagets arbete inom detta område.

Bolaget har under 2023 påbörjat implementering av ett kategoribaserat arbetssätt för strategiskt

¹ CSRD: Corporate Sustainability Reporting Directive är ett EU-direktiv som syftar till att skapa bästa förutsättningar för att EU skall klara sina Net Zero-målsättningar till 2050.

² CSDDD: Corporate Sustainability Due Diligence Directive. Med CSDDD vill man skapa ett EU-gemensamt ramverk som fastställer en skyldighet för företag att visa "tillbörlig aktsamhet" i sin verksamhet likväl som i hela värdekedjan; allt i syfte för att motverka negativ påverkan på mänskliga rättigheter, klimat och miljö.

³ EU:s taxonomiförordning ingår i EU:s handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt. Syftet är att omdirigera privata investeringar från verksamheter med negativ miljöpåverkan till mer hållbara verksamheter.

styrning inom inköpsområdet, vilket skapar förutsättningar för att nå bolagets mål om affärsmässighet och hållbarhet.

I och med att matavfallssortering blev obligatoriskt vid årsskiftet har arbetet med detta varit intensivt på kundtjänst under första halvåret då många kunder fortsatt att ansluta sig till tjänsten.

Kommunikationsinsatser har gjorts om exempelvis Pop-up återbruk, mobila miljöstationen, hållbar vattenanvändning samt önskade ämnen som bolaget inte vill ska tillföras avloppet.

”Hållbart Stockholm” har skickats ut i olika editioner till samtliga målgrupper.

Sommarens tidiga högtryck innebar en mer intensiv kommunikation kring hållbar vattenanvändning. Med lågtryck och ihållande regn mot slutet av sommaren, blev kommunikation om bräddningar i fokus.

Det kommunikativa stödet kring bolagets arbeten och investeringsprojekt har intensifierats. En förbättrad webb vad gäller projektkommunikation lanserades under våren.

Analys av ekonomisk utveckling

Resultatsammanställning

Nyckeltal	Utfall	Budget	Prognos
Omsättning	3 602 809	3 598 019	3 607 180
Rörelsekostnader	-2 100 347	-2 043 058	-2 162 475
Avskrivningar	-561 859	-636 963	-583 798
Nedskrivningar och Utrangeringar	-7 384		
Personalkostnader	-664 934	-681 021	-665 712
Övriga kostnader	2 012	3 982	3 558
Finansnetto	-393 050	-377 490	-405 694
Resultat efter finansnetto	-122 753	-136 531	-206 941

Nyckeltal	Utfall	Budget	Prognos
Nyproduktion	3 153 234	3 670 044	2 734 142
Strategiska investeringar (Ombyggnad)	143 000	234 500	155 504
Ersättningsinvesteringar	1 227 961	345 734	984 336
Summa investeringar	4 524 195	4 250 278	3 873 982

Övrigt

Nyckeltal	Utfall
Antal anställda	773
Balansomslutning	31 488 394

Analys

Stockholm Vatten och Avfalls resultat för helåret 2023 uppgår till -123 miljoner kronor. Resultatet är 14 miljoner kronor eller 10 procent bättre än budgeterat resultat om -137 miljoner kronor.

VA-verksamhetens resultat uppgår till -162 miljoner kronor, vilket är 36 miljoner sämre än budget, men budgetavvikelsen kompenseras av avfallsverksamheten som överträffar budget med 44 miljoner kronor och levererar ett resultat om 32 miljoner kronor.

Investeringar för 2023 uppgår till 4 524 miljoner kronor, vilket är 274 miljoner kronor högre än budget. Avvikelsen är främst hänförlig till Stockholms framtida avloppsrening (SFA) som påverkats kraftigt av rådande indexutveckling.

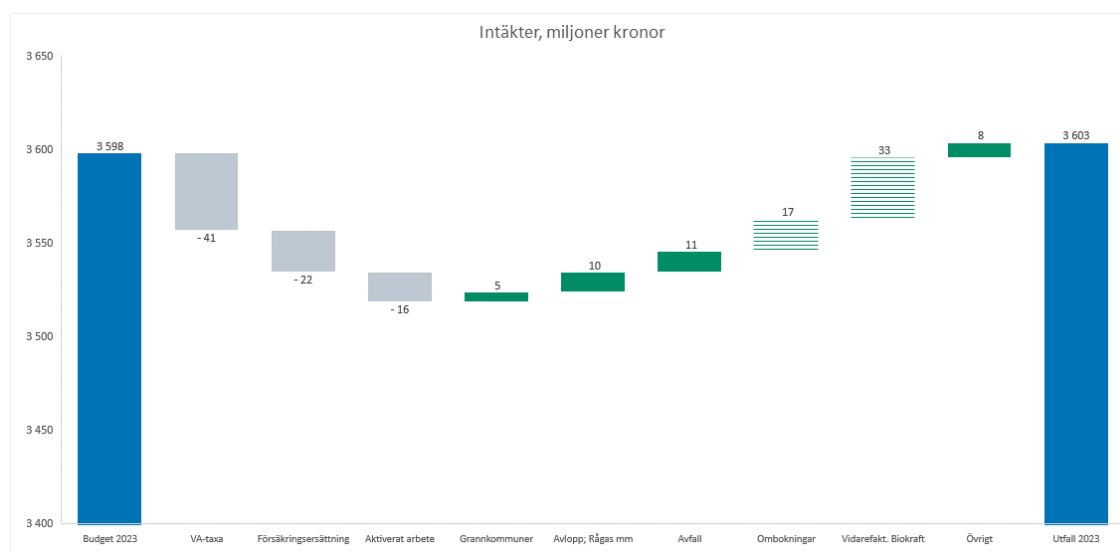
Resultaträkning

Miljoner kronor

	Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos 2	Utfall fg år
Taxebaserade intäkter	2 817	2 865	-48	2 849	2 400
Övriga intäkter	660	590	69	630	541
Summa externa intäkter	3 477	3 456	21	3 479	2 941
Aktiverat arbete	126	142	-16	128	123
Summa intäkter	3 603	3 598	5	3 607	3 064
Varor/Material/Kemikalier	-147	-136	-12	-159	-131
Entreprenadkostnader	-1 102	-1 103	2	-1 114	-964
Fastighets- och lokalkostnader	-139	-118	-22	-136	-123
IT-kostnader	-86	-88	2	-86	-76
Energikostnader	-178	-188	10	-190	-126
Skadeståndskostnader	6	-15	21	-20	-82
Konsultarvoden	-154	-149	-5	-168	-122
Inhyrd personal	-52	-48	-5	-48	-49
Personalkostnader	-664	-681	17	-665	-589
Övriga externa kostnader	-249	-198	-51	-241	-220
Summa driftkostnader	-2 765	-2 724	-41	-2 828	-2 482
Resultat före avskrivningar och finansnetto	837	874	-37	779	582
Avskrivningar	-567	-633	66	-581	-531
Finansnetto	-393	-377	-16	-406	-136
Resultat efter avskrivningar och finansnetto	-123	-137	14	-207	-85

Intäkter, utfall helår

Intäkterna för 2023 uppgår till 3 603 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor högre än budget. Detta motsvarar en avvikelse om 0,2 procent. De största negativa avvikelserna återfinns inom VA-taxan samt försäkringsintäkter där en reservupplösning har genomförts. De största positiva avvikelserna förklaras av två resultatneutrala poster, bidragsintäkter för Biokrafts räkning samt ombokningar inom investeringsprojekt.

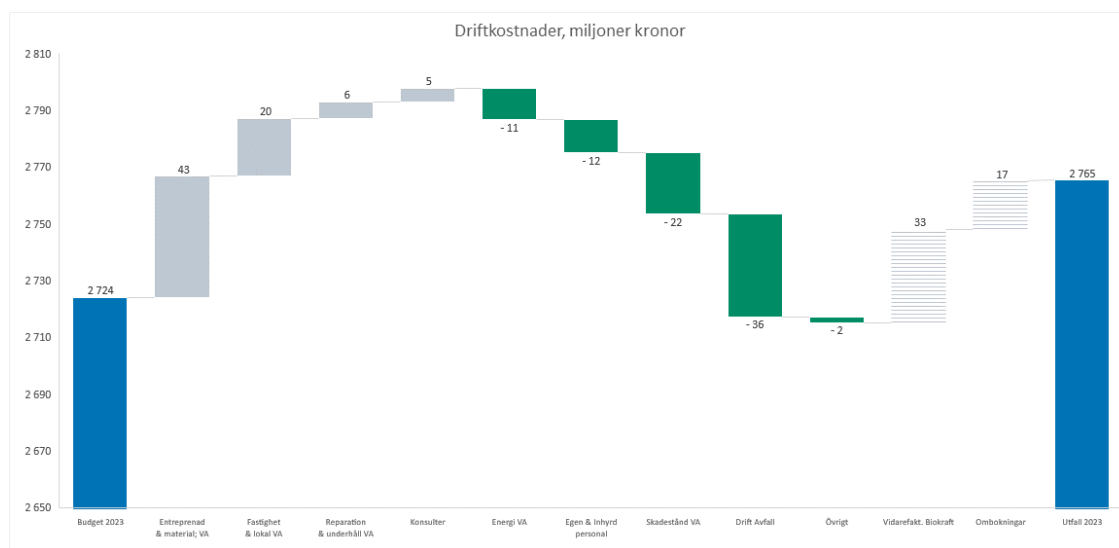
- VA-verksamhetens taxeintäkter är 41 miljoner kronor lägre än budget. Utfallet förklaras av förändrat konsumtionsmönster hos invånarna som gör att förväntade volymökningar på grund av befolkningsökning inte har fått genomslag på intäktsnivåerna.
- Försäkringsintäkter inklusive skadestånd är 22 miljoner kronor lägre än budget, vilket i

huvudsak förklaras av att tidigare uppbokade intäktsreserver har lösts upp. Upplösningen görs eftersom bedömningen är att inga ersättningar kommer att betalas ut från försäkringsbolaget.

- Aktiverat arbete är lägre än budget i hela organisationen och minskar intäkterna med 17 miljoner kronor. Färre nedlagda timmar på investeringsprojekt förklarar utvecklingen.
- Grannkommunsintäkter är 5 miljoner kronor högre än budget, vilket beror på högre volymer inom avlopp. Volymerna inom vatten är samtidigt lägre än budgeterat, vilket gör att den positiva effekten från avlopp reduceras.
- Intäkter från avloppsverksamheten är 10 miljoner kronor högre än budget, vilket i huvudsak förklaras av högre rågasintäkter och bidrag för elskatt.
- Avfallsverksamhetens taxebaserade intäkter är 11 miljoner kronor högre än budgeterat, vilket främst förklaras av ökade intäkter från hämtning av matavfall samt hämtning av fett och slam.
- En resultatneutral ombokning av intäkter har gjorts inom avdelning Investeringar eftersom fakturor från Exploateringskontoret som avsåg utredningskostnader felaktigt hade bokförts som ledningsflytt med avskrivningstid 40 år. Intäktsökningen uppgår till 17 miljoner kronor, men är resultatneutral då motsvarande ombokning även finns på kostnadssidan.
- Vidarefakturerade resultatneutrala intäkter till Biokraft, tidigare Scandinavian Biogas Fuels (SBF), är 33 miljoner kronor högre än budget. Den ökade intäkten är resultatneutral då motsvarande belopp finns på kostnadssidan. Bolaget ansöker om bidrag för Biokrafts räkning vilket förklarar varför detta uppstår.
- Övriga intäkter bidrar med en intäktsökning om 8 miljoner kronor jämfört med budget och består bland annat av intäkter för sjöfällning i Drevviken där vidarefakturerings sker av bolagets kostnader till de aktuella kommunerna samt till Exploateringskontoret.

Driftkostnader, utfall helår

Driftkostnaderna för 2023 uppgår till 2 765 miljoner kronor vilket är 41 miljoner kronor högre än budgeterat och motsvarar en avvikelse om 1,8 procent. Den största enskilda kostnadsavvikelsen rör entreprenad- och materialkostnader inom VA om 43 miljoner kronor som främst förklaras av Ledningsnät. Se kommentar nedan för ytterligare detaljer.

- Entreprenad och material VA bidrar med den enskilt största kostnadsökningen, vilket främst förklaras av ökade kostnader inom drift och underhåll av ledningsnätet tillsammans med att

saneringsarbetet i Mälaren vid anläggningen i Bromma tidigare lagts samtidigt som kostnaderna för sjöfällning har ökat.

- Fastighet- och lokalkostnader är 20 miljoner kronor högre än budget hänförligt till indexering av hyror samt högre kostnader för flytt och snöröjning.
- Kostnader för reparation och underhåll inom VA är 6 miljoner kronor högre än budget vilket förklaras av att man under året arbetat mer med förebyggande åtgärder än budgeterat.
- Konsultkostnaderna är 5 miljoner kronor högre än budget, vilket drivs av ökade behov av utredningskonsulter inom Investeringsavdelningen. Effekten motverkas till stor del av att konsultbehovet har varit lägre än budgeterat inom andra delar av organisationen.
- Energikostnaderna är 11 miljoner kronor lägre än budgeterat, vilket förklaras av att budgeten utgick ifrån elpriserna i slutet av 2022 som var rekordhöga. Utfallet 2023 har varit lägre.
- Egen och inhyrd personal är 12 miljoner kronor lägre än budgeterat, vilket främst förklaras av senarelagda rekryteringar och tjänstledigheter.
- Skadeståndskostnaderna landar på helåret 22 miljoner kronor under budget tack vare upplösning av tidigare reserv kopplat till skyfallen 2021. Årets skadeutfall ligger i linje med budget.
- Driftskostnader för avfallsverksamheten är 36 miljoner kronor lägre än budgeterat. I stort sett alla kostnadsslag bidrar till utvecklingen, men de största effekterna återfinns inom entreprenadkostnader som påverkas positivt av slopad förbränningsskatt och lägre kostnader för hantering av organiskt material. Den positiva effekten minskar dock något på grund av ökade kostnader för påsar och kärl relaterat till matavfallsobligatoriet.
- Vidarefakturering Biokraft bidrar med en negativ kostnadsavvikelse om 33 miljoner kronor jämfört med budget, men är resultatneutralt då motsvarande belopp finns på intäktssidan. För ytterligare kommentar se avsnittet intäkter.
- Ombokningar är 17 miljoner kronor högre än budget, men är resultatneutralt då motsvarande belopp finns på intäktssidan. Se kommentar ovan under avsnittet intäkter.

Kapitalkostnader, utfall helår

Miljoner kronor

	Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos 2	Utfall fg år
Avskrivningar	-567	-633	66	-581	-531
Finansnetto	-393	-377	-16	-406	-136
Summa kapitalkostnader	-960	-1 010	50	-987	-667

Kapitalkostnader för 2023 uppgår till 960 miljoner kronor vilket är 51 miljoner kronor eller 0,5 procent lägre än budget. Det lägre utfallet beror främst på lägre avskrivningskostnader.

Avskrivningar

Avskrivningskostnaderna är 66 miljoner kronor lägre än budget. Utfallet förklaras främst av att avskrivningstiderna för huvudvattenledningar och immateriella tillgångar har förändrats, vilket ger en positiv resultateffekt om 31 miljoner kronor. Förseningar i projekt bidrar också till utvecklingen eftersom förseningarna resulterat i en lägre aktiverad tillgångsmassa än budgeterat, vilket ger 13 miljoner kronor lägre avskrivningskostnader.

Resterande budgetavvikelse förklaras av att den riskreserv som sattes i budgeten för att hantera okända händelser under året inte behövt utnyttjas i så hög grad som förväntades vid budgettillfället.

Riskreserven sätts för att möta effekterna av exempelvis ändrade avskrivningstider, retroaktiva ändringar eller utrangeringar.

Finansnetto

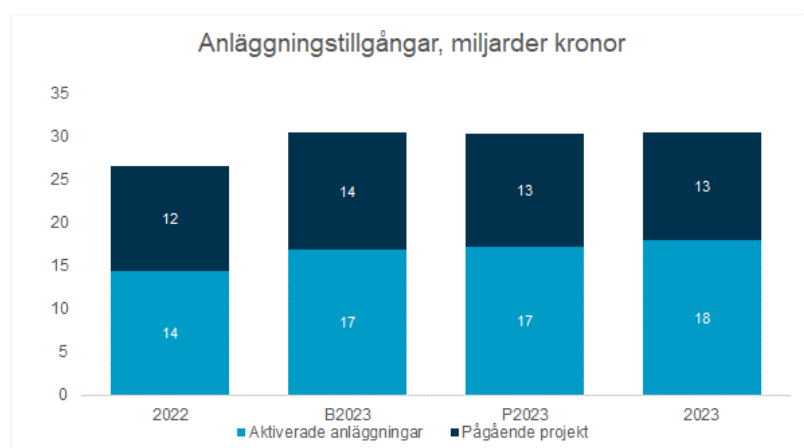
Bolagets finansnetto består huvudsakligen av kostnadsränta vilken är 16 miljoner kronor högre än budget för perioden. Utvecklingen beror på högre räntesatser, men motverkas delvis av att snittskulden varit lägre.

Balansräkning 2023

Bolagets totala tillgångar uppgår till 31,5 miljarder kronor, vilket är en ökning med 4 miljarder kronor jämfört boksletet 2022. Utvecklingen är hänförligt till bolagets investeringar som ökar anläggningstillgångarna.

Anläggningstillgångarna består dels av aktiverade anläggningstillgångar och dels av pågående projekt. Aktiverade anläggningstillgångar är anläggningar som börjat nyttjas medan pågående projekt är utgifter där anläggningen ännu inte är färdig. Avskrivningar görs endast på aktiverade anläggningstillgångar.

Under 2023 ökade aktiverade anläggningar med 3,5 miljarder kronor och pågående projekt med 0,5 miljarder kronor.

Investeringar

Miljoner kronor

	Utfall	Budget	Avvikelse	Prognos 2	Utfall fg år
Avfallsverksamheten, totalt	452	464	-12	526	207
Avfallsverksamheten	422	385	37	503	185
Avfall - exploateringsprojekt	30	79	-49	23	22
VA-verksamheten, totalt	4 042	4 101	-59	4 345	3 668
Stockholms framtida avloppsrening, SFA	2 152	1 661	491	1 962	1 369
Avloppsrening	354	675	-321	568	348
Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV	498	403	95	461	393
Vattenproduktion	68	129	-61	133	58
Ledningsnät, befintligt nät	552	609	-57	611	393
Ledningsnät, exploatering	418	624	-206	610	1 107
Övriga investeringar, totalt	30	21	9	30	25
Summa	4 524	4 587	-62	4 900	3 900

Generell justering VA	0	-337		-500	
Summa inkl generell justeringar VA	4 524	4 250	274	4 400	3 900

Bolagets investeringar under 2023 uppgår till 4 524 miljoner kronor att jämföra med budgeterade 4 250 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse med 274 miljoner kronor eller 6 procent. Avvikelsen beror främst på högre kostnader inom Stockholms framtida avloppsrening, SFA som drabbats hårt av rådande indexutveckling.

Beskrivning av stora projekt över 300 miljoner kronor

Miljoner kronor

	Beslutat belopp genomförandebeslut/ Indikativ budget*	Prognos total	Upparbetat t.o.m. 202312	Utfall 2023	Budget 2023	Planerat projektavslut	Beslutstatus
Avfallsverksamheten							
Högdalens sorterings- och matavfallsanläggning	955	1 205	857	419	348	Q3 2024	Rev. genomförandebeslut
VA-verksamheten							
Stockholms framtida avloppsrening (SFA)	9 172	19 500	8 676	2 152	1 661	Q4 2031	Rev. genomförandebeslut
Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV)							
Ugglevikens reservoar	800	896	22	0	2	Q4 2033	Rev. inriktningsbeslut
Nya Långsamfilter, Norsborg	615	615	37	20	37	Q2 2027	Genomförandebeslut
SFV- L Lovö vattenverk – Drottningholmssundet	34	412	7	7	18	Q2 2030	Inriktningsbeslut
SFV-L Norsborg VV - Alby	475	661	36	15	13	Q3 2029	Inriktningsbeslut
SFV-L Kyrkogårdsvägen - Tyresövägen	215	615	23	10	10	Q4 2028	Inriktningsbeslut
Trekantens reservoar	530	530	210	84	63	Q4 2027	Genomförandebeslut
SFV-L Jeriko Långsjön	Sekretess	Sekretess	32	11	9	Q4 2027	Genomförandebeslut
Nya ställverk inkl byggnader Lovö	235	325	266	135	51	Q2 2025	Genomförandebeslut
Ledningsnät, befintligt nät							
Mässtunneln	1 061	1 061	67	10	50	Q2 2028	Genomförandebeslut
Nya Östbergatunneln	641	642	252	164	194	Q3 2026	Genomförandebeslut
Ledningsnät, exploatering bostäder							
Årstafältet etapp 1	764	1 148	714	21	49	Q4 2026	Rev. genomförandebeslut etapp 1
Hagastaden	566	544	364	43	28	Q1 2031	Rev. genomförandebeslut
Norra Djurgårdsstaden, Norra	350	398	322	7	6	Q4 2030	Genomförandebeslut
Norra Djurgårdsstaden, Södra	300	401	100	10	5	Q4 2035	Genomförandebeslut
Gladö Kvarn	350	345	337	3	7	Q1 2024	Rev. genomförandebeslut
Flemingsbergsdalen	1 234	1 200	0	0	10	Q1 2045	Inriktningsbeslut
Ledningsnät, exploatering infrastruktur							
Tvärförbindelse Södertörn	1 150	1 138	102	35	30	Q4 2029	Rev. Inriktningsbesl./ genomförandebesl. 3 proj.
Slussen	770	735	674	13	15	Q2 2027	Rev. genomförandebeslut
Mälärbanan	797	761	464	1	113	Q4 2027	Rev. genomförandebeslut
Centrala Bromma, Riksby	154	738	3	0	3	Q2 2031	Rev. inriktningsbeslut
Summa VA-verksamheten	20 213	32 664	12 707	2 741	2 371		

* För projekt med status "Inriktningsbeslut" finns det ännu inte något beslutat belopp för genomförandet, därför används istället indikativ budget

Bolagets investeringsbeslut har hittills fattats i gällande prisnivå, framtida prisjusteringar inkluderas generellt sett inte i den budget som beslutas för projekten. Från och med 1 januari 2024 förändras detta och för projekt över 200 mnkr kommer en prisindexrisk att beräknas för att ta höjd för framtida marknadsutveckling och kostnadsökningar.

Tidigare år har prisutvecklingen på marknaden inte medfört så pass stora kostnadsökningar att det funnits behov av att löpande stämma av aktuell prisnivå för den budget som beslutas, men under rådande situation har gällande budget indexuppräknats för flera av de större projekten för att säkerställa att projekten med de kostnadsprognoser som nu redovisas fortsatt ligger inom sina budgetramar.

Högdalens sorterings- och matavfallsanläggning, HSMA (Resursutvinning Stockholm - RUS)

Stockholms stad har som ett led i sitt klimatarbete beslutat att samla in och biologiskt behandla 75 procent av stadens matavfall. Stadens klimatstrategi omfattar även att förbränning av fossil plast ska minska och på så sätt uppnå en mer förnyelsebar fjärrvärmeproduktion samt att staden ska eftersträva resurseffektiva kretslopp. Ett sätt att få mer förpackningsmaterial, vilket i stor utsträckning i dagsläget felaktigt hamnar i hushållens restavfallspåse istället för i producentansvarssystemet, till materialåtervinning är att låta en sorteringsanläggning eftersortera restavfallet mekaniskt. Stockholms stad har i ägardirektiv angett att Stockholm Vatten och Avfall ska verka för att en sådan anläggning uppförs. Anläggningen, i kombination med befintlig separat insamling av matavfall, uppskattas bidra till en minskad klimatpåverkan för Stockholms avfallshantering i form av minskade utsläpp av växthusgaser på cirka 43 000 ton CO₂e/år.

Byggarbeten startade i april 2022. Anläggningen förväntas i dagsläget färdigställas till hösten 2024 trots förseningar i vissa byggmoment.

Beslutad budget om 995 mnkr för projektet har indexuppräknats till 1 250 miljoner kronor i prisnivå 202303, projektet förväntas baserat på det som är känt i nuläget inte överskrida budget.

Stockholms framtida avloppsrening, SFA

En förutsättning för stadens tillväxt är en fungerande avloppsrening som klarar kraven på såväl rening av avloppsvattnet som påverkan på omgivningen i form av buller, lukt och transporter. Byggandet av SFA innebär en fördubbling av kapaciteten i Henriksdals reningsverk och åtgärder som utvecklar anläggningen till ett av världens modernaste reningsverk. Beslutet innebär även att Bromma reningsverk stängs och att en ny avloppstunnel byggs från Bromma till Henriksdal. Projektmålen inkluderar ett renare vatten i Mälaren, minskade utsläpp i Östersjön och att transporter med avloppsslam genom bostadsområden upphör.

Budget för SFA-projektet är fastställt till 9,2 miljarder kronor, i prisnivå september 2016. De ekonomiska analyserna som gjorts under året har visat att projektets slutprognos ligger över tidigare beslut. Även tidplan för genomförandet har setts över. Det reviderade genomförandebeslutet har lyfts och godkänts i Stockholm Vatten och Avfalls styrelse och ska upp för beslut i kommunfullmäktige under Q1 2024, med en budget om 19 500 miljoner kronor.

Lägre framdrift än planerat i en av entreprenaderna som driver tunnel mellan Åkeshov och Sickla. Driftsättning och överlämning av den första biolinjen i Henriksdal drog ut på tiden och därmed har efterföljande etapper påverkats. Även i Sickla är framdrift i bergentreprenad lägre än planerat vilket påverkar kommande arbeten. Byggarbeten pågår men är tidspåverkade av tidigare bergentreprenad. Upphandling av installationsentreprenader Sickla pågår.

Ugglevikens reservoar

Ugglevikens reservoar, som togs i drift 1935, är en av de viktigaste reservoarerna då den tillhör det så kallade normalzonsnätet som är direkt kopplat till vattenverken i Lovö och Norsborg. Reservoaren har stor betydelse för att säkerställa en jämn produktion av vatten på vattenverken och för att fullt ut kunna använda övriga tre normalzonsreservoarer i Trekanten, Tensta och Tallkrogen. Reservoaren har dessutom, liksom övriga reservoarer, en leveranssäkrande funktion. Ugglevikens reservoar är för låg, varför den begränsar hur övriga normalzonsreservoarer kan nyttjas samt hur balansen i nätet fungerar. Under en del av dygnet måste Ugglevikens reservoar stängas, vilket medför att leveransområdet inkluderande Norrmalm och Östermalm då saknar reservoar. Reservoarens volym är också för liten och behöver utökas. Projektets huvudsyfte är att säkra den framtida funktionen vilket kräver att bräddnivån höjs med 5 meter och att reservoarvolymen ökas med cirka 50 procent, från 18 000 m³ till 27 000 m³.

Kommunfullmäktige fattade beslut om detaljplanen i slutet av 2022. Beslutet har överklagats och ligger i dagsläget hos Mark- och miljööverdomstolen vilket gör att det är oklart när arbetena kan

starta. Projekteringen har gått på låg fart under 2023.

Nya Långsamfilter, Norsborg

Stockholm Vatten och Avfall producerar dricksvatten från två produktionsanläggningar, Norsborg och Lovö vattenverk.

Bolaget står inför en omfattande kapacitetsökning av dricksvatten för att klara de mål som är utgångspunkt för programmet Stockholms framtida vattenförsörjning. Bland de åtgärder som tagits fram finns investering i sex stycken nya långsamfilter på Norsborg vattenverk. Byggnation av nya långsamfilter medför att vattenproduktionen kommer att möta nya behov av dricksvatten i takt med att Stockholm växer.

Norsborgs vattenverk är uppdelat i två anläggningar, östra och västra vattenverket. Tillsammans står de för 60 procent av Stockholm Vatten och Avfalls totala mängd producerat dricksvatten. När östra verket byggdes valdes av kostnadsskäl att bygga färre långsamfilter än planerat. Det har medfört att östra verket idag utgör en flaskhals i produktionen med outnyttjad kapacitet jämfört med övriga delar i processen. En utbyggnad skulle ge kapacitetsökning både för östra verket och Norsborgs vattenverk som helhet.

Stockholm Vatten och Avfall behöver säkerställa dricksvattenförsörjningen i Stockholms län ur ett flergenerationsperspektiv. Om en anläggning oplanerat tas ur drift ska leverans av dricksvatten kunna fortgå utan samhällskritiska störningar. En utbyggnad av långsamfilter på östra verket ger ökad möjlighet att nå de mål som fastställts inom programmet för Stockholms framtida vattenförsörjning och den regionala vattenförsörjningsplanen för Stockholms län.

Genomförandebeslut för projektet fattades i kommunfullmäktige i oktober 2023. Budget för projektet är 615 miljoner kronor.

Planeringsperioden för samverkan har förlängts med 2 månader, men den övergripande tidplanen har inte ändrats. Kända risker i projektet är relaterade till bland annat klassificering av massor och deponi, leverans av betong utan flygaska, inköp av sand för långsamfilter enligt bolagets krav, anslutning till befintligt verk samt skador på befintliga bassänger.

SFV- L Lovö vattenverk – Drottningholmssundet

Stockholm Vatten och Avfall står inför en omfattande kapacitetsförstärkning av produktion och distribution av dricksvatten. Utbyggnaden av dessa förstärkningar görs inom programmet Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV). Ett antal ledningssträckor på huvudvattensystemet behöver på grund av detta förstärkas, där sträckan mellan Lovö vattenverk och Drottningholmssundet är en av dem.

Projektet avser en förstärkning genom nyläggning av en 4,8 kilometer lång huvudvattenledning med dimension 1200 mm över Lovön. Projektet höjer kapaciteten i huvudvattennätet och stärker leveranssäkerheten vilket medför att befintliga huvudvattenledningar blir möjliga att stänga av och renovera.

Projektering för systemhandling pågår och färdiga handlingar beräknas levereras i december 2024. Projektet är i dagsläget tre månader försenat på grund av att en fördjupad stråkstudie föreslog en ny ledningsdragnings. Den nya ledningsdragningen godkändes av ledningsnäts styrgrupp under hösten 2023. Projektet beräknas klart 2030 enligt nuvarande tidplan, men bolaget ser en stor risk i att de tillstånd som projektet behöver överklagas, vilket skulle dra ut tidplanen. Andra risker som kan infalla och som inte är medräknade i dagens indikativa budget är att fastighetsägare inte godkänner ledningsdragningen, vilket kan resultera i ny ledningsdragnings; att en korsning av Ekerövägen inte kan genomföras samt att bolaget på grund av högre krav än väntat från länsstyrelsen behöver genomföra projektet på annat sätt än planerat.

SFV-L Norsborg VV - Alby

Som en del av programmet Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV) planeras en ny vattenledning från Norsborgs vattenverk till Trekantens reservoar. Projektet ska förlägga en ny vattenledning, dimension 1400 mm, på en sträcka om 3,8 kilometer mellan Norsborgs vattenverk och Fittjakammaren i Botkyrka kommun. Syftet med förläggningen är dels att säkra dricksvattenförsörjningen för ytterligare drygt en halv miljon människor i regionen, dels att möjliggöra renovering av de tre befintliga ledningarna från Norsborgs vattenverk. Projektet är uppdelat i tre delsträckor där två av sträckorna nu arbetar med färdigställande av förfrågningsunderlag. Tredje delsträckan är vilande och inväntar förutsättningar från Trafikverket som planerar att bredda väg E4/E20.

Bolagets styrelse har i oktober behandlat ett genomförandebeslut för projektet på 875 miljoner kronor, inklusive bedömd prisindexuppräknings om 214 miljoner kronor. Innan ärendet hemställs till kommunfullmäktige för beslut ska en extern granskning genomföras av projektets kalkyl. De största kostnadsbärande riskerna i projektet är att de geotekniska förutsättningarna skiljer sig vid byggnation, att anbud blir dyrare än beräknat och att det finns brister i projekteringen.

SFV-L Kyrkogårdsvägen – Tyresövägen

Projekt SFV-L Kyrkogårdsvägen – Tyresövägen syftar till att bygga ny huvudvattenledning genom Skarpnäck för att säkra dagens och framtida vattenleveranser till Stockholm, Tyresö och Nacka. Ledningssträckan som ska byggas i projektet är 3,5 kilometer lång. Utöver nyförläggningen omfattar projektet även omläggning av två befintliga huvudvattenledningar som har hög risk för rörbrott med stora konsekvenser som följd. Omläggningen avser två sträckor om totalt 850 meter.

Bolagets styrelse har i december 2023 behandlat ett genomförandebeslut för projektet på 615 miljoner kronor, inklusive bedömd prisindexuppräknings om 152 miljoner kronor. Innan ärendet hemställs till kommunfullmäktige för beslut ska en extern granskning genomföras av projektets kalkyl. Ärendet förväntas behandlas i Kommunfullmäktige under 2024.

Trekantens reservoar

Trekanten är den största reservoaren i bolagets verksamhetsområde och rymmer 72 200 m³ vatten, fördelat på två behållare (norra och södra). Reservoaren ligger centralt i normalzon och fungerar som utjämningsreservoar inom Norsborg och Lovö vattenverks normalzonsområde. Den grundläggande funktionen är att hantera variationerna i vattenförbrukningen under dygnet i hela leveransområdet och därmed möjliggöra en jämn inpumpning från vattenverken till huvudvattennätet. I händelse av störningar eller avbrott i leveransen från vattenverken respektive avbrott i huvudvattennätet fungerar reservoaren tillsammans med övriga reservoarer även som reservvolym i vattenförsörjningen. Reservoar Trekanten har omfattande funktions- och konditionsbrister som behöver åtgärdas.

Norra behållaren i reservoaren är ur drift för renovering. Prisökningar jämfört med genomförandebeslutets budget är den största kostnadsdrivande risken för projektet i dagsläget. En indexuppräknings av prognosen ger i dag en förväntad slutsumma om 700 miljoner kronor.

SFV-L Jeriko-Långsjön

Projektet SFV-L Jeriko-Långsjön, inom Huddinge kommun, är det högst prioriterade ledningsnätprojektet i närtid inom programmet för Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV). Syftet med projektet är initialt att möjliggöra nedstängning och renovering av befintlig huvudvattenledning mellan Källbrink och Långsjön byggd år 1958. Långsiktigt är syftet med projektet att den nya ledningen och den befintliga ledningen ska fungera parallellt och med detta tillföra betydande kapacitetsökning och redundans i huvudvattenledningsnätet. Projektet bedöms som mycket tidskritiskt eftersom befintlig huvudvattenledning har både renoveringsbehov och kapacitetsbegränsning. Konsekvenser av att inte genomföra SFV-L Jeriko-Långsjön skyndsamt innebär successivt ökande risker för störningar på vattenförsörjningen i södra Stockholm samt att SFV-programmets övergripande mål, att säkerställa vattenförsörjningen för ytterligare en halv miljon människor i Stockholmsregionen till år 2050, motverkas. Projektet omfattar nyförläggning av cirka 3

kilometer ställedning i dimension 1200 mm i mycket varierande omgivning.

Projektet beviljades genomförandebeslut i kommunfullmäktige i november 2023.

Nya ställverk inklusive byggnader Lovö

De befintliga ställverken på Lovö vattenverk installerades 1984 och har uppnått sin tekniska livslängd. Ställverkens ålder samt begränsade tillgång till reservdelar för förebyggande underhåll ökar risken för driftstörningar. Härigenom finns en förhöjd risk för längre och mer omfattande driftstörningar, vilket i värsta fall leder till avbrott på vattenleveransen ut från vattenverket. De nya ställverken tar dessutom höjd för att möjliggöra framtida kvalitetshöjande åtgärder på Lovöverkets beredningsprocess, som planeras utföras inom ramen för Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV). En förutsättning för att detta ska kunna ske är att elförsörjningen förstärks genom installation och anslutning av de nya ställverken. Beslut fattades i oktober 2020 att uppföra tre nya ställverk, vilka inryms i nya byggnader. Ställverkens funktion är att ta emot inkommande el och fördela ut den till elcentraler i respektive anläggningsdel. Stora delar av verkets elcentraler och övriga elsystem är från samma tidsperiod som ställverken och har i hög utsträckning uppnått sin tekniska livslängd, men uppfyller framförallt inte gällande elstandarder och säkerhetsföreskrifter för elinstallationer. Dessa delar har utretts separat och kommer fortlöpande bytas ut i ett separat projekt, 400 Volt Lovö.

Projektets omfattning har behövt utökas, då utredningen i projektet 400 V Lovö påvisat nya förutsättningar, i form av fler yttre el-stråk. Åtgärderna medför att en väsentligt större volym berg än vad som tidigare planerats behöver hanteras, vilket påverkar kostnaderna för projektet i hög grad. Utökningen av säkerhetshöjande åtgärder i projektet har också ökat omfattningen. Vidare har omvärldsfaktorer och stigande marknadsfaktorer medfört att kostnaden för genomförandet av projektet ökat. Bolagets styrelse har i oktober 2023 behandlat ett reviderat genomförandebeslut på 342 miljoner kronor som förväntas behandlas i kommunfullmäktige under 2024.

Byggnaderna är färdigställda och ska slutbesiktigas. Elarbeten pågår enligt plan. Kända risker som kan påverka kostnaden inkluderar bristfällig projektering som inte uppfyller dokumentationskrav för anläggningen, sent upptäckta brister i el-projekteringen, att något går fel i en mycket känslig och komplex fas i projektet då omkopplingar av inkommande linjer ska utföras under våren 2024.

Mässtunneln

Mässtunneln avlastar befintligt avloppssystem, minskar bräddning och möjliggör planerad exploatering av Mästad. Bolaget anlägger en cirka 4 kilometer lång avloppstunnel i berg från Mäsvägen söder om Älvsjö gård som ansluts till planerad Stockholms framtida avloppsrening ledningsnäts tunnel (SFAL) vid Liljeholmen.

Byggstart den 18 december 2023 med beräknad slutbesiktning februari 2031. Projektet följer plan.

Nya Östbergatunneln

Nya Östbergatunneln ska avlasta Henriksdals reningsverk från dagvatten, frigöra bräddvattenkapacitet i befintlig brädd- och dagvattentunneln från Sicklaanläggningen och öka kapacitet för avledning av dagvatten. Investeringen innebär anläggande av en 2100 meter lång dagvattentunnel i berg från Sickla till Saltsjön.

Byggarbetena är igång sedan oktober 2022. Tunneln drivs från två håll; från Hammarbyskogen vid Sicklaanläggningen och från Finnboda. Tunneln drivs fram med cirka 10-15 meter i veckan. Projektet följer i dagsläget plan.

Årstafältet etapp 1

Stockholms stad har sedan 2007 arbetat med planeringen av den nya stadsdelen där cirka 6 000 nya bostäder är planerade att anläggas. För Stockholm Vatten och Avfall innebär denna exploatering ett VA-mässigt komplext arbete där såväl stora VA-system påverkas av exploateringen samt att ett helt nytt VA-system måste anläggas. Arbetet kommer att genomföras i 8 etapper. Inom etapp 1 krävs stora investeringar för att möjliggöra den vidare exploateringen. För bolaget innebär dessa investeringar stora omläggningar av huvudledningar och utbyggnad av befintlig dagvattendamm.

Ny entreprenör upphandlad efter hävning av kontrakt med tidigare entreprenör, entreprenaderna beräknas starta våren 2024. Projektets budget förväntas inte hållas i och med nytt kontrakt, beredning av ärende för reviderat genomförandebeslut har därför påbörjats och förväntas komma upp för beslut under 2024.

Hagastaden

Genom överdäckning av motorväg och järnväg kommer det gamla industriområdet bebyggas och omvandlas till en levande och attraktiv stadsdel. Det nya området Hagastaden kommer rymma 5 000 nya bostäder och 50 000 arbetsplatser när det står färdigt. Stadsdelen kommer att integreras med Karolinska Institutet och Nya Karolinska Solna. För att möta dessa bostäder och arbetsplatsers behov av ett fungerande vatten- och avloppssystem måste Stockholm Vatten och Avfall förnya det befintliga VA-systemet för att möta exploaterings krav.

Reviderat genomförandebeslut om 566 miljoner kronor beviljat under hösten 2022. Stora ändringar har framförallt skett i Östra Hagastaden där den tidigare fördjupade översiktsplanen, som låg till grund för genomförandebeslut, redovisade en rondellösning vid Norrtull och en stadsstruktur kring trafikplatsen. Strukturen för östra delen av Hagastaden utvecklades i programmet och har fått en ändrad och utökad omfattning med fler byggrätter och ett utökat geografiskt område. I dagsläget bedöms reviderat beslut behövas år 2027 på grund av prisindexökningar.

Inom de centrala delarna av Hagastaden är större delar av VA-systemet utbyggt, cirka 90 procent. Inom Östra Hagastaden utfördes förberedande VA arbeten under 2023. Under 2024 kommer större trafikomläggningar att genomföras för att bland annat möjliggöra omläggningar av befintligt VA. Tidplanen har förskjutits och vissa entreprenader senarelagts. Rent generellt har entreprenaderna dessutom blivit dyrare än tidigare beräknat. Västra Hagastaden är ännu i ett tidigt skede, programhandling. Vissa ändringar av innehållet har skett som kommer medföra ökade kostnader. Denna ökning bedöms i nuläget kunna rymmas inom projektets beslutade budget.

Norra Djurgårdsstaden, Norra

Stockholms stad har beslutat att exploatera områdena kring Hjorthagen, Värtan och Frihamnen. Området ingår i stadens satsning på en miljöprofilerad stadsdel. Inom Norra Djurgårdsstaden planeras det för 12 000 nya bostäder, 35 000 arbetsplatser, utbyggnad av spårväg och hamnverksamheten vid värta- och frihamnen. Exploateringen kräver utbyggnad av nytt VA-ledningsnät inklusive pumpstationer samt utförande av erforderliga förstärkningsåtgärder på befintliga ledningssystem inom Norra Djurgården.

Osäker tidplan och omfattning av kvarvarande behov av utbyggnad av VA-ledningsnätet efter ändrade detaljplaner inom Kolkajen. Det mesta inom huvudprojektet är redan byggt. Tidplanen för kvarstående delprojekt har varit och är ryckig med många omtag. Huvudprojektet kan under 2024 eller 2025 behöva ett reviderat genomförandebeslut. Risker som föreligger är svåra att bedöma då mycket av det som återstår att utföras ligger många år framåt i tiden.

Norra Djurgårdsstaden, Södra

Stockholms stad har beslutat att exploatera områdena kring Hjorthagen, Värtan och Frihamnen. Området ingår i stadens satsning på en miljöprofilerad stadsdel. Inom Norra Djurgårdsstaden planeras det för 12 000 nya bostäder, 35 000 arbetsplatser, utbyggnad av spårväg och hamnverksamheten vid värta- och frihamnen. Exploateringen kräver utbyggnad av nytt VA-ledningsnät inklusive pumpstationer samt utförande av erforderliga förstärkningsåtgärder på befintliga ledningssystem inom Norra Djurgården.

Osäker tidplan för/omfattning av utbyggnaden inom resterande delar av Södra Värtan. Eventuellt behov av reviderat genomförandebeslut längre fram. Merparten av det som ska byggas inom huvudprojektet kvarstår att utföra. Tidplanerna för dessa etapper är osäkra och har succesivt förskjutits framåt i tiden. Risker som föreligger är svåra att bedöma då mycket av det som återstår att utföras ligger många år framåt i tiden.

Gladö Kvarn

Stockholm Vatten och Avfall bygger ut kommunala vatten- och avloppsledningar i omvandlingsområde Gladö Kvarn i Huddinge kommun. Fritidshusområdet från 1940-talet har på senare år fått en allt högre andel permanentboende. De gamla enskilda avloppen är inte anpassade efter den ökade belastningen som permanentboende ger, vilket innebär risk för utsläpp av orenat avloppsvatten.

Utvecklingen från fritidshushåll till permanentboende, ställer större krav på miljöriktiga och hållbara vatten- och avloppslösningar. Huddinge kommun har som målsättning att kunna erbjuda fler invånare permanentboende och har därför detaljplanerat Gladö Kvarn. Nuvarande detaljplan vann laga kraft 2013, och utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp har pågått under åren 2015-2023. Totalt ansluts cirka 570 fastigheter till det nya VA-nätet, vilket innefattar befintliga samt tillkommande fastigheter.

Anläggningen är färdigställd under 2023. Återstår avslut av projektet.

Flemingsbergsdalen

Huddinge kommun tillsammans med exploatören planerar för utveckling av en ny stadsdel i Huddinge, Flemingsbergsdalen. Detta kommer att bli ett av Stockholmregionens största stadsbyggnadsprojekt. Visionen är att skapa Stockholm South Business District med syfte att ge bättre bostads- och arbetsplatsbalans mellan södra och norra Stockholm. Flemingsbergsdalen ligger inom Stockholm Vatten och Avfalls verksamhetsområde och samtliga fastigheter inom exploateringen ska VA-försörjas med anslutning till det allmänna VA-ledningsnätet. För att möjliggöra VA-försörjning kommer bolaget att behöva bygga ut det allmänna VA-nätet. Det kommer även krävas uppdimensionering av befintliga ledningssträckor för att säkerställa god framtida kapacitet. Vissa befintliga ledningssträckor kan behöva flyttas beroende på de nya gatornas och byggnadernas placering, som ännu inte fastställts av Huddinge kommun. Totalt beräknas projektet innebära utbyggnad, uppdimensionering och flytt av cirka 9 000 meter vatten-, spill- och dagvattenledningar. Stockholm Vatten och Avfall planerar därtill att anlägga två dagvattendammar inom området för hantering av dagvatten samt en pumpstation för avledning av spillvatten.

Projektet beviljades inriktningsbeslut med en indikativ totalbudget om 1200 miljoner kronor i kommunfullmäktige i oktober 2023. Inkomst för projektet beräknas till 353 miljoner kronor genom anläggningsavgifter och kostnadsreglering med Huddinge kommun. Projektet kommer igång under 2024. Ett par mindre och tidiga delprojekt under huvudprojektet har beviljats genomförandebeslut i bolagets Investeringsråd i december 2023.

Tvärförbindelse Södertörn

I samband med Trafikverkets utbyggnad av den nya trafikleden Tvärförbindelse Södertörn mellan E4/E20 vid Vårby och väg 73 vid trafikplats Jordbro, Haninge måste befintlig VA-anläggning läggas om och byggas ut. Bolaget bör också utföra vissa strategiska förarbeten för att möjliggöra framtida utbyggnad av den allmänna VA anläggningen i området. Åtgärderna samordnas med angränsande exploateringar och bolagets övriga planerade arbeten.

Beslut om reviderat inriktningsbeslut för projektet som helhet samt genomförandebeslut för tre delprojekt fattades i kommunfullmäktige i januari 2022, inga större förändringar sedan dess.

Fortfarande finns det till olika grad av osäkerheter för hur konfliktpunkter för ännu inte påbörjade delprojekt ska lösas. Svårnavigerat projekt då bolaget styrs av Trafikverkets tidplan och organisation.

Slussen

I och med Stockholms stads ombyggnation och exploatering av Slussen påverkas samtliga huvud- och distributionssystem för vatten, spillvatten och dagvatten inklusive dess tillhörande tekniska anläggningar i stor omfattning. Slussen är en strategisk knutpunkt för flera av Stockholm Vatten och Avfalls många ledningssystem vilka försörjer stora delar av innerstaden. Slussens grundläggning och konstruktioner är uttjänta och måste återuppbyggas från grunden. Därför krävs att bolagets berörda ledningssystem flyttas och läggs om, samtidigt som nya ledningssystem och anläggningar tillkommer

för att klimat- och kapacitetssäkra VA-försörjningen.

Under 2023 har byggtakten för VA varit låg i väntan på kommande entreprenad SN82, som har en framskjuten tidplan orsakat av förseningar inom byggnationen av ny bussterminal i berg. Förmodad byggstart för SN82 är i juni 2024.

Mälarbanan

I projekt Mälarbanan bygger Trafikverket ut järnvägen genom att dubblera antal spår mellan Tomtebodavägen och Kallhäll. Stockholm Vatten och Avfall har många VA-ledningar som korsar eller ligger parallellt med järnvägsfastigheten och behöver genomföra anpassningar av VA-nätet till ny infrastruktur.

Projektet har stannat upp med anledning av att detaljprojektering visar på ändrade förutsättningar och Trafikverket behöver se över en del av projektet. Utredning och omprojektering pågår och beräknas ta cirka två år.

Centrala Bromma, Riksby

Exploatering genom planerad förtätning kring centrala Bromma. Planprogram finns framtaget för att möjliggöra förtätning av bebyggelse kring centrala delarna av Bromma med tyngdpunkt vid Riksby samt ombyggnad av befintlig trafiklösning vid Brommaplan. Exploatering och ny trafiklösning kommer innebära konflikter med befintliga ledningar (huvudledningar för vatten och avlopp) samt behov av utbyggnad av ledningsnätet.

Reviderat inriktningsbeslut tas fram under våren 2024. Kalkylarbete för totalprognos pågår. Detaljprojektering beräknas starta under andra kvartalet 2024. Största risken i projektet är geotekniska förstärkningsåtgärder där spontarbeten för VA är en stor kostnad men bör kunna minskas. Stora förläggningsdjup för ledningsnätet är också en risk som ska reduceras under detaljprojekteringen.

Bedömning av bolagets interna kontroll

Den samlade bedömningen efter 2023 års internkontrollgranskning är att bolagets interna kontroll varit tillräcklig. Sex åtgärder kopplat till internkontrollplanen har registrerats, identifierade områden har aktiviteter som pågår för att förbättra arbetet ytterligare.

Granskningarna har genomförts utefter upprättad internkontrollplan för att ge en rimlig försäkran om att bolaget har en god intern kontroll.

Måluppföljning

1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Ej tillämpligt på Stockholm Vatten och Avfall.

2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Bolaget har som målsättning att sträva mot en fossilfri och cirkulär verksamhet som är klimatpositiv och energieffektiv. Bolaget använder till största del energi från förnyelsebara energikällor och arbetar för att öka egenproduktionen av förnyelsebar el, framförallt genom installation av solceller.

Genom att fasa ut fossila bränslen från bolagets verksamhet och minska utsläpp av metan- och lustgas samtidigt som växthusgaser binds och nyttiggörs strävar bolaget efter att bli klimatpositiva. I reningsverken produceras rågas, som i första hand ska uppgraderas till fordonsbränsle och kan därigenom ersätta användningen av fossila bränslen. Restenergi tillvaratas ur bolagets renade avloppsvatten, avloppsslam och insamlat matavfall. Då bolaget återför biogödsel och slam till jordbruk och tillgängliggör produkter för återbruk och återvinning, förs material och resurser in i nya kretslopp. Genom att verka för att dessa tillgängliggörs och är attraktiva i nya produktionskedjor eller användningsområden bidrar bolaget till ett mer cirkulärt samhälle.

2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

Miljöprogrammet

Bolaget har under året deltagit i stadens arbete med att revidera Miljöprogrammet för perioden 2024-2030 samt deltagit i flera av målanalysgrupperna som föreslagit mål och indikatorer.

Klimatkalkyl

Klimatberäkningar för anläggningsprojekt har under 2023 genomförts som en pilot. Behovet av klimatkalkyler i olika verksamheter har ökat och ett par projekt har gjort klimatkalkyler i en pilot, dessa kommer att analyseras och därefter kommer metod att fastställas. Bolaget använder även klimatkalkyler för dricksvatten- och avloppsreningsanläggningar i driftfas. Denna kalkyl är utvecklad av Svenskt Vatten.

Hållbarhetskrav i upphandlingar

Bolaget ställer hållbarhetskrav vid upphandling och följer upp dessa krav i avtalsförvaltningen som utvecklats och systematiserats under de senaste åren. Hållbarhetsfrågorna lyfts fram och drivs i bolagets arbete med kategoristyrning av upphandlingar. Målsättningen är att utveckla ett mer systematiskt arbete för att identifiera hållbarhetsrisker, ställa- och följa upp hållbarhetskrav, för att förbättra miljömässig och social påverkan i leveranskedjorna. Utifrån inköpsdata har SPEND-analys genomförts som visar vilken klimatpåverkan som kategorierna/avtal har. Detta är input i riskanalysen för hållbarhetsområdet. SPEND-analys är en systematisk analys av inköpen, som genomförs för att kartlägga en organisations inköpsmönster.

Energi

Bolaget har en energiintensiv verksamhet, framförallt genom att det krävs mycket el för att driva blåsmaskiner och pumpar i verk och ledningsnät, dessa är en förutsättning för att kunna leverera VA-

tjänster. Bolagets bedömning är att energianvändningen kommer att öka i och med ny reningsteknik, bättre avfallssortering, intensivare skyfall samt en växande stad och åtgärder måste vägas mot flera perspektiv bland annat hög säkerhet. Bolaget arbetar dock med att hålla ner energianvändningen genom effektivisering och driftoptimering, och energibesparande åtgärder identifieras löpande liksom planer för att genomföra dessa. Bolaget minskar elanvändningen bland annat genom att byta ut gamla belysningsarmatur till ny energieffektiv LED-belysning. Uppvärmning med direktverkande elradiatorer har bytts ut till värmepumpar. Äldre ineffektiva pumpar och utrustning har bytts ut till nya effektiva. Norsborgs vattenverk har utfört ett pilotprojekt gällande behovsstyrning av utrustning via fastighetssystem. På Lovö har solceller installerats under året samt att en upphandling av solcellsanläggningar på är på gång för Bornsjön och ledningsnät.

Bolaget har under 2023 utarbetat en energistrategi som dock kommer att ses över och färdigställas när stadens energistrategi är beslutad. Detta för att säkerställa att bolagets energistrategi är överensstämmande med stadens. Bolagets energistrategi planeras att vara klar under våren 2024. Digitalisering och kvalitetssäkring av energidata till energibokslutet har genomförts.

Biokol

Bolagets pilotanläggning för biokol har de senaste åren haft stora problem med driftstörningar och bedömdes efter utredning ha uppnått sin tekniska livslängd. Under hösten togs beslut att avveckla anläggningen. Med hjälp av biokolsanläggningen har stockholmarnas trädgårdsavfall fått nytt liv som biokol, som har fantastiska egenskaper som jordförbättringsmedel och som minskar mängden koldioxid i atmosfären när biokolet binds i marken. Vid produktionen av biokol får man också ut en gas som blir till värme till stadens fjärrvärmenät. När biokolsanläggningen nu stängt, utnyttjas trädgårdsavfallet istället till fjärrvärme. Projektet med att starta biokolsproduktion i Stockholm finansierades delvis av Bloomberg Philanthropies genom prispengar i den internationella innovationstävlingen Mayors Challenge. Tack vare det stora intresset kring anläggningen har den inspirerat till nya biokolsanläggningar i Helsingborg och Södertälje men även utomlands, som i Norge, Finland, Tyskland och Kina. Bolaget kommer arbeta långsiktigt kring produktion av biokol i Stockholm. Under 2024-2026 har bolaget fått i uppdrag av politiken att ta fram en långsiktig plan för biokolsproduktion av trädgårdsavfall.

Lustgas

Bolaget arbetar kontinuerligt med att studera och optimera kvävereningen för att minska lustgasutsläppen från avloppsreningsprocessen. Under 2023 har det installerats nya mätare på Bromma avloppsreningsverk för att kunna mäta lustgas från rejektvattenreningen. Under hösten genomfördes en lustgasworkshop på Henriksdal. Processingenjörer och utvecklingsingenjörer från åtta stycken VA-organisationer träffades och diskuterade lustgas. Lustgas är en växthusgas som är nästan 300 gånger starkare än koldioxid. Lustgas kan produceras när bolaget renar kvävet i avloppsreningsverk. Under dagen presenterades bland annat vad som pågår inom området lustgas internationellt och inom Sverige. Stockholm Vatten och Avfall presenterade bolagets pågående arbete inom lustgas och resultat från mätningar från Bromma och Henriksdals reningsverk och membran-pilot.

Återbruk av stålbalkar

Stålbalkar från Malmös gamla svävarterminal, återanvända som rörstöd i Stockholms framtida avloppsrening, SFA-projektet, har belönats som "Årets hållbara byggprojekt" vid Återvinningsgalan i Stockholm. Återanvändningen av de gamla stålbalkarna ledde till en 97-procentig minskning av klimatavtrycket jämfört med om rörstöden tillverkats av nytt stål. Projektet har också banat väg för en ny modell för att köpa återbrukat stål. Användningen av återbrukat stål är ett steg på vägen för att minska byggsektorns utsläpp.

Plaståtervinning

Under 2023 har många åtgärder vidtagits för att öka materialåtervinningen av plast i flöden från återvinningscentraler. I september deltog två representanter från avfallsverksamheten i ett studiebesök på en plastfabrik i Vilnius som hanterar den mjukplasten som samlas in på bolagets

återvinningscentraler. Det var ett givande och viktigt besök som bidrog till att identifiera eventuella brister samt öka förståelse för utmaningar gällande plaståtervinning. Efter överenskommelse med bolagets nuvarande leverantör beslutades att ändra namnet på fraktionen från mjukplast till krymp och sträckfilm vilket kommer att underlätta för besökare att sortera rätt och uppnå den önskade återvinningsgraden.

Verksamheten har beslutat att delta i ett projekt som genom en fallstudie vill få ett svar på hur plastinnehållet ser ut, vilka typer av plast slängs i brännbart, vilka som är återvinningsbara och hur sorteringsgraden kan ökas.

Matavfall

Från och med 2023 gäller obligatorisk matavfallsinsamling för samtliga hushåll och verksamma inom staden. Kravet gäller med undantag för tre behållartyper för vilka dispens hos Naturvårdsverket söks.

- 240l säck
- Stationär sopsug utan separat fraktion för matavfall
- Mobil sopsug utan separat fraktion för matavfall

Från och med Q4 2024, efter drifttagning av eftersorteringsanläggningen Resursutvinnings Stockholm, kommer även dessa behållartyper kunna erbjudas separat insamling av matavfall.

Med start under januari påbörjade leverans av cirka 10 000 matavfallskärl till de villakunder som ännu inte hade ett system för sortering av matavfall. Leveransen föregicks av kommunikation ibland annat bolagets nyhetsbrev "Hållbart Stockholm" samt via brev.

Kraven om matavfallssortering för flerbostadshus kommunicerades till stor del under 2022 och det var under slutet av detta år som den stora ökningen av nya matavfallskunder skedde. Även under 2023 har ökningstakten legat högt ur ett historiskt perspektiv. För verksamheter gäller obligatorisk matavfallssortering sedan tidigare. Antalet hämtställen har dock fortsatt öka under året.

Mängden insamlat matavfall har ökat under 2023. Totalt samlades 34 201 ton matavfall in vilket innebär en ökning om drygt 15 procent jämfört med 2022 då totalt 29 545 ton matavfall samlades in. Under 2024 träder en ny lagstiftning i kraft vilket innebär att matavfall från matavfallskvarnar inte längre får tillgodoräknas vilket kan komma att påverka kommande års utfall.

Kommunikation

Bolaget har under perioden informerat på stadens informationstavlor och på sociala medier om sortering av plastförpackningar. Sedan i våras görs kampanjer också på sopbilarna. Kampanjen hjälper till att öka kännedomen hos stockholmarna att det gör skillnad att sortera plastförpackningar. Budskapet är att när man sorterar behöver man inte hålla reda på vilken typ av plastförpackningar som går att återvinna. Utvecklingen går hela tiden framåt och allt fler typer av plast kan återvinnas. Ju fler plastförpackningar som samlas in, desto fler kan återvinnas.

Ett omfattande skyltprogram vid bolagets dagvattenanläggningar har tagits fram och under oktober invigdes den första skylten som ska öka stockholmarnas kunskap om dagvatten, anläggningarnas funktion och hur individens eget beteende påverkar dagvattnet. Detta innehåller bland annat information om växt och djurliv, och dess roll i vattenekosystemet. Vattenkvaliteten i Stockholms sjöar och vattendrag behöver förbättras. Informationen på skyltarna ska lära stockholmarna hur de ska göra och vad bolaget gör. Det är bakgrunden till projektet och de fyra första skyltarna som nu börjar placeras ut runt om i Stockholm. Den första står nu vid Lugnets terrass i Hammarby sjöstad, Hornstulls strand, Mårtensdal och Trekanten sätts upp inom kort. Och fler skyltar är på gång, nästa steg är sex dagvattenanläggningar i Huddinge som ska skyltas upp under nästa år.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
 Arbeta för att allt matavfall ska sorteras för att användas till att producera biodrivmedel och biogödsel och trädgårdsavfall ska bli biokol som kan användas i stadens odlingar och minska stadens klimatpåverkan	✓ <i>Löpande status- och nulägerapportering - Högdalens sorteringsanläggning (RUS).</i> Analys Bygget har löpt på i princip enligt plan och håller planerad sluttid. En utmaning är samordning av de olika pågående entreprenaderna. Omfattande planering, samordning och säkerhetstänk är i fokus. Under första kvartalet 2024 ska testkörning påbörjas. Testerna ska pågå i cirka ett halvår och genomföras i tre steg; funktionstester, driftsättning och provdrift. Anläggningen ska tas i full drift hösten 2024. ✓ <i>Verka för att trädgårdsris från ÅVC kan behandlas och bli biokol</i> Analys Pilotanläggningen för biokol var under 2022 i störningsfri drift endast nio dagar. Sedan juni 2023 kunde ingen drift genomföras. Problemen med anläggningen har framförallt varit olika mekaniska och/eller styrsystemfel. Anläggningens tekniska livslängd bedömdes mot bakgrund av detta som uppnådd. Pilotens syfte är uppnått och fortsatt drift av denna anläggning kunde inte motiveras utifrån klimat-, ekonomi- och resursperspektiv varför anläggningen har tagits ur drift. I kommande upphandlingar gällande behandling av trädgårdsris kommer möjligheten att kravställa och/eller ge mervärden för framställning av biokol att beaktas. Biokol är en viktig resurs som kan användas för att förbättra marken och minska påverkan på miljön. Att behandla trädgårdsavfall som biokol är därför en viktig process. Tillgängliga lösningar kommer att undersökas inför kommande upphandlingar.
 Fortsätta utreda potentialen för energiåtervinning från VA-nätet tillsammans med Stockholm Exergi	▶ <i>Samverka med Sthlm Exergi och miljöförvaltningen avseende energiåtervinning från spillvärme i avlopp.</i> Analys Kvartalsvisa möten hålls numera med Stockholm Exergi där bolaget bland annat utreder möjligheterna till att utöka/utveckla samarbetet mellan bolagen. Samarbetet strävar efter en strategisk agenda för hur bolaget: • Medverkar gemensamt till stadens energiplanearbete och hur vi säkerställer att våra samarbeten och viktiga funktioner och verksamheter tas upp och hanteras inom energiplaneringen inom staden • Hur vi tillsammans säkerställer att vi hittar synergieffekter mellan bolagen och inte suboptimerar lösningar för staden - både gemensamt men även för staden som helhet • Utreder möjligheterna till att samarbeta ändå tätare tillsammans framåt inom olika områden. Ett stort fokus i början kommer vara nya exploateringsområden. Målsättningen för samarbetet är att hantera gemensamma utmaningar och skapa samsyn. Hitta eventuella gemensamma mål och områden för gemensamma analyser.
 Ha beredskap för kommunikationsinsatser gentemot invånare vid skyfall	✓ <i>Bidra till att ta fram ett kommunikationspaket att aktivera vid skyfallshändelser.</i> Analys Verksamheten har bidragit, bland annat genom medverkan i workshop och genom vår kommunikationsenhet. Information finns framtagen för såväl proaktiv kommunikation om skyfall/dagvatten som färdig information att använda om skyfall inträffar. Deltagande i stadsövergripande arbetsgrupp säkerställer även samordningen av skyfallskommunikationen i staden. En kartläggning av ansvarsgränser för skyfallskommunikation i staden har genomförts under året. Kartläggningen leddes av trafikkontoret tillsammans med Stockholm Vatten och Avfall, miljöförvaltningen och stadsledningskontoret. 🛡️ ✓ <i>Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation</i> Analys Ansvarsgränser för skyfallskommunikation i staden har utretts under året och följande ansvarsfördelning har definierats: • Trafikkontoret har det strategiska kommunikationsansvaret för stadens kommunikation om samhällsstörande regn/skyfall, inklusive ansvar för intern kommunikation i staden. • Stockholm Vatten och Avfall har kommunikationsansvaret för frågor kopplade till VA-huvudmannaskapet som uppstår i samband med samhällsstörande regn/skyfall. • SLK har det stadsövergripande ansvaret för stadens beredskapskommunikation kopplat till samhällsstörande regn/skyfall.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
	Miljöförvaltningen har kommunikationsansvaret kopplat till tillsyn av vattenkvalitet och övergripande miljökonsekvenser till följd av samhällsstörande regn/skyfall. Utöver detta har stadens andra verksamheter, till exempel stadsdelsförvaltningarna, ansvar för kommunikationen när skyfallsfrågor behöver inkluderas i respektive verksamhet. Det finns fortsatt otydligheter i ansvarsgränser mellan stadens verksamheter som gör att ansvaret för kommunikationen inte fullt ut har kunnat fastslås. I takt med att verksamheternas ansvarsgränser tydliggörs kommer kommunikationsansvaret bli tydligare. Det finns ett stort behov av att arbeta gemensamt med den faktiska kommunikationen om samhällsstörande regn/skyfall. Det arbetet fortsätter nu under ledning av trafikkontoret i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall, Övriga förvaltningar och bolag inkluderas när det är lämpligt. En viktig aspekt i det fortsatta arbetet är att konkretisera ansvaret för beredskapskommunikationen.
 I samråd med kommunstyrelsen implementera en modell för uppföljning av matavfall i stadens verksamheter	✓ <i>Ta fram och implementera modell för mätning av matavfall</i> Analys En modell baserad på insamlad vikt under vald tidsperiod för matavfall för villor är framtagen.
 Inom ramen för svenskt och europeiskt klimatkontrakt 2030 arbeta med utvecklade samarbeten, innovativa arbetssätt och en ökad externfinansiering från staten och EU för att åstadkomma en snabbare klimatomställning	! <i>Samordna och förmedla information om möjligheter till EU-finansiering.</i> Analys Aktiviteten är ej genomförd. Under 2024 tas ett omtag för att identifiera behov om och möjligheter för EU-finansiering. Detta bland annat genom arbetet med FoU. ✓ <i>Samordning och stöd för SVOA:s arbete med Klimatkontrakt 2030.</i> Analys Bolaget har medverkat i det arbete som Stockholms stad har drivit. ! <i>Ta fram interna riktlinjer för EU-finansiering.</i> Analys Bolaget följer stadens EU-policy.
 Intensifiera arbete med att öka insamlingen av matavfall hos restauranger, butiker och storköshåll	✓ <i>Ökade insatser mot verksamheter som omfattas av obligatoriet.</i> Analys Den uppsökande verksamheten har utökats mot de verksamheter som fortfarande inte sorterar ut matavfallet. Totalt har 630 nya verksamhetskunder tillkommit under året.
 Samverka med kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafikinämnden för att skapa en tydlig och strategisk kommunikation i miljö- och klimatfrågor	✓ <i>Samverkan med staden för tydlig strategisk miljö- och klimatkommunikation.</i> Analys Genom deltagande i samverkansgrupp med SLK, miljöförvaltningen och trafikkontoret drivs arbetet med miljö- och klimatkommunikation framåt.
 Vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet	✓ <i>Vara drivande i stadens arbete med Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet, enligt upplägg från stadsledningskontoret</i> Analys Arbetet pågår löpande. En analys med förslag på vidare arbete är framtagen. Fortsatt samverkan med Miljöförvaltningen som arbetar med Mål 14 Hav och marina resurser, där nu en gemensam presentation om målen tas fram. Verksamheten har tagit fram en sammanställning över bidrag som möjligtvis skulle kunna användas för åtgärder inom de lokala åtgärdsprogrammen (LÅP).

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
	identifiera eventuella brister samt öka förståelsen för utmaningar gällande plaståtervinning gjordes bland annat ett studiebesök till plastfabriken Plasta i Vilnius. Under 2024 kommer bolaget delta i ett Vinnovafinansierat projekt som genom fallstudier ska ge svar på hur bland annat sorteringsgraden av plast kan ökas. ✓ <i>Delta i arbetet med kunskapsbank för plast, som drivs av miljöförvaltningen.</i> Analys Verksamheten har deltagit aktivt i de aktiviteter som arrangerats inom området. Arbetet har även innefattat samverkan för framtagande av framtida avfallsplan, miljöprogram och klimathandlingsplan. ✓ <i>Inventering av plastmaterial i SVOA:s verksamhet</i> Analys Genom möten med berörda avdelningar samt genom miljöspendanalys i Agresso har detta genomförts i samband med scope 3 inventering av växthusgasutsläpp. ✓ <i>Kommunikationsinsatser för utfasning av fossil plast i samhället</i> Analys Ett kampanjmaterial om vikten att sortera ut plasten ur restavfallet är framtagen och började kommuniceras under våren på våra sopbilar samt i sociala medier. Under hösten har kampanjen syns på stadsinformationstavlor och sociala medier. ✓ <i>Utreda alternativ påse HSMA.</i> Analys Genomförd utredning visar att anläggningen kräver påse i enlighet med avtal under garantiperiod. Någon alternativ påse är därmed inte aktuell. Arbetet med att utreda alternativ påse kommer att fortsätta och inriktas på implementering efter garantiperiodens avslut. ✓ <i>Utreda hur övrig plast kan samlas in för ökad materialåtervinning.</i> Analys Startmöten för planering av utredningen har genomförts internt och med miljöförvaltningen. Planeringen fortsätter i samarbete med miljöförvaltningen under 2024. ✓ <i>Utveckla insamling av plaströrsskrot PP och PP -plast för att detta ska användas som råvara till nya produkter</i> Analys Bolaget har container i drift för ändamålet, även årsentreprenörer har börjat använda denna möjlighet. Nästa steg är att det skrivs in i Tekniskt Ramverk, vilket medför att alla entreprenörer berörs av denna insamling.
 Verka för ökad fastighetsnära insamling	✓ <i>Verka för utveckling av insamlingssystemen för källsorterade fraktioner av förpackningar och tidningar/returpapper.</i> Analys Bolaget är fortlöpande delaktiga i utvecklingen av insamlingssystem för förpackningar och tidningar. Då insamlingsansvaret för hushållens förpackningar övergår till kommunerna 2024 har fokus under 2023 legat på att kunna ta över ansvaret för befintlig insamling via de system som finns inom staden. Olika arbetsgrupper har arbetat parallellt med att se till att ansvaret för befintlig insamling kan övertas vid årsskiftet. Det innebär att överta ÄVS-systemet, ansvar för att den fastighetsnära insamlingen fortlöper via tjänstekoncession och att fortsätta samla in förpackningar på återvinningscentralerna.
 Verka för ökad produktion av biogas	❗ <i>Utvärdera enzymtillsats för att boosta gasproduktionen</i> Analys Enzymtillsats till primär- och överskott-slamflödet gav ungefär en tioprocentig ökning av gasproduktionen. Kontrollförsök är planerat att genomföras när rötchammare 1 och 2 är renoverade av SFA-projektet. Förhoppningen är att renoveringsarbetet är klart vid årsskiftet så att sista försöket kan genomföras under första halvan av 2024. ✓ <i>Implementera obligatorisk matavfallssortering</i> Analys Från och med 2023 gäller obligatorisk matavfallsinsamling för samtliga hushåll och verksamma inom staden. Kravet gäller med undantag för tre behållartyper för vilka dispens hos Naturvårdsverket söks. • 240 liters säck • Stationär sopsug utan separat fraktion för matavfall • Mobil sopsug utan separat fraktion för matavfall

</

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
	Aktivitet ✓ Implementera plan för solceller inom SVOA. Analys Solcellsplanen är implementerad och uppdateras årligen. Resultatet redovisas i särskild rapport. ✓ Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, trafiknämnden, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, AB Svenska Bostäder, Micasa Fastigheter AB, Mässfastigheter AB, SISAB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB, Stockholms Stads Parkerings AB och S:t Erik Markutveckling AB ska redovisa arbetet i enlighet med målen för elektrifiering. Analys Elektrifieringen fortgår inom verksamheten. Under 2023 har hittills införskaffats fem lätta lastbilar och fyra personbilar som är eldrivna. Fler eldrivna bilar är beställda det är dock väldigt långa leveranstider. ✓ Framtagande av Klimat- och energistrategi Analys En första version av bolagets energistrategi är framtaget under 2023. Staden skickade i slutet av året ut en stadsövergripande energistrategi på remiss vilket medför att bolagets Energistrategi kommer att ses över när stadens strategi är beslutad för att svara upp mot stadens.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	85 %	100 %
Analys Utfallet för 2023 är 85 % vilket är lägre än årsmålet. Dock finns osäkerhet i utfallet och metoden för att beräkna utfallet behöver ses över.		
 Andel materialåtervinning för avfall som tas emot	42 %	35 %
Analys Målvärdet för året har uppnåtts. Ett av de mest avgörande stegen mot att öka återvinningsgraden är att hitta, ändra på eller utveckla olika behandlingsmetoder. Detta görs genom en pågående dialog med befintliga leverantörer, men även genom forskning, analyser och omvärldsbevakning. Fokus är för närvarande inriktat på den största fraktionen trä. Målet är att hitta aktörer som har möjlighet att materialåtervinna träavfall som idag går till energiåtervinning.		
 Andel reklamationer vid avfallshämtning %	0,16 %	0,3 %
Analys Bolaget fortsätter att hålla vårt mål att ligga väl under 0,3 % andel befogade reklamationer i jämförelse med antal planerade hämtningar. För att vidmakthålla den goda nivån så genomförts driftmöten med samtliga samarbetspartners samt med hjälp av analys och rapporter kan identifiera vilka områden bolagets samarbetspartners behöver fokusera på.		
 Andel återbruk för material som tas emot i insamlingssystem	2,7 %	3,5 %
Analys Trenden med något minskad mängd insamling av textil, föremål och cyklar till återbruk på återvinningscentralerna och återbruket har fortsatt. Det bedöms delvis vara konjunkturberoende. Flera av återbruksaktörerna vittnar om minskade inflöden och att invånarna är mindre benägna att skänka till återbruk och kanske även försöker sälja saker själva i större utsträckning. Den insamlade mängden möbler till återbruk har fortsatt att öka. Fler möbler tas emot och kan återanvändas/säljas. Avsättningsrapportering och plockanalyser hos Stadsmissionen som tar emot möblerna vittnar om att näst intill alla möbler som tas emot säljs i deras butiker i Stockholm. Arbetet med att se till att mer material kan tas om hand mer resurseffektivt pågår konstant.		
 Minskning av CO2e till 2023	13 000 CO2e	13 126 CO2e

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
Analys Här redovisas utfasningen av oljepannor och minskningen från Resursutvinning Stockholm, utifrån klimathandlingsplan 2021-2023. Alla oljepannor är ersatta i bolaget. Resursutvinning Stockholm planerar att driftsättas 2024. Då kan CO2 utsläppen minskas genom minskad plast i restavfallet som förbränns.		
 Utgående avloppsvatten ska klara begränsningsvärden för kväve, fosfor och syreförbrukande ämnen enligt gällande tillstånd.	3	3
Analys Bromma reningsverk har gått bra under våren och även under sommaren med förhöjda inflöden. Under andra tertialens första halva har Henriksdalsverket gått bra, med få bräddtillfällen, en ganska långsam återhämtning av kvävereningen under en kall majmånad, och sedan en varm junimånad som påskyndade och förbättrade kvävereningen. Fosforeringen har förbättrats under andra tertialen och rullande halterna senaste 12 månaderna har minskat sedan slutet på T1. Andra halvan av tertialen har dessvärre varit både blötare och kallare, som inneburit flera bräddtillfällen. Rullande årsmedelvärden på Tot-N, Tot-P och BOD7 till och med v.49 finns angivna under VB2023. Det ser ut som att Henriksdal även för 2023 ska klara av att utgående vatten ligger under gränsvärdena.		

Aktivitet
 <i>Fasa ut fossila bränslen i enlighet med aktiviteter i SVOA:s plan för fossilbränslefri verksamhet</i> Analys Arbetet fortgår enligt fossilbränslefria planen. Bolaget jobbar med att minska fossila bränslen i fordon och reservkraftverk.
 <i>Arbeta aktivt för fossilfri kolkälla till Bromma.</i> Analys Genom en samfinansiering mellan Stockholm Vatten och Avfall, Käppala och Syvab, har bolaget en doktorand som tittar på fossilfria kolkällor. Doktoranden arbetar på enligt plan och är klar under 2024.
 <i>Arbeta aktivt för fossilfri kolkälla till Henriksdal.</i> Analys Genom en samfinansiering mellan Stockholm Vatten och Avfall, Käppala och Syvab, har bolaget en doktorand som tittar på fossilfria kolkällor. Doktoranden arbetar på enligt plan och är klar under 2024.
 <i>Bevaka och följa fortsatt forskning om miljöeffekter av mikroplast på åkermark samt utvecklingen av slamhantering</i> Analys Under året har forskning följts genom att delta på aktuella seminarium/konferenser, bland annat. Beställargruppen för minskade utsläpp av läkemedelsrester, mikroplaster och andra föroreningar via avloppsreningsverk där IVL presenterade ett förslag på uppföljningsbara indikatorer för att kunna uppskatta spridning av mikroplast så att det totala läckaget av mikroplast i Sverige kan följas upp (del i ett regeringsuppdrag till Naturvårdsverket). Förslag på tre indikatorer för avloppsreningsverk presenterades. Under 2023 avslutades och slutrapport presenterades för projektet Uppströms samarbete mellan industrivatten och VA-verk för minimering av mikroplastutsläpp.
 <i>Förbättra arbetet med att ange mängder i projekteringen vid ramavtalsbeställningar</i> Analys Bolaget har fört in mängdning i samtliga ramavtalsavrop i och med det nya ramavtalet.
 <i>Genomför "MEG-workshop" kring återbruk av byggavfall samt minskat spill</i> Analys MEG-Workshop kvarstår fortfarande att genomföra. Aktiviteten är försenad på grund av tidigare resurs har slutat och ny resurs har bara precis nyligen kommit på plats. Aktiviteten skjuts därför till början av 2024.

Aktivitet

✓ *Genomföra regelbundna möten i slamsamrådsgruppen i Stockholms län och slamspridningssamråd med slamentreprenörer.*

Analys

Möten med slamsamrådsgruppen i Stockholms län/Mälardalen genomförs enligt plan 3-4 ggr/år. Deltagare är VA-organisationer, myndigheter, slamentreprenörer, LRF, LI, Naturskyddsföreningen och Hushållningssällskapet. På vårens möten avhandlades bland annat årsrapporten Stockholmsslam 2022 och Revaq:s krav på uppslutning med kungsvatten för analys av vissa metaller i slam. På höstens möten var temat PFAS i slam.

Slamspridningssamråd med slamentreprenörerna Ragn-Sells och Biototal sker några ggr/år. På möten avhandlas bland annat slamutlastning och transport, slamlager, slamspridning, spårbarhet, revisioner, avvikelser och förbättringar. Löpande kontakt finns hela tiden.

✓ *Genomföra årliga kampanjer kring vad som inte ska tillföras avloppet.*

Analys

Under våren har ett nytt monster i bolagets monsterfamilj lanserats, med syfte att informera om vad som inte ska tillföras avloppet. Efter våtservettmonsteret och fettmonsteret har en kampanj genomförts med tvättmonsteret.

! *Kartlägga miljöfarliga organiska ämnen i Hushållsspillvatten*

Analys

Under 2020-2023 har organiska ämnen analyserats i sammanlagt 16 veckosamlinsprover från Skarpnäck och Norra Djurgårdsstaden. Resultaten indikerar att halter av vissa ämnesgrupper har minskat både i hushållsspillvatten och inkommande avloppsvatten till Henriksdals reningsverk jämfört med den tidigare undersökningen som sammanställdes 2018. Exempel på ämnesgrupper där halter minskat är bromerade flamskyddsmedel, dioxiner och alkylfenoler. Aktiviteten är försenad på grund av att rapporten inte är klar. Rapporten är påbörjad men inte helt klar, kommer att slutföras under jan-feb 2024.

✓ *Kommunikationsinsatser om avfallssortering*

Analys

Under året har många insatser och kampanjer genomförts för att upplysa och uppmuntra till ökad avfallssortering, t ex kampanjer, kommunikation om tjänsterna Mobila miljöstationen och Pop-up återbruk. Löpande kommunikation i sociala kanaler och nyhetsbrevet Hållbart Stockholm innehåller miljötips och information.

! *Kommunstyrelsen ska i samarbete med exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Stockholms Hamn AB och Stockholm Exergi ansvara för stadens samlade koordinering för att genomföra uppförandet av nytt kraftvärmeverk samt tillse att relevanta ersättningsytor ordnas så som bad- och båtplats. En oberoende granskare ska tillsättas för att följa arbetet under genomförandeprocessen, och rapportera till staden hur arbetet fortlöper ur miljö- och klimatsynpunkt med särskilt fokus på dricksvattenförsörjningen.*

Analys

Aktiviteten leds av stadsledningskontoret.

! ✓ *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, Stockholm Stadshus AB, Stockholm Vatten och Avfall och Stockholm Exergi utreda hur en storskalig samförbränning av slam och biobränsle kan komma igång och användas utan att det skadar den biologiska mångfalden*

Analys

Under hösten har ett arbete pågått att ta fram underlag till en rapport som ska utgöra beslutsunderlag för vidare arbete med samförbränning av slam med biobränslen. Bolaget har tagit fram en faktabaserad del över nuvarande slamhantering, kommande risker samt behov av alternativ till nuvarande hantering. SE har beskrivit möjligheter till samförbränning samt kommande försök med granulering av aska för spridning i skog. Stadsledningskontoret sammanställer faktadelarna till en rapport som planeras vara klar under december. VA-avdelningens deltagande i aktiviteten räknas därmed vara klart.

✓ *Samverka med förvaltningar och andra bolag inom staden för att ta fram gemensam klimatkalkyl för nybyggnationer.*

Analys

Här finns ett beroende av stadens arbete med att ta fram klimatkalkyler. Detta arbete skjuts i tiden och kommer även upp i den kommande klimathandlingsplanen som ska gälla för 2024.

! *Steg 1: Fastställa verktyg för klimatkalkyler (inkl. systemgränser) för bolagets projekt.*

Analys

Klimatkalkyler för ett fåtal projekt är utförda. Kvarstår arbete med analys och fastställande av metod som planeras ske under första halvan av 2024. (Nytt slutdatum 2024-06-15).

! ✓ *Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024*

Analys

Utredning färdigställd avseende förvaltningarnas biokolsbehov och övergripande genomgång av möjlig teknik för en storskalig anläggning i Stockholm.

Aktivitet
 <i>Ta fram modell för livscykelanalys för material i verksamheten.</i> Analys Arbetet påbörjat och kommer fortgå under 2024.
 <i>Ta fram stöd för att ställa hållbarhetskrav i upphandling inom kategoriteamen.</i> Analys Inom ramen för kategoristrategierna finns nu aktiviteter om stöd för att ställa hållbarhetskrav inplanerade. En sammanställning av miljökrav i entreprenadens genomförande (MEG) har gjorts och implementeras för närvarande i upphandlingar av bygg- och anläggningsentreprenader. Motsvarande sammanställningar av hållbarhetskrav för kategorierna Avfall samt Drift och Underhåll påbörjas under 2024.
 <i>Utbilda och förankra förväntningar på användande av "Avfallsplan" från handlingsplan för cirkulärt byggande i bygg- och anläggningsprojekt</i> Analys De nya ramavtalen för schakt- och rörläggning är på plats sedan september och då ställs krav på användandet av avfallshanteringsplanen. Målet kommer att kunna följas upp allteftersom nya entreprenader avropas. Arbetet med att öka kunskapen om MEG i verksamheten fortsätter och nya mål är satta inför 2024. Workshop/seminarie/presentation kommer hållas under våren 2024 för att informera om MEG för medarbetarna.
 <i>Utreda hur bolagets tjänsteutlåndan kan utvecklas så att miljö- och klimatperspektiv samt klimatanapssningsåtgärder redovisas inför beslut i bolagsstyrelsen.</i> Analys Nya mallar för investeringsärenden finns framtagna och implementerade där exempelvis dagvattensituationen i området särskilt redovisas. Arbetet med utveckling av tydligare redovisning fortgår under 2024.

2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

Genom ansvaret för Bornsjön, där bolaget förvaltar stadens reservvattentäkt, finns stora egendomar som verksamheten kontinuerligt och aktivt arbetar med att gynna biologisk mångfald. Jordbruket som bedrivs på markerna är kravmärkt och bidrar starkt till uppfyllelse av målet. Skötsel av skogsmark ger en högre mångfald med omställning till högre andel lövträd, samt att döda ekar får ligga kvar i skogen. Under 2023 har det odlats blomsterängar för att främja pollinering, både vid Bornsjön men också runt Norsborgs vattenverk. Runt Norsborg huserar även fasaner, och verket har därför behållit en stor del växtlighet, för att de ska trivas.

I slutet av februari upptäcktes tolv fladdermöss i en bergtunnel på Norsborgsvattenverk som vaknat från sin dvala. Medarbetare agerade snabbt och räddningsaktion i form av inhämtande av tillstånd och transport av fladdermössen till rehabcenter utfördes. En åtgärd som starkt bidrar till uppfyllelse av inriktningsmål 2, då aktionen bidrar till att den biologiska mångfalden ökar.

Den långa förvaltningen av egendomarna samt kompetent personal tryggar arbetet med biologisk mångfald.

På Henriksdalsberget har det under 2023 satts upp bikupor för att främja den biologiska mångfalden. De döda ekarna som får ligga kvar i skogen vid Bornsjön samt sandhögar främjar solitärbin kring Bornsjön.

Under sommaren 2023 hotades får av nödslakt på grund av torka, Bornsjön tog då emot dessa får och de fick beta och bekämpa jättebjörnlokor i hagar runt Bornsjön.

Underhållet av bolagets dagvattenanläggningar är anpassade utefter att störa den biologiska mångfalden så lite som möjligt. Den biologiska mångfalden beaktas även i framtagandet av LÅP-åtgärder.

Bolaget har i samarbete med miljöförvaltningen påbörjat ett nytt arbetssätt, identifierat och

informerat verksamheten om redan färdiga åtgärdsförslag som ska beaktas för att öka den biologiska mångfalden i samband med bygg- och anläggningsprojekten. Arbetet kommer fortsätta och implementeras under 2024

Vidare har ett omfattande kunskapshöjande skyltprogram vid bolagets dagvattenanläggningar har börjat sättas upp. Detta innehåller bland annat information om växt och djurliv, och dess roll i vattenekosystemet.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
 Verka för att den egna verksamheten bidrar till stärkt biologisk mångfald vid arbeten och återställande av mark	✓ <i>Främja biologisk mångfald vid genomförande av åtgärder i de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus i den mån det är förenligt med åtgärdens huvudsakliga syfte.</i> Analys Detta har gjorts i de investeringsförslag som vi tar fram för genomförande av åtgärder i de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus.
	❗ <i>Implementera rutiner för att stärka den biologiska mångfalden på platsen i samband med bygg- och anläggningsprojekt.</i> Analys Projektberedning exploatering Under året har verksamheten sett över på vilket sätt investeringsavdelningen aktivt kan arbeta med biologisk mångfald i de projekt där bolaget är byggherre. Verksamheten har tagit fram en checklista med lämpliga åtgärder kopplat till biologiskt mångfald som kan användas vid bolagets dammar. Förnyelseplansprojekt Verksamheten har i samarbete med miljöförvaltningen påbörjat ett nytt arbetssätt, identifierat ett GIS-lager med åtgärdsförslag för att öka den biologiska mångfalden i samband med bygg- och anläggningsprojekten. Arbetet kommer fortsätta att implementeras under 2024.
	✓ <i>Underhålla och förvalta vidtagna åtgärder för att bidra till biologisk mångfald (sandhögar för solitärbin, planterade buskar, ångsblommor mm).</i> Analys Bornsjön har under sommaren rensat sandhögarna från gräs samt i den mån det gått försökt få de buskar som är planterade utmed vissa vattendrag att överleva torrperioden. En del har gått ut men merparten ser ut att överleva. Fortsatt underhåll kommer att minska då de själva kan konkurrera med exempelvis gräs. På Bornsjön finns även cirka 20 hektar blomblandningar för pollinatörer även stolpar för fåglar sätts upp löpande. Under många år har det getts plats för döda träd främst ekar som har blivit gamla och döda. Död solbelyst ved är mycket attraktiv för en mångfald av insekter och kanske främst för solitära bin. Framöver kommer fler liknande plaster att skapas så ekar i synnerhet tar mycket lång tid att bryta ned cirka 50-100 år beroende på väder och vind. Nedbrytningstiden är lika lång som antal år träden är gamla. Bornsjön svarade även på ett nödrop angående bete för får. Det var bönder från Sörmland som eventuellt var tvungna att nödslakta djur på grund av torkan. Då Bornsjöområdet har flera områden med stora mängder av invasiva arten jättebjörnloka sågs ett mycket bra samarbete då får är bra bekämpare av arten. Förhoppningen är att Bornsjön framöver skall kunna samarbeta med dessa fåragare för mer långsiktigt utbyte av tjänster i form av bekämpning av invasiva arter. Vi kommer även att testa får på parkslide som vi har ett fåtal bestånd av i dagsläget. Fåren gynnar fler arter både i flora och fauna genom sitt bete. Får är också väldigt duktiga på att ta upp näring från det dom äter, så risken för oönskade näringsämnen i vattendragen är mycket låg.

2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

Biogas

Bolaget bidrar till målet genom att ha arbetsfordon som drivs på biogas och bolagets grävmaskins- och lastbilsavtal följer "4-stadskraven" med tillägg. Samtliga grävmaskiner drivs idag på HVO100. Till lagerverksamheten har en eldriven lastbil införskaffats och till underhållsverksamheten har världens

första eldrivna TMA-bil införskaffats. I upphandlingar för material har kravställningen kring detta ökat de senaste fem åren.

Förnyelsebara bränslen

Genom att aktivt gå över till förnybara bränslen som HVO, biogas och el i bolagets fordon har bolaget minskat sitt klimatavtryck med 55 procent mellan 2019-2022. Inom bolagets olika verksamheter behövs bränslen till fordon, arbetsmaskiner och reservkraft. Under flera år har bolaget arbetat aktivt med att ställa om och tanka med förnybara bränslen, både i fordon som används för persontransporter och i lastbilar som fraktar arbetsmaterial. I de dieseldrivna fordonen har bolaget övergått till att använda HVO som är det dominerande miljödieiselalternativ som finns i dagsläget. Den positiva trenden ser ut att hålla i sig vad gäller minskning av bolagets klimatpåverkan från diesel och bensin.

Fortfarande använder bolaget en del fossila bränslen i bolagets fordonssflotta, som bensin och diesel samt även en del stadsgas för uppvärmning som har en andel fossilt ursprung. Bolaget har även hanterat en mängd gasol till bolagets biokolsanläggning fram till hösten 2023 då anläggningen fick gå i pension. Tyvärr har användningen av fossila bränslen för reservkraftverken ökat, på grund av skarpare krav kring testkörning av reservkraftverken. Bolaget jobbar aktivt med att finna fossilfritt bränsle till reservkraftverken.

Schaktfria tekniker

Under våren 2023 hölls en minimässa rörande schaktfria tekniker för ledningsrenovering, schaktfria lösningar minskar utsläppen väldigt mycket jämfört med traditionell schakt.

De schaktfria teknikerna används även inom verksamheten där så är möjligt för att minska utsläpp och öka framkomligheten.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Andel förnyelsebart drivmedel i personbilar och lastbilar	95 %	94 %
Analys Årsmålet uppnått		

2.4 Stockholmnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

Rent vatten

Bolaget bedriver verksamhet enligt tillstånd och med största möjliga hänsyn till omgivningen. Bolaget genomför provtagning av avloppsvatten och dricksvatten verkar aktivt för att tillgodose att Stockholmnas hälsa främjas.

Vidare är bolaget ansvarig för Agenda 2030:s mål 6 Rent vatten och sanitet inom staden. Samarbete med miljöförvaltningen som ansvarar för mål 14 Hav och marina resurser har genomförts för att lyfta fram ytterligare insatser för att nå målen.

Bolaget arbetar tillsammans med andra för att synliggöra Östra Mälaren som dricksvattentäkt för att öka medvetenheten om att utsläpp kan komma att påverka dricksvattenkvaliteten samt för att minska utsläpp.

Informationskampanjer

Informationskampanjen "Monster of Tvätt" uppmuntrar stockholmare till att tvätta mer hållbart, och därigenom bidrar till minskade utsläpp till avloppsvattnet. Nyhetsbrevet "Hållbart Stockholm" har gått ut till alla stockholmare och fastighetsägare. Det innehåller många olika miljöbudskap och tips på vad man själv kan göra för att bidra till en hållbar stad. Under åren har detta gett effekt exempelvis genom att kadmium och silver nästan inte förekommer i avloppsvattnet.

Byggvarubedömning

En uppdaterad rutin för byggvarubedömningen är framtagen och under perioden har implementering fortsatt. Syftet är att öka användningen av byggvarubedömningen på ett ändamålsenligt sätt i bolagets projektverksamhet. Under 2023 har ett operativt miljöstöd tillförts ett antal projekt, för att analysera vilket stöd projekten behöver för att uppfylla Byggvarubedömningen och övriga hållbarhetskrav. En bolagsgemensam vägledning för miljökrav i entreprenadens utförande (MEG) har tagits fram och implementering pågår i verksamheten. En pilot genomförs där bygg- och anläggningsprojekten får operativt stöd för att hantera byggvarubedömningen och andra miljökrav, pågår. Piloten förväntas även ge erfarenhet för att bättre förstå hur framtida stöd bör se ut och vilka resurser som behövs.

Vid inköp av produkter kontrolleras att bolagets verksamhet inte köper in något giftigt och bolaget arbetar kontinuerligt med att fasa ut U- och R-ämnen. Bolaget har också aktivt under året arbetat i enlighet med det interna kemikalierådets årsplan, och inventerat de platser där bolaget förvarar kemikalier samt uppdaterat uppgifterna i Chemsoft.

Pågående projekt

Ett annat pågående projekt som bolaget deltar i är bland annat ett projekt där det undersöks hur olika bränslen beter sig i vattnet och deras luktegenskaper. Människans näsa uppfattar nämligen bränslen i betydligt lägre halter än de halter som är toxiska varför just luktgränser är en viktig markör för om bränslen har släppts ut i vatten. Syftet med projektet är öka kunskapen om sammansättningen i nya bränslen gällande deras luktegenskaper, vattenlöslighet samt ekotoxicitet vilket har stor betydelse för både dricksvattenproducenter men även för Kustbevakningen gällande hur bränslen kan saneras. Utbyte av åtta befintliga snabbfilter som har förnyats och konverterats till kolfilter innebär en bättre rening. Bolaget har även byggt om el- och styrsystem, samt uppgraderat de befintliga UV-aggregaten på Lovö.

Arbete med jordbruk som är kravmärkt bidrar även det starkt till uppfyllelse av målet, då detta leder till renare luft och vatten och tryggar Bornsjön som reservvattentäkt.

Näringsläckage till Bornsjön begränsas idag bland annat genom täckdikning och vintergröna åkrar samt genom försiktiga skogsvårdande åtgärder under 2023 samt rening av bottenvatten. Arbetet ligger i framkant när det gäller vattenvård.

Under hösten sänktes den nya huvudvattenledningen på plats i Drottningholmssundet. Den drygt 1 100 ton tunga och 1 500 meter långa huvudvattenledningen är en del i bolagets infrastruktursatsning för att säkra framtidens dricksvattenförsörjning genom att bygga ut, uppgradera och renovera två vattenverk, elva vattentorn och huvudvattenledningsnätet. Boende på Lovön, kollegor och samarbetspartners bjöds in för att fira händelsen. Färden har gått från Oslo in i Mälaren, via Södertälje kanal, och under resans gång har det gigantiska röret varit uppdelat i tre delar, som nu är en enda lång ledning på 1,5 kilometer!

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
 Arbeta med åtgärder i enlighet med lokala åtgärdsprogram för stadens vattenförekomster för att uppnå god ekologisk och kemisk	 Lämna över fem åtgärder från de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus till genomförande. Analys Trots att ett arbete har bedrivits med tio parallella åtgärdsförslag har tyvärr bara en åtgärd kunnat lämnas över för genomförande under 2023. Många av de åtgärdsförslag som redovisats i de lokala åtgärdsprogrammen för god vattenstatus har av olika skäl visat sig

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
status och prioritera åtgärder som bidrar till stadsutveckling	vara svårgenomförbara. Det kan handla om målkonflikter kring användningen av ytor eller teknisk genomförbarhet. För att komma vidare och på sikt nå upp till målet för bolaget dialog och samverkar med andra förvaltningar, bland annat för att lösa målkonflikterna kring markåtkomst. Vidare undersöker bolaget även möjligheten att testa mindre utrymmeskrävande lösningar för dagvattenrening samt ser över behov av förändrade arbetssätt eller fler som arbetar med LÅP-åtgärder i utredningsfasen.
 Bidra med expertis inom sjörestaurering vid genomförandet av lokala åtgärdsprogram för god vattenstatus	✓ <i>Bidra med expertis vid sjörestaurering på uppdrag av exploateringskontoret.</i> Analys Fosforfällning i Drevviken slutförd enligt plan.
 Bistå stadsdelsnämnder, trafiknämnden och fastighetsägare som installerar drickvattensfontäner i hela staden, särskilt i de områden som pekats ut som riskområden för värmeeffekter	✓ <i>Stödja stadens verksamheter att tillgänggöra dricksvatten.</i> Analys Rutiner finns och är kommunicerade, utsedd kontaktperson finns som extra stöd vid frågor och inkomna servisanmälan för beställning tjänst märks för att en snabbare hantering.
 I samråd med kommunstyrelsen ta fram ett stadsövergripande kommunikationskoncept för ökad matavfallsinsamling	✓ <i>Framtagande av stadsövergripande kommunikationskoncept för ökad matavfallsinsamling.</i> Analys Informationsmaterial om matavfallssortering och kampanjmaterial för ökad sortering finns framtaget.
 Utredda gränssnitt mellan skyfallslösningar och dagvattenlösningar samt aktivt söka möjliga externa finansieringskällor	❗ <i>Tillsammans med trafikkontoret ta fram förslag på förvaltning av underjordiska skyfallsanläggningar.</i> Analys Dialog har förts under året och trafikkontoret ska ta fram ett första förslag på utkast till avtal men ett konkret förslag på avtal är ännu inte framtaget. ✓ <i>Utökad dialog och samarbete med exploateringskontoret redan i tidiga skeden för att ha en god uppfattning om investeringsbehov för dagvatten- och skyfallslösningar samt alternativa finansieringsmöjligheter.</i> Analys Under året har ett antal workshops genomförts internt på bolaget kring hur bolaget ska arbeta i skyfalls- och dagvattenfrågor. En nuläggessammanställning över olika samarbetsforum med staden rörande exploateringsprojekt i tidiga skeden samt en plan för bemanning och deltagande är framtagen i samarbete med andra enheter på bolaget. Planen kommer att implementeras under 2024. Förvaltningsgruppen för ledstången mellan Stockholm Vatten och Avfall och exploateringskontoret med deltagare från både SVOA och ExplK har kommit igång under året med regelbundna träffar och ledstångsrutinen har börjat sätta sig. Under året har även gemensamma utbildningsträffar i ledstången genomförts för medarbetare från SVOA och ExplK. Kompletteringar i befintlig ledstångsrutin SVOA/ExplK, med syfte att förtydliga samverkan rörande dagvattenlösningar har påbörjats under 2023. Dessutom har en översyn av de gemensamma bestämmelserna inletts. Detta utifrån kompletteringar som gjorts vid implementering av dagvattenavtal SVOA/TK. I flera pågående projekt utreds möjligheten att titta på gemensamma ytor för skyfalls- och dagvattenhantering. Diskussioner pågår kring hur detta arbete kan utvecklas och vi undersöker också möjligheten att söka bidrag i exempelvis projektet Tenstadalens dagvattenpark där vi tidigare fått bidrag från Centrala miljöfonden.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system samarbete under 2024.	21,57 %	100 %
Analys Nya rutiner har införts och är förankrade i organisationen. 11 st av 51 avslutade projekt har loggats i BVB. Orsaken är i de flesta fall att många projekt påbörjades långt innan BVB-rutinen implementerats inom bolaget och därmed loggades inte produkterna. Projekt som startats de senaste åren finns dock loggade i BVB och kommer framöver att ge ett högre utfall vid uppföljning av denna aktivitet. Arbetet fortsätter i samarbete under 2024.		
 Andel farligt avfall i soppsåsen	0,1 %	0,1 %
Analys Plockanalys genomfördes under 2022. Ingen ny genomfördes under 2023 varför värdet från 2022 används. Den visar att andelen farligt avfall uppgick till 0,07 procent av soppåsarnas vikt, vilket är bättre än målvärdet.		
 Antal av 14 utvalda ämnen som uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam	14 st	14 st
Analys Analysresultat för kvartal 1 och 2 2023 har inkommit och visar inga avvikande halter. Resultaten beräknas som treårsmedelvärden och jämförs mot basåret 2013-2015 och det slutgiltiga utfallet är att avdelningen klarar målet att alla 14 ämnen uppvisar sjunkande eller oförändrade halter i slam.		

Aktivitet
 Aktivitet för att beställa utvärdering av rötresten för innehåll av mikroplaster Analys Aktivitet struken. Inväntar riktlinjer från Avfall Sverige hur denna analys ska utföras.
 Implementera stadens program och handlingsplaner för hållbarhet i inköpsarbetet. Analys Arbetet fortgår löpande. Tydlig struktur för hållbarhetsarbetet finns i och med kategoristyrningen samt riktlinjer för inköp som gäller från och med 2023-01-01.
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt övriga berörda nämnder och bolagsstyrelser utreda en styrnings- och finansieringsmodell för att öka takten i framtagnandet och genomförandet av stadens lokala åtgärdsprogram för vatten Analys Verksamheten har haft dialog och möten med stadsledningskontoret som därefter har föreslagit en finansieringsmodell.
 Samarbete med leverantörer för att öka hållbarheten i leverantörskedjan. Analys Under året har bolaget samarbetat med leverantörer i samband med uppföljning av avtal. Bland annat så har flera leverantörer efter stöd från bolaget utvecklat sitt arbete med att säkerställa aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen.
 Stockholm Vatten och Avfall AB ska ta fram en plan för att installera digitala vattenmätare hos bolagets kunder och i den egna verksamheten för att minimera mängden odebiterat vatten, förbättra ekonomistyrningen samt minska vattenanvändningen Analys Under året har ett förslag till plan och strategi tagits fram och bereds inom bolaget.

Aktivitet

Stockholm Vatten och Avfall AB ska utreda hur de kan göra det enklare för stadens invånare att återvinna, det kan inkludera aspekter såsom fler mobila miljöstationer, utökade öppettider vid återvinningscentralerna samt hur insamling av trädgårdsavfall kan underlättas för person utan bil

Analys

Under året har arbete pågått med att utveckla en ny tjänst, Returrundan, en mobil återvinningscentral som komplement till tjänsteutbudet för mottagning av grovavfall och farligt avfall. Tjänsten ska ta emot grovavfall, farligt avfall och föremål för återbruk och ersätter den mobila miljöstationen som idag endast tar emot farligt avfall. På så sätt ökar servicegraden och det blir lättare för invånare att lämna sitt utsorterade avfall.

Den 1 november 2023 utökades öppettiderna på återvinningscentralerna, vilket ger en ökad service främst för privatpersoner men även för verksamheter. Det är nu öppet längre på helgerna på alla återvinningscentraler samt att ÄVC Bromma och Vantör öppnar tidigare på måndagar. Förändringarna är gjorda utifrån utredning av bland annat besöksmönster.

Från och med första januari 2023 startade överenskommelsen med SÖRAB om kvittning för besök vid återvinningscentraler. Det innebär att medborgare i SÖRAB-kommuner samt Stockholms kommun är välkomna att besöka återvinningsanläggningar över kommungräns. För Stockholms del ser vi att många av medborgarna nyttjar återvinningscentraler på Lidingö.

Stockholm Vatten och Avfall AB ska, för att trygga stockholmarnas tillgång till ett friskt dricksvatten, utreda metoder och förslå åtgärder för att rena dricksvattnet från skadliga ämnen såsom läkemedelsrester, PFAS, tungmetaller och mikroplaster

Analys

Förutom det provtagningsprogram som löpande görs för att säkerställa dricksvattnet enligt Livsmedelsverkets föreskrifter pågår ett intensivt arbete med att säkerställa dricksvattenkvaliteten i framtiden. Ett nytt dricksvattendirektiv träder i kraft 2026 där större krav ställs på PFAS4. Under 2022/2023 genomförs ett stort provtagningsprogram i Mälaren och Borsjön kring spridning och förekomst av PFAS4 i råvattnet. Hittills kan vi konstatera att vattnet från Mälaren kommer att behöva ett kompletterade reningssteg. Med den nu kända analysdatan från Mälaren tas nästa steg vilket är att ta fram lämpliga och realiserbara åtgärder på kort, medellång och lång sikt.

Säkerställa att BVB används för alla bygg- och anläggningsprojekt samt renoveringar inom SVOA.

Analys

Byggvarubedömningen har en ny rutin som är under implementation. Under 2023 har ett operativt stöd tillförts ett antal projekt, för att analysera vilket stöd projekten behöver för att uppfylla BVB och övriga hållbarhetskrav.

Ta fram kommunikationskoncept för hållbar vattenanvändning

Analys

Under hela året har Svenskt Vattens kommunikationskoncept för hållbar vattenanvändning använts. Det har syns i sociala kanaler, en kampanj under våren på stadsinformationstavlor och i nyhetsbrevet Hållbart Stockholm. I bolagets kundundersökningar ses en tendens till minskad vattenförbrukning.

Utveckling av befintlig yta för återvinning av schaktmassor i Älvsjö, samt mål att hitta ett ytterligare alternativ på norra sidan

Analys

Utvecklingen av ytor för återvinning av schaktmassor pågår för fullt och dialoger pågår i skrivande stund kring 2 nya eventuellt tillkommande möjligheter. Utvecklingen och intresset är mycket stort både regionalt och nationellt och flera studiebesök har genomförts vid vår Älvsjöanläggning. Det har inte tillkommit nya ytor under 2023 men flera etableringsprocesser pågår och arbetet fortsätter under 2024. Etableringstiden är dock betydligt längre än önskat vilket innebär att nya etableringar tar tid att få i drift.

3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Bolaget arbetar kontinuerlig med att utveckla och stärka bolagets ekonomistyrning inom ramen för stadens mål. Det sker bland annat genom att utveckla bolagets kategoristyrning för inköp samt genom bolagets arbete med taxor, externa affärer etcetera.

Bolaget avvecklar gamla maskiner och inventarier på ett hållbart och ekonomiskt fördelaktigt sätt som exempelvis säljs vidare på andra-hands-marknaden eller skänks till behövande länder, till exempel dieselaggregat som skänktes till Ukraina.

3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

Stockholm Vatten och Avfalls verksamhet präglas av stadens tillväxt och stort hållbarhetsfokus. Att tillgodose den funktionalitet som behövs vid stadens expansion, inom hållbarhetsområdet och samtidigt tillhandahålla förväntad medborgarservice är resurskrävande. Genom god kostnadsmedvetenhet och verksamhetsstyrning strävar bolaget ständigt efter att ha hålla indirekta och administrativa kostnader nere, och att hålla andelen inom årsmålet. Samtidigt har verksamheten ett stort fokus på att förbättra arbetssätt och verktyg för att bidra till ökad effektivitet i resursutnyttjandet, inte minst genom digitaliseringsprojekt.

Prognossäkerhet

Bolaget har fortsatt stora investeringsvolymerna. Under året har arbetet fortsatt med att utveckla investeringsverksamheten. Detta genom ett flertal förbättringsåtgärder för att utveckla projektverksamheten inom bygg- och anläggning vilket leder till bättre strukturer och ordning och reda. För att öka prognossäkerheten har bolaget under året startat ett kalkylprojekt, som ett led för att ta fram kvalitetssäkrade schablonkostnader. Fokus inledningsvis är förnyelseplane- och exploateringsprojekt. Vidare ser bolaget över investeringsmodellen med stöd för projektledning.

Projektstyrning

Bolaget har under januari-februari 2023 utrett om systemet Microsoft Project (MS Project) skulle kunna ge det systemstöd bolaget söker samt kunna ersätta befintligt "projektverktyg". Förstudieunderlaget godkändes av beställare i februari 2023. Projektdirektiv har med grunden ifrån förstudieunderlaget tagits fram och beslutades i mars 2023 för att gå vidare med ett införandeprojekt med syfte att implementera MS Project som ett systemstöd för projekt inom bolaget. Under hösten har kravspecifikation för konfigurering av MS Project färdigställts och beslutas tillsammans med verksamheten samt konfiguration för verifiering. Till juni 2024 kommer arbetet med implementering ske i verksamheten.

Under 2023 har kalkylprojektet arbetat vidare med utveckling av mallar och instruktioner för framtagning av kalkyler och för bättre prognossäkerhet i projekten. Uppgifter från cirka 200 utförda projekt har dokumenterats i en projektdatabas som ska användas till att ta fram underlag för nya kalkyler.

I oktober började en kalkylstrateg arbeta på bolaget och är nu involverad i kalkylprojektet. Under 2024 ska kalkylmodellen implementeras och därefter anpassas till flera olika typer av projekt. Medarbetarna ska utbildas i det nya arbetssättet för kalkylmodellen under våren 2024.

Projektet *Styrgrupper för bygg- och anläggningsprojekt* har tagit fram en riktlinje, en implementerings- och utbildningsplan och mallar för dagordning, minnesanteckningar, lägesrapportmall och en statusrapport. Projektet godkändes av styrgruppen för projektet i december 2023. Projektet har även kompletterats med ett rapportpaket för uppföljning av styrgruppers portföljansvar. Rutinbeskrivningar kommer att tas fram i samverkan med respektive styrgrupp vid implementering under 2024.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
 Delta i arbetet med Digital Futures i syfte att genom digital teknik möta samhällsutmaningar som staden står inför	✓ Delta i projektet "Hur säkrar och kontrollerar vi kvaliteten på vår viktigaste naturtillgång: rent vatten?" Analys Inom uppströmsarbetet har initiativ tagits tillsammans med Norrvatten att starta ett "Vattenskyddsråd för Östra Mälarens vattenskyddsområde" i syfte att stärka samarbetet och lyfta vikten av vattenskyddsområdet med kommunerna inom Östra Mälarens vattenskyddsområde. Provtagningen av PFAS4 och PFAS21 som ligger till grund för kommande dricksvattendirektiv har nu genomförts under ett helt år, detta utgör grunden för kommande anpassningar i reningen av dricksvatten.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Aktivitet
	 <i>Koppla upp utsatta flödesmätare i Blackeberg mot MindSphere.</i> Analys Ett investeringsprojekt är uppstartat med mål att till början av nästa år koppla upp grannkommunmätare.
 Delta i stadens digitaliseringsarbete och i samverkansavtalet med KTH samt samverka med andra forskningsinstitutioner	 <i>Medverka i aktiviteter anordnade av KTH Vattencentrum</i> Analys Bolaget har under året medverkat i de insatser som KTH Vattencentrum arrangerar, och bolagets VD ingår i styrelsen. KTH Centrumföreståndare för KTH Vattencentrum deltog under hösten på FoU-samordningsgruppens workshop/planeringsdag, och presenterade verksamheten och pågående projekt.
 Ta fram och implementera en plan för att förbättra det ekonomiska resultatet i syfte att motverka behov av taxeökningar	 <i>Ta fram en rapport över bolagets ekonomiska situation, i rådande läge och utblick, inklusive ökad visualisering.</i> Analys Bolaget har under året verkat för att öka långsiktigheten i bolagets planer, inte minst i samband med att bolaget förändrar verksamhets- och målstyrning med tydlig koppling till bolagets förändrade budgetprocess. Förändringen kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt samt ge bättre förutsättningar för att bolaget på ett hållbart sätt kan säkerställa de långsiktiga externa affärerna samt bolagets finansieringsmodeller såsom taxor. Rapportutkast över bolaget ekonomiska situation är framtaget, men kommer bearbetas ytterligare under 2024.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Ha en god prognossäkerhet, såväl för drift som investering, genom att bedöma avvikelser under året och vidta åtgärder för att hålla given budget	 Andel administrations- och indirekta kostnader	10,7 %	11 %
	Analys Administrations- och indirekta kostnader beräknas ligga i enlighet med årsmålet.		
	  Andel investeringsprojekt vars genomförandebeslut är i god överensstämmelse med inriktningsbeslut	50 %	90 %
	Analys Två projekt har fått genomförandebeslut över 300 mnkr under 2023. Den positiva trenden för andelen projekt som håller sig inom 15 % mellan genomförandebeslut och inriktningsbeslut bröts under 2023 då det ena projektet avvek med drygt 50 % från inriktningsbeslutet. Arbete med att förbättra överensstämmelse mellan inriktnings- och genomförandebeslut fortgår och vi strävar efter en nedåtgående trend.		
	  Avvikelse investeringsbudget, %	4 524 mkr (6,45 %)	4 250 mkr
	Analys Bolagets investeringar under 2023 uppgår till 4 524 miljoner kronor att jämföra med budgeterade 4 250 miljoner kronor, vilket motsvarar en avvikelse med 274 miljoner kronor eller 6 procent. Avvikelsen beror främst på högre kostnader inom Stockholms framtida avloppsrening, SFA som drabbats hårt av rådande indexutveckling.		
	  Resultat efter finansnetto(mnkr)	-123	-137
	Analys Se kommentarer under den ekonomiska analysen.		

3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

Stockholm Vatten och Avfall arbetar proaktivt för att ge fler stockholmare som står långt från arbetsmarknaden möjlighet till jobb. Bolaget gör detta genom en rad aktiviteter.

Stockholmsjobb

Bolaget har sedan tidigare arbetat fram stående årsplatser för Stockholmsjobb, öronmärkta arbetstillfällen som sänker trösklar och ger individer möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Under perioden har fem sådana platser tillsatts. Satsningen ger individerna aktuell arbetslivserfarenhet, ökad kompetens och förhoppningsvis en god rekommendation inför nästkommande arbetsmöjlighet. En viss begränsning råder dock i bolagets kollektivavtal vilket innebär att bolaget idag inte har samma möjlighet som stadens förvaltningar att erbjuda tillfälliga anställningar. Bolaget fortsätter att driva detta som en aktuell utvecklingsfråga i kommande kollektivavtalsförhandlingar.

Traineeprogram

Under perioden har bolaget tillsammans med branschorganisationen Svenskt Vatten och andra parter påbörjat ett arbete med att ta fram ett branschöverskridande traineeprogram. Programmet syftar till att accelerera kompetensen hos nyexaminerade ingenjörer genom att kandidaterna får tjänstgöra hos olika arbetsgivare inom branschen under traineeperioden. Satsningen gäller i nuläget för Stockholmsregionen men ambitionen är att vidareutveckla konceptet på nationell nivå. Samarbetet avser en långsiktig satsning.

Ferieplatser

Att ta emot ferieungdomar och praktikanter ser bolaget som en viktig del för att säkerställa kompetensförsörjningen på lång sikt. Stockholm Vatten och Avfalls ferieungdomar och praktikanter får enligt befintligt koncept god inblick i fler av bolagets verksamhetsområden och yrkesroller i syfte att stimulera till studieval inom bolagets kritiska kompetensområden. Under perioden har bolaget tillhandahållit 27 ferieplatser till staden inför sommarens tillsättning.

Näringslivspolitik

Näringslivspolicyn anger ett antal fokusområden. Bolaget har genomförandeansvar tillsammans med fler bolag och nämnder för fokusområdet *Attraktiva miljöer och bättre framkomlighet*. Fokusområdet handlar om att värna stadens renodlade verksamhetsområden och ge dessa långsiktiga förutsättningar för utveckling. För bolaget innebär det att bolaget ska bidra till att Stockholm ska vara en växande och attraktiv stad som lockar människor, företag och besökare från hela världen. I den växande staden har bolaget en stor roll i att tillsammans med berörda nämnder och bolag, planera och genomföra infrastrukturåtgärder i samband med stadens exploateringar.

Vidare arbetar bolaget med att skapa stabila förutsättningar för bolagets verksamheter driftverksamhet som vatten- och avloppshantering samt avfallshantering. Det görs bland annat genom samverkan berörda nämnder i exempelvis markfrågor.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Bidra till aktivitetsinsatser, bland annat Stockholmsjobb,	 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	5 st	10 st

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Årsmål
som sänker trösklar till jobb och underlättar inträde på arbetsmarknaden	Analys Under året har fem aspiranter fått Stockholmsjobb på bolaget. Bolaget fortsätter driva frågan i kollektivavtalsförhandlingarna för att underlätta mottagandet ytterligare för framtiden.		
	  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	27 st	25 st
	Analys Bolaget har tillhandahållit ferieplatser både under sommarlov och höstlov med goda resultat, och fortsätter att marknadsföra nyttan med feriejobb internt samt hur avdelningsgemensamma lösningar kan underlätta mottagandet.		
	  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	5 st	10 st
	Analys Under året har bolaget tillhandahållit fem platser för kommunala visstidsanställningar. Bolaget fortsätter driva frågan i kollektivavtalsförhandlingarna för att underlätta mottagandet ytterligare för framtiden		
	  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	5 st	10 st
	Analys Under året har bolaget tillhandahållit fem platser för Stockholmsjobb. Bolaget fortsätter driva frågan i kollektivavtalsförhandlingarna för att underlätta mottagandet ytterligare för framtiden.		
	  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	27 st	25 st
	Analys Bolaget har tillhandahållit ferieplatser både under sommarlov och höstlov med goda resultat, och fortsätter att marknadsföra nyttan med feriejobb internt samt hur avdelningsgemensamma lösningar kan underlätta mottagandet.		

3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

En av bolagets viktigaste resurser är medarbetarna och därför läggs ett stort fokus på denna resurs. Bolaget verkar aktivt för att Stockholms stads personalpolicy genomsyrar bolagets medarbetarskap genom att den dels är implementerad i bolagets egen personalpolicy samt att samtliga nyanställda introduceras till den. Alla medarbetare ska ges möjlighet till delaktighet och ta ansvar för att kunna uppnå resultat som utvecklar både individen, bolaget och Stockholms stad.

Stockholm Vatten och Avfall arbetar aktivt med att utveckla ledarskapet genom att kontinuerligt tydliggöra och följa upp förväntningarna på samtliga ledare samt erbjuda relevanta utvecklingsinsatser. I bolagets ledarstrategi framgår det att ledarskapet ska präglas av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod. Ledarstrategins intentioner återkommer såväl i chefsintroduktion som i bolagets ledarprogram.

Bolaget arbetar kontinuerligt med personalpolicy som tar upp vikten av medarbetarnas delaktighet och inflytande på arbetsplatsen. Samtliga medarbetare och ledare introduceras till policy och bolaget följer årligen (via medarbetarenkäten) upp hur väl medarbetare och ledare förhåller sig till policy. Medarbetarenkäten har över tid påvisat att medarbetare upplever ledarskapet, arbetsuppgifterna och förutsättningarna i arbetet som mycket goda. Under perioden har bolaget erhållit resultatet från den

senaste medarbetarundersökning, vilket visade på ett högt index (87) kopplat till ledarskapet. Bolagets personalpolicy tar vidare upp vikten av en arbetsmiljö där alla behandlas på samma respektfulla sätt, ges samma goda förutsättningar att ta ansvar samt utvecklas i arbetet. I den senaste medarbetarenkäten där dessa frågor undersöks genererade ett bra index (83), vilket påvisar att medarbetarnas upplevelser överensstämmer väl med bolagets målsättning på området.

Drogfrihet

Bolaget har under perioden certifierats för det proaktiva och systematiskt arbetat som bedrivits gentemot alkohol- och droger. Dels genom att avdelningen tillhandahåller professionellt stöd, coachning och utbildning på området, rådgivning till medarbetare samt aktiva insatser vid misstanke om eller konstaterat alkohol- och drogproblematik. Drogtestning har genomförts på samtliga slutkandidater i rekryteringsprocessen och beslut har fattats att införa slumpvisa drogtestar på redan anställda medarbetare. Stockholm Vatten och Avfall värnar om alla medarbetares arbetsmiljö och säkerhet och agerar kraftfullt och konsekvent för att säkerställa en drogfri arbetsplats.

Utbildningar och kompetenshöjande insatser

Året har även präglats av många utbildningsinsatser, i både större och mindre format, bland annat har utbildningar inom VA-juridik, entreprenadjuridik, Allmän material- och arbetsbeskrivning (AMA), ÄTA-hantering, Lagen om allmänna vattentjänster med flera. Dessutom har ett antal inspirationsföreläsningar ägt rum i syfte att engagera och inspirera medarbetarna.

För investeringsverksamheten har Projektforum har startats upp med syfte att byta erfarenheter och kunskaper projektledare emellan och av olika projekt på Investeringsavdelningen. Med målet att öka kompetensen, förbättra processer och öka samverkan finns även flertalet andra forum och "öppet hus" inom avdelningen som startats upp och utvecklats under året.

En digital grundutbildning för Projektstyrningshandboken har tagits fram och lanserats i medarbetarportalen. Den ligger nu med i 'Onboarding för nyanställda'.

Vidare har bland annat investeringsverksamheten förberett och anpassat en projektledarutbildning efter bolagets projektstyrningsmodell. Utbildningen genomfördes i två olika omgångar under 2023.

Under året har bolaget genomfört en arbetsmiljövecka samt beslutat att det ska vara ett årligt återkommande åtagande för att stärka bolagets kultur avseende arbetsmiljö. Satsningen genomförts med goda resultat och en utvärdering har gjorts för att vidareutveckla konceptet inför kommande år. Arbetsmiljöfrågor och kompetensförsörjning är viktiga områden för bolaget. Till exempel har skyddsbarriärer som används vid VA-markarbeten bytts ut, fallskydd har installerats och utbildning för att förebygga fallskyddsolyckor har skett och anpassning av organisation och arbetssätt har gjorts för att möta regelverk om dygnsvila.

Kommentarer från personalredovisningsblanketten

Under perioden har antal medelanställda på bolaget ökat från 707 stycken till 748 stycken, totalt har 133 nya medarbetare rekryterats. Det ökade resursbehovet beror främst på ökade externa krav så som ökade hållbarhets- och säkerhetskrav, ökade informationshantering- och informationssäkerhetskrav, förändrad lagstiftning samt ökade investeringsbehov.

Bolagsstyrelsens mål för verksamheten	Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Verka för ett ledarskap präglat av tillgänglighet, kommunikation, tillit och mod	 Aktivt Medskapandeindex	83	84
	Analys Bolaget lyckas 2023 behålla sitt redan höga resultat i medarbetarenkäten. Bolaget har över tid arbetat aktivt med enkätresultatet och har identifierat bolagsgemensamma utvecklingsfrågor där en bolagsgemensam handlingsplan har tagits fram, vilket också gett goda resultat.		

Bolagsstyrelsens mål för verksamheten	Indikator	Periodens utfall	Årsmål
	 Sjukfrånvaro	3,6 %	3,5 %
	Analys Sjukfrånvaron fortsätter att förhålla sig väl till måltalet. Under perioden har en chefsutbildning i rehabilitering lanserats.		
	 Sjukfrånvaro dag 1-14	1,7 %	1,8 %
	Analys Korttidssjukfrånvaron förhåller sig väl till måltalet. Männen står för en större del av korttidsfrånvaron vilket kan förklaras med att många män i bolaget arbetar i yrken där fysisk närvaron på arbetsplatsen är nödvändig.		

3.5 Högt beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

Beredskapshöjande insatser under 2023

Bolagets säkerhetsarbete såväl som krisledning, civil beredskap samt krigsorganisation bedrivs målmedvetet och systematiskt med utgångspunkt i Stockholms stads säkerhetsprogram 2020-2023 med tillhörande anvisningar, vilket i nuläget bland annat innefattar krisberedskap, civilt försvar samt otillåten påverkan. Bolaget kommer att bevaka framtagandet och effekterna av ett nytt säkerhetsprogram från Stockholms stad.

Vidare utgår bolagets arbete med krisberedskap och civilt försvar från lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Bolaget har under 2023 intensifierat arbetet med kris, civil beredskap och krig, vilket kommer att fortsätta under 2024.

Stockholm Vatten och Avfall har under 2023 tagit fram och fastställt sin krigsledningsplan samt inlett arbetet med att utveckla en krigsorganisation och analysera dess behov. Det initiala arbetet ses som ett första steg för att sedan kontinuerligt arbeta med frågan.

Stockholm Vatten och Avfall har av Stadsledningskontoret utsetts som ansvarig för ett beredskapsområde (kommunalteknisk försörjning och kulturmiljö) och som deltagare i en beredskapssektor (livsmedelsförsörjning och dricksvatten) inom ramen för stadens sektorsorganisation. Arbetet i sektorsorganisationen startades upp under 2023 och kommer att fördjupas under kommande år.

Hösten 2023 beslutade bolagets ledningsgrupp att Säkerhets -och informationsenheten ska ta fram ett förslag på en organisation och plan för bolagets fortsatta arbete med krisberedskap och civilt försvar, avsikten är att kunna möta de ökade kraven inom området.

En intern nödvattenövning har hållits och bolaget har varit med i den regionala nödvattenövningen som i december ordnades av Livsmedelsverket.

Stockholm Vatten och Avfall deltog i den stadsövergripande övningen STADSÖ23 i mars 2023. STADSÖ23 var en prövande övning med syftet att öva stadens samlade krisledningsförmåga vid en snabbt uppkommen, tidskritisk och allvarlig samhällsstörning. Stockholm Vatten och Avfall hade som lokalt mål att under övningens gång genomföra skiftbyte i krisledningen, vilket också skedde efter ungefär halva övningen.

Bolaget har under perioden arbetat vidare med att minimera risken för olika typer av cyberattacker. Det pågår testning av ny teknik och utfallet kommer att analyseras innan beslut tas om vidare genomförande. Vidare har bolaget inlett arbetet med verksamhetsskyddsanalyser.

RSA

Våren 2023 kompletterades 2022 års inlämning med data från ytterligare en avdelning enligt stadsledningskontorets önskemål. I övrigt har Stockholm Vatten och Avfall följt Stockholms stads process för risk- och sårbarhetsanalys. Under året har beslutade åtgärder följts upp med respektive ansvarig inom ramen för den bolagsinterna processen systematisk riskhantering. Säkerhetsenheten har under hösten dessutom bistått stadsledningskontoret i framtagandet av den stadsövergripande risk- och sårbarhetsanalysen som lämnades till länsstyrelsen i slutet av oktober.

Upphandling och inköp

I arbetet med att säkerställa att stadens upphandlade aktörer inte bidrar till brottslighet ställer bolaget krav vid upphandlingstillfället på att personer i ledande ställning hos anbudsgivarna inte varit dömda för viss typ av allvarlig brottslighet, såsom exempelvis miljöbrott, skattebrott, korruption, bedrägeri eller annan typ av organiserad brottslighet. Vidare kontrolleras samtliga leverantörer vid minst ett tillfälle per år avseende vissa typer av skattebrott och andra oegentligheter. För avtal som är verksamhetskritiska för bolagets verksamhet eller avtal inom branscher där det finns kännedom om oegentligheter genomförs mer omfattande avtalsförvaltning där v regelbundet träffar leverantörerna.

Arbetsrättsliga kontraktsvillkor ställs i samtliga upphandlingar där bedömningen är att det är behovligt. Som exempel ställs krav på minimilön, semester och arbetstid i bolagets entreprenadskontrakt både inom bygg- och anläggningsområdet.

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Andel elektroniska inköp	79,4 %	75 %
Analys Systemnyttjande - Total nivå per Klient Period 202301 - 202312 <u>296 Stockholm Vatten AB</u> Köp i systemet, kr 4 301 247 819 Totalt, kr 4 788 328 687 Systemutnyttjandegrad = 90 % <u>470 Stockholm Avfall AB</u> Köp i systemet, kr 434 733 232 Totalt, kr 1 176 081 270 Systemutnyttjandegrad = 37 % Totalt båda bolagen 4 735 981 051 kr av 5 964 409 957 = 79 %		
 Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %	94 %
Analys Bolaget gör årligen en genomlysning av samtliga leverantörer avseende bland annat efterlevnad av skattebetalningar.		

Aktivitet
 Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan Analys Arbete pågår inom krisorganisation med förstärkt redundans och övningar. Krisägare har separerats från krisledarfunktionen

Aktivitet	
för att ha robustare ordinarie verksamhet och effektivare roller och mandat i krisorganisationen. Inom bolaget pågår ett strategiskt arbete för att planera för arbetet kring civil beredskap, krigsorganisation och krigsplan.	
	Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning
Analys	
Ett strategiskt arbete pågår för att planera arbetet kring civil beredskap, krigsorganisation och krigsplan inom bolaget I december fastställde bolaget en krigsledningsplan samt krigsledningsstruktur.	
	Stockholm Vatten och Avfall AB ska utreda möjligheterna att på sikt återta delar av sophämtningen i egen regi
Analys	
En utredning har genomförts under 2023. Mot bakgrund av att avfallshantering är en verksamhet av betydelse för livsmedels- och dricksvattenförsörjningen i både fred och krig samt stadens ökade ambitioner om bättre beredskap, genom större rådgivning över viktiga samhällsfunktioner, inriktas vidare arbete mot att säkerställa verksamheten i kris och krig. Om avfallshanteringen inte fungerar kan det innebära stora allmänna hälsofaror och påverka en säker livsmedelshantering, t.ex. orsaka smitta och göra dricksvatten otjänligt. Detta kommer särskilt att beaktas vid vidare utredning och planering av egen regi i syfte att säkerställa avfallsverksamheten i händelse av kris och krig.	

3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

Bolaget har ett systematiskt arbete som genomsyrar varje projekt och verksamhetsområde och föregås av noggranna riskanalyser samt åtgärdsplaner för att hålla arbete i offentliga miljöer trygga.

Analys av droganvändning

Socialnämnden fick i 2023 års budget uppdraget att i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall analysera mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten. Syftet med mätningen och analyserna av Stockholms stads avloppsvatten var att mäta omfattningen av användning av droger, som exempelvis cannabis, amfetamin, kokain och tramadol på befolkningsnivå. Tio mätpunkter som representerar olika delar av staden valdes ut och mätningarna genomfördes vid två provtillfällen under 2023.

Områdena har valts ut för att täcka in så många olika socioekonomiska områden som möjligt.

Analysen av proverna presenterades i en mediaträff i början på december.

Slutsatser från mätningen

- Ökad mängd droger under helgerna
- Högre nivå av droger än vid tidigare mätning
- Olika substansprofiler för olika områden
 - Innerstaden utmärker sig avseende kokain och ecstasy
 - Söder Mälarstrand hög användning av amfetamin
 - Hög användning av tramadol i Sundby
 - Sundby och Söder Mälarstrand utmärker sig vad gäller cannabis
- Begränsad möjlighet att göra analys av dopingsubstanser

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
  Praktisk uthållig produktionskapacitet i m ³ /h uppnås.	21 000	21 000
Analys		
Kapacitetstest efter att kolfilter är intrimmade på Lovö utfördes under juni 2023. Norsborg bibehåller 12 500 m ³ /h som praktiskt uthållig kapacitet då verket snart är helt ikapp med alla renoveringar på östra verket. Verksamheten får större möjlighet att testa högre produktion på respektive verk 2024. Årsmålet för 2023		

Indikator	Periodens utfall	Årsmål
 Rent och hälsosamt dricksvatten enligt LIVSFS 2022:12. (Uppfyllda gränsvärden)	3	3
Analys Inom den ordinarie dricksvattenkontrollen så har inga bekräftade avvikelser från gällande gränsvärdeskrav enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (LIVSFS 2022:12) kunnat påvisas i Stockholm under Q1, Q2, Q4 eller i Huddinge under Q1-Q4. Avvikelse i Stockholm under Q3 var: 1 bekräftat järn, intern låg omsättning inom fastigheten i kombination med hög råvattentemperatur(Långsjö) 1 bekräftat odlingsbara, intern låg omsättning i kombination med hög råvattentemperatur (Stav) 1 bekräftat långsamväxande, intern låg omsättning inom fastigheten i kombination med hög råvattentemperatur (Enskedefältet) 1 bekräftat koliforma bakterier, sannolikt intern låg omsättning inom fastigheten i kombination med hög råvattentemperatur (Enskededalen)		

Aktivitet
 <i>Socialnämnden ska i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB beställa en analys av mängden droger som finns i Stockholms avloppsvatten</i> Analys Bolaget har bidragit till Socialförvaltningens uppdrag att analysera mängden droger i avloppsvatten. Provtagning har genomförts på ett antal pumpstationer och i reningsverken. Inom uppdraget har bolaget även varit värdar för två besök från media tillsammans med Socialförvaltningen, Social- och trygghetsborgarrådet samt RISE.
 <i>Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med trafiknämnden samla relevanta aktörer för att förhindra nedskräpning vid återvinningsstationerna</i> Analys Inför januari 2024, då vi övertar ansvaret för förpackningsinsamlingen och återvinningsstationerna, kommer kommunikation om nedskräpning att prioriteras och samordnas. Aktiviteten ingår i det nya förpackningsinsamlingsansvaret.

3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

Internationella samarbeten

Bolaget deltar under året i olika internationella konferenser och bygger upp nätverk för ökat samarbete i Sverige och internationellt.

Som ett led i omvärldsbevakningen gällande maskinella insamlingssystem samt avfallsanläggningar bedrivs samarbete med andra kommuner men också internationellt.

Under augusti mottog Norsborgs vattenverk besök från Thailand. Delegationen bestod av både borgmästare, representanter för Metropolitan Waterworks Authority (MWA) och företagsledare och tekniskt kunniga från olika håll i landet. Totalt var det drygt 30 personer som deltog i besöket som började med presentation för att sedan följas av en visning av vattenverket. En aktivitet som är bidragande till inriktningsmål 3, att Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt.

I september besökte en delegation från företaget John Deere, Bornsjön. Bland annat deltog John Deeres europachef. John Deere är ett företag som tillverkar jordbruks- och skogsbruksmaskiner. Bland annat diskuterades stadens vision om ett fosilfritt 2030. Bornsjön fick även besök av Världsnaturfonden (WWF) som genomförde en konferens på Bornsjön. Verksamheten visade bland annat två av bolagets våtmarker och andra åtgärder verksamheten gör för att minska utsläpp av växtnäringsämnen till vattenmiljön. Inbjudna var lantbrukare, livsmedelsföretag, forskare och tjänstemän.

Bolaget deltog i början av september på Nordiwa "Nordiska avloppskonferensen". Bland annat hölls en presentation kring MBR (den nya membrantekniken vid Henriksdal) innan själva konferensen. Konferensen inleddes av bolagets VD som berättade om arbetet med införandet av den nya tekniken och verksamheten berättade hur det gått med det pilotprojekt som pågått under hela nio år och som kommer fortgå även efter MBR är installerat i Henriksdal.

Nationella samarbeten

Bolaget deltog på den nationella konferensen "Avlopp och miljö 2023" under februari. Konferensen är ett forum för kunskapsutbyte och diskussion om dagvatten, spillvatten, avloppsanläggningar och dess betydelse för kretslopp, klimat och miljö och arrangeras normalt vart annat år av Svenskt Vatten.

Genom en samfinansiering mellan Stockholm Vatten och Avfall, Käppala och Syvab, har bolaget en doktorand som tittar på fossila kolkällor. Doktoranden arbetar på enligt plan och är klar under 2024.

I november besökte Kalmar Vatten Henriksdalsverket. Under besöket diskuterades bland annat frågor inom process, underhåll, processstyrning och arbetsmiljö. Deltagare på studiebesöket vittnar om att besökarna var väldigt nöjda med besöket och imponerade över hur VA-verksamheten sköter och hanterar anläggningen.

Tillsammans med berörda bolag har bolaget under hösten inlett arbetet med ett Funktionshindersråd i enlighet med stadens krav. Det är av stor vikt för bolaget att vara lyhörda för hur bolagets verksamhet kan förbättras för att skapa en jämställd verksamhet för Stockholm Vatten och Avfalls kunder och medarbetare.

Systematiskt kvalitetsarbete

Stockholm Vatten och Avfall har ingått i ett samarbete som vann Stockholms stads pris Framsteget. Inom Stockholms stad vill man främja nytänkande, förnyelse och innovation. Därför delas priset Framsteget ut. Stockholm Vatten och Avfall har ingått i en grupp som har haft som mål att hitta lösningar på olika hållbarhetsutmaningar inom stadens äldreomsorg. I gruppen har representanter från Miljöförvaltningen, Väderkvarnens äldreboende, Norra innerstadens stadsdelsförvaltning, äldreboendet och Micasa också deltagit. Pilotprojektet har genomförts på ett vård- och omsorgsboende på Brunnsgatan i Stockholm, med målet att deras verksamhet ska bli mer hållbar. Stockholm Vatten och Avfall har bidragit med rådgivning kring, och införande av, matavfallsinsamling, gett råd om källsortering och även hållit en inspirationsföreläsning för personal och ledning.

Bolaget har under 2023 arbetat och kommer fortsatt att arbeta med en förändrad verksamhetsplanering för att stärka bolagets framdrift och ekonomi över tid. Samtliga verksamheter inom bolaget står inför många utmaningar avseende nya eller förändrade krav, utökad uppdrag och ett förändrat geopolitiskt läge. Förändring kommer att ge bättre förutsättningar för en samlad bild av bolaget på kort och lång sikt, tydliggöra prioriteringsbehov, den kravbild som ligger på bolaget som måste ställas i relation till primärt kärnverksamhetens andra behov och utmaningar för att bolaget fortsatt, med hög säkerhet och redundans, ska leverera Avfalls- och VA-tjänster.

Dessa förändringar ska bolaget hantera samtidigt som bolaget ska åstadkomma en fungerande verksamhet med hög säkerhet och redundans. Det ställer stora krav på styrning och kommer att medföra prioriteringsbehov för att över tid åstadkomma en hållbar verksamhet både utifrån miljö-, ekonomi-, medarbetar-, kund och leveransperspektivet. Stockholms stads kvalitetsprogram har varit utgångspunkten för detta arbete – att koppla stadens vision, inriktnings- och verksamhetsmål till avdelningar och medarbetares mål samt att tydliggöra att i ett beslutsunderlag behövs fler förhållningssätt, perspektiv, tas i beaktande.

Sammanställning utfall per bolag mot budget 2023

Resultatrapport (mnkr)	Sthlm Vatten AB			Sthlm Avfall AB			Koncernen		
	Utfall	Budget	Δ	Utfall	Budget	Δ	Utfall	Budget	Δ
Taxebaserade intäkter	1 879	1 935	-56	938	931	7	2 817	2 865	-48
Övriga intäkter	607	542	65	52	48	4	660	590	69
Summa externa intäkter	2 487	2 477	10	990	979	11	3 477	3 456	21
Aktiverat arbete	118	141	-23	0	0	0	126	142	-16
Summa intäkter	2 604	2 618	-13	990	979	11	3 603	3 598	5
Varor/Material/Kemikalier	-108	-110	3	-40	-25	-14	-147	-136	-12
Entreprenadkostnader	-425	-380	-45	-677	-724	47	-1 102	-1 103	2
Fastighets- och lokalkostnader	-117	-97	-20	-22	-21	-1	-139	-118	-22
IT-kostnader	-85	-86	1	-2	-2	1	-86	-88	2
Energikostnader	-177	-188	11	-1	0	-1	-178	-188	10
Skadeståndskostnader	7	-15	22	0	0	0	6	-15	21
Konsultarvoden	-149	-144	-5	-5	-5	1	-154	-149	-5
Inhyrd personal	-52	-48	-4	-1	0	-1	-52	-48	-5
Personalkostnader	-618	-629	12	-46	-51	4	-664	-681	17
Övriga externa kostnader	-216	-161	-55	-33	-38	5	-249	-198	-51
Summa driftkostnader	-1 939	-1 857	-82	-826	-867	41	-2 765	-2 724	-41
Driftresultat	665	760	-95	164	112	52	837	874	-37
Netto koncerninterna poster	89	88	2	-89	-88	-2	0	0	0
Driftresultat inkl koncern internt	754	848	-93	75	25	50	837	874	-37
Avskrivningar/Rearesultat	-542	-617	75	-24	-16	-8	-567	-633	66
Finansnetto	-375	-357	-17	-19	-20	1	-393	-377	-16
Summa kapitalkostnader	-917	-975	58	-42	-36	-7	-960	-1 010	50
Resultat efter kapitalkostnader	-162	-127	-36	32	-11	44	-123	-137	14

Investeringar (mnkr)	Sthlm Vatten AB			Sthlm Avfall AB			Koncernen		
	Utfall	Budget	Δ	Utfall	Budget	Δ	Utfall	Budget	Δ
Vattenproduktion	566	532	34				566	532	34
Ledningsnät - befintligt nät	552	609	-57				552	609	-57
Ledningsnät - exploateringsområden	418	624	-206				418	624	-206
Avloppsrening	354	675	-321				354	675	-321
Avfall				452	464	-12	452	464	-12
Övriga investeringar	30	21	9				30	21	9
Summa exkl SFA	1 920	2 461	-541	452	464	-12	2 372	2 925	-553
SFA	2 152	1 661	491				2 152	1 661	491
Summa inkl SFA	4 072	4 122	-50	452	464	-12	4 524	4 587	-63
Generellt VA	0	-337	337				0	-337	337
Summa inkl SFA och Generellt VA	4 072	3 785	287	452	464	-12	4 524	4 250	274